

Imigranci w Krakowie w 2020 roku

Konrad Pędziwiatr, Marcin Stonawski, Jan Brzozowski

Centrum Zaawansowanych Badań Ludnościowych i Religijnych

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, grudzień 2020

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Wpływ pandemii Covid-19 na globalne procesy migracyjne: implikacje dla Polski, województwa małopolskiego i Krakowa	7
3. Stan i struktura populacji imigrantów w Krakowie według najnowszych danych	13
3.1. Liczba obcokrajowców w Krakowie	13
3.2. Struktura populacji obcokrajowców wg wieku i płci	20
3.3. Struktura wykształcenia populacji obcokrajowców	23
3.4. Struktura populacji obcokrajowców wg stanu cywilnego	29
3.5. Status prawny imigrantów w Krakowie	30
4. Rozmieszczenie przestrzenne imigrantów w Krakowie	34
5. Imigranci w systemie szkolnictwa w Małopolsce i Krakowie	48
5.1. Pandemia a imigranci w systemie szkolnictwa	48
5.2. Cudzoziemcy w przedszkolach i szkołach podstawowych	50
5.3. Imigranci w szkołach średnich	55
5.4. Struktura narodowa imigrantów w krakowskich przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich	61
5.5. Imigranci na krakowskich uczelniach	64
6. Imigranci a gospodarka Małopolski i Krakowa	75
6.1. Pracownicy cudzoziemscy w województwie małopolskim	75
6.2. Imigranci na krakowskim rynku pracy	79
7. Wnioski i rekomendacje	86
Podziękowania	88
Bibliografia	88
Spis rysunków	92
Spis tabel	94

Streszczenie

Niniejszy raport opisuje populację imigrantów w Krakowie w 2020 roku. Przeanalizowano w nim informacje na temat cudzoziemców przebywających w naszym mieście, które można znaleźć w zróżnicowanych źródła danych administracyjnych. Raport ukazuje liczebność populacji imigrantów w Krakowie oraz jej istotne cechy demograficzne i społeczno-ekonomiczne. Ponadto identyfikuje miejsca największej koncentracji imigrantów w mieście i opisuje ich sytuację w systemie szkolnictwa. Dane dotyczące 2020 roku zestawione są z informacjami na temat cudzoziemców w Krakowie w 2019 roku. Tym samym opracowanie ukazuje w jaki sposób zmienia się społeczność cudzoziemska w mieście. Pokazuje między innymi, iż pomimo pandemii jej liczebność wcale nie spada. Podejmuje również próbę oceny jakości istniejących źródeł danych, wraz z rekomendacjami ich ulepszenia.

Summary

This report describes the population of immigrants in Krakow in 2020. It analyses information about foreigners staying in our city, which can be found in various sources of administrative data. The report shows the size of the immigrant population in Krakow and its important demographic and socio-economic characteristics. Moreover, it identifies the places of greatest concentration of immigrants in the city and describes their situation in the education system. Data for the year 2020 is compared with information on foreigners in Krakow in 2019. Thus, the study shows how the population of immigrants in the city is changing. It shows, inter alia, that despite the pandemic, its size is not decreasing. The report also assesses the reliability of various sources of data on immigrants and provides recommendations regarding possible improvements.

1. Wstęp

Niniejszy raport stanowi kontynuację analiz procesów migracyjnych z perspektywy Krakowa prowadzonych w ramach projektu Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji (OWiM), realizowanego przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie we współpracy z Urzędem Miasta Krakowa. W 2019 roku ukazał się raport „Imigranci w Krakowie w świetle danych rejestrowych” (Pędziwiatr et al., 2019), który miał na celu opis populacji imigrantów w Krakowie pod względem liczebności oraz istotnych cech demograficznych i społeczno-ekonomicznych omawianej zbiorowości. Obecny raport jest kontynuacją zeszłorocznego, to znaczy w oparciu o najnowsze zróżnicowane źródła danych administracyjnych ukazuje aktualną sytuację cudzoziemców przebywających w naszym mieście w 2020 roku. Opiera się między innymi na: rejestrach osób legalizujących pobyt na terenie kraju pochodzących z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, danych o zameldowaniu stałym i czasowym z Urzędu Miasta Krakowa, rejestrach osób ewidencjonowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, danych o oświadczeniach powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcom i obcokrajowcach korzystających z zasiłków dla bezrobotnych z Grodzkiego Urzędu Pracy oraz informacjach o osobach zarejestrowanych w placówkach edukacyjnych w Krakowie.

Raport skupia uwagę na 2020 roku, czyli okresie w ogromnym stopniu naznaczonym trwającą od marca pandemią COVID-19, która negatywnie wpłynęła na gospodarkę naszego miasta. Skalę tego destrukcyjnego wpływu epidemii i związanych z nią obostrzeń sanitarnych, lockdownów, zamknięć granic i bezprecedensowego spowolnienia w XXI wieku procesów globalizacji dobrze oddają obrazy opustoszałego lotniska Kraków-Balice oraz Rynku Głównego. Gdy w połowie grudnia 2019 na lotnisku w Balicach hucznie witano 8-milionowego pasażera (RadioKrakow.pl 2019), to na początku grudnia 2020 obsługiwało na tym samym lotnisku dopiero 2,5-milionowego pasażera. Najcichszymi miesiącami nad niebem Krakowa były kwiecień i maj, gdy odpowiednio lotnisko obsłużyło zaledwie 52 i 116 pasażerów. Skalę wyhamowania można sobie dobrze uzmysłować, gdy porównamy te statystyki lotniskowe z danymi z roku wcześniej, kiedy to w kwietniu 2019 obsłużono 675 tys. pasażerów, a w maju 750 tys. (Waluś 2020, Kraków Airport 2021). Opustoszały Rynek Główny i historyczne centrum miasta, traktowane początkowo jako niecodzienna ciekawostka, stały się w roku 2020 zjawiskiem dość powszechnym. W ślad za dramatycznym spadkiem liczby turystów (o ponad sześć milionów

w porównaniu do 2019, cf. Radio Kraków 2020) odwiedzających nasze miasto ucierpiało szereg branż, w których szczególnie często byli zatrudniani pracownicy zagraniczni – w tym bary, restauracje, punkty gastronomiczne, hotele i hostele oraz firmy najmu krótkoterminowego, branża transportowa i wiele innych.

W osobnym opracowaniu Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji opisujemy, jak cudzoziemcy w Krakowie reagowali na pandemię COVID-19 i jaki wpływ miała pandemia na ich codzienne życie i funkcjonowanie w mieście (Brzozowski et al. 2020): natomiast niniejszy raport koncentruje się na opisie populacji imigrantów w Krakowie, korzystając ze zróżnicowanych danych administracyjnych. Z uwagi na fakt, iż punktem odniesienia jest koniec 2019 roku, zaś większość dostępnych rejestrów uaktualniono na koniec 2020, należy mieć na uwadze, że nie jesteśmy w stanie śledzić znaczących przepływów migracyjnych z miasta, które miały miejsce szczególnie w pierwszej fali pandemii, a więc między marcem a majem 2020 roku, a także gwałtownego ponownego napływu imigrantów, który nastąpił w miesiącach letnich 2020. Również z uwagi na ograniczenia definicyjne wynikłe z obowiązków ewidencjonowania cudzoziemców przez poszczególne organy administracji lokalnej, regionalnej i centralnej, bierzemy pod uwagę wyłącznie ewidencjonowanych imigrantów – nasz raport „pandemiczny” pokazał jednak, że skala zjawiska nierejestrowanej migracji nadal jest znacząca, co szczególnie stało się widoczne w okresie lockdownu, kiedy to cudzoziemcy szukali porad prawnych dotyczących swojego statusu w Polsce na portalach społecznościowych (Brzozowski et al., 2020).

Niniejszy raport składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów tematycznych oraz podsumowania z zaleceniami dla władz lokalnych. We wstępnej części zarysowany został kontekst, w ramach którego przebiegają procesy migracyjne w Krakowie w 2020 roku. Przedstawiamy w nim jakie były konsekwencje pandemii COVID-19 dla globalnych procesów migracyjnych i jak wpłynęło to na sytuację w Polsce, w województwie małopolskim oraz w Krakowie. W kolejnej części ukazujemy stan i strukturę populacji imigrantów w Krakowie na podstawie najnowszych danych rejestrowych z różnych źródeł. Jednocześnie porównujemy najnowsze dane dotyczące roku 2020, z tymi za rok 2019. W rozdziale czwartym ukazujemy rozmieszczenie przestrzenne imigrantów w dzielnicach Krakowa. Tu również opisujemy jakiego typu zmiany we wzorach zamieszkania przez imigrantów w poszczególnych dzielnicach Krakowa nastąpiły w ciągu ostatniego roku. W rozdziale piątym analizujemy uczestnictwo

cudzoziemców w polskim systemie kształcenia na terenie Krakowa od poziomu przedszkolnego, przez podstawowy i średni, aż do wyższego. W rozdziale szóstym analizujemy obecność imigrantów w gospodarce miejskiej na podstawie danych udostępnionych nam przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Raport kończymy podsumowaniem z wybranymi rekomendacjami dla władz lokalnych.

2. Wpływ pandemii Covid-19 na globalne procesy migracyjne: implikacje dla Polski, województwa małopolskiego i Krakowa

Studia migracyjne zwracają uwagę na to, że pracownicy cudzoziemscy stanowią grupę, której pozycja negocjacyjna na rynku pracy kraju docelowego jest szczególnie wrażliwa oraz narażona na marginalizację ekonomiczną. Oznacza to, że w okresie ożywienia gospodarczego są oni zatrudniani w dalszej kolejności, natomiast w okresie kryzysu są jako pierwsi zwalniani. Tezy te znalazły potwierdzenie podczas globalnego kryzysu finansowego, gdy odsetek bezrobotnych imigrantów w UE-28 wzrósł z 11.1 procent w 2007 do 16.4 procent w 2009, co było wskaźnikiem znacznie wyższym niż w przypadku osób urodzonych na miejscu (World Bank 2020).

Należy również pamiętać, że imigranci są najczęściej zatrudniani na niestabilnych miejscach pracy, uwarunkowanych sezonowo bądź koniunkturalnie. Z drugiej jednak strony największy popyt na ich pracę występuje w tzw. podrzędnym rynku pracy, a więc w zawodach, których unikają lokalni pracownicy. Stwarza to pewne szanse na zmianę zatrudnienia nawet w czasie spowolnienia gospodarczego czy recesji: mimo kryzysu popyt na pracę cudzoziemską w niektórych sektorach nadal jest wysoki (Datta 2011). Szanse na pozostanie zatrudnionym związane są również z faktem, że cudzoziemcy są na ogół mniej wybredni, bardziej zdeterminowani a równocześnie elastyczni w stosunku do ofert zgłaszanych przez pracodawców: chętniej podejmują pracę w niepełnym wymiarze czasu łącząc ją z innymi pracami, a nawet w szczególnych przypadkach mogą przejść do szarej strefy.

Niestety pandemia COVID-19 jest wydarzeniem bez precedensu, a jej wpływ na gospodarkę światową jest o wiele bardziej dramatyczny i kompleksowy. Wiele bowiem skazuje na to, że kryzys wywołany pandemią - w tym nagłe zamknięcie pewnych sektorów gospodarki - dotyka imigrantów znacznie poważniej, niż we wcześniejszych sytuacjach. Przykładowo obostrzenia w zakresie podróżowania w tym odwołanie lotów, zamknięcia granic czy obowiązkowa kwarantanna dla podróżnych odbiły się szczególnie mocno na branży transportowej, turystycznej, hotelowej i gastronomicznej. Tymczasem były to właśnie te sektory gospodarki, gdzie imigranci byli szczególnie widoczni (Sönmez et al. 2020). Dodatkowo nastąpiły poważne problemy związane ze zmianą zatrudnienia: częściowy lockdown gospodarki oraz obostrzenia w zakresie przemieszczania się ograniczały możliwości utrzymania zatrudnienia

lub zmiany pracy dla osób zajmujących się telepracą lub mogących wykonywać pracę z domu za pomocą telekomunikacji (ang. home office). Siłą rzeczy wielu imigrantów nie posiadało ku temu niezbędnych kompetencji, a także odpowiednich warunków lokalowych czy infrastrukturalnych (np. sprawne łącze internetowe) do przejścia na pracę online. Tym samym to właśnie cudzoziemcy najsilniej odczuli kryzys - na przykład w Stanach Zjednoczonych jeszcze w grudniu 2019 stopa zatrudnienia wśród mężczyzn-imigrantów była o 7 punktów procentowych wyższa niż dla osób urodzonych w USA, zaś w sierpniu 2020 była już o 3 punkty procentowe niższa (tzn. 67 procent, cf. Borjas i Cassidy 2020).

Kolejnym aspektem związanym z pandemią, o której należy pamiętać jest fakt, iż regionami, które zostały w pierwszej kolejności najsilniej dotknięte były metropolie takie jak: Paryż, Madryt czy Nowy Jork oraz włoski region Lombardia - a więc obszary z silną nadreprezentacją imigrantów (Guadagno 2020). Mieszkający tam cudzoziemcy ze względu na swoją słabszą pozycję społeczno-ekonomiczną, gorsze warunki mieszkaniowe, trudności w dostępie do służby zdrowia, dłuższe godziny pracy (lub tryb zmianowy w nocy) i większy stres, a także poprzez pracę wymagającą częstszego kontaktu z ludźmi (praca kurierów, dostawców, dojazd transportem publicznym) byli i są nadal bardziej zagrożeni zakażeniem, a także powikłaniami związanymi z COVID-19 (Clark et al. 2020). Ze względu na swój nieuregulowany status szczególnie nielegalni imigranci znajdują się w trudnym położeniu. Wielu z nich bojąc się deportacji nie zgłasza się do lekarza, nawet w sytuacji zagrożenia życia. W rezultacie trudno nawet oszacować, jak wiele osób z tej społeczności zmarło dotychczas na skutek pandemii (Dyer 2020).

Warto również wspomnieć, że ograniczenia dotyczące podróżowania wpłynęły negatywnie na istotne narzędzia wsparcia migrantów, a mianowicie sieci diasporyczne i transnarodowe. Tradycyjnie te sieci były nierzadko istotnym instrumentem nieformalnego wsparcia imigrantów w sferze ekonomicznej, ale też społecznej, kulturowej czy po prostu psychicznej. Również ograniczenia w transporcie ograniczyło handel zagraniczny, a przez to wielu przedsiębiorców-imigrantów musiało znaleźć nowe źródła dostaw lub liczyć się z utratą klientów. Nie sposób również przemilczeć kwestii osamotnienia imigrantów - brak możliwości przemieszczania się uniemożliwił wizyty u najbliższej rodziny przebywającej w kraju ojczystym, a także spędzenie tradycyjnych świąt (np. wielkanocnych) samotnie w miejscu docelowym. Tym samym w okresie wymuszonej izolacji nakazanej w wielu krajach zachodnich (w szczególności

w Polsce) wiosną i jesienią 2020, poczucie osamotnienia stało się udziałem znacznej części społeczności migrantów. W rezultacie problemy zdrowotne dotknęły tę grupę nie tylko w kontekście powikłań wywołanych wirusem COVID-19, ale również w zakresie chorób psychicznych (Clark et al. 2020, Guadagno 2020).

Dodatkowym ważkim skutkiem pandemii jest oczekiwany znaczący spadek transferów zarobków migrantów (ang. remittances) z krajów rozwiniętych do rozwijających się. Prognozy Banku Światowego mówią o spadku o 20% sumy transferów kierowanych do krajów o niskim i średnim poziomie dochodów - z 554 mld dolarów w 2019 do oczekiwanych 445 mld dolarów w 2020 roku. W konsekwencji przełoży się to niewątpliwie na spadek dochodów rodzin migrantów, dla których transfery od pracujących za granicą krewnych stanowią często istotne, jeśli nie główne źródło utrzymania. Tym samym spadek wolumenu transferów może się przyczynić do wzrostu nierówności dochodowych i ubóstwa w ważniejszych krajach wysyłających migrantów - szczególnie że biedniejsi migranci (często mający nieuregulowany status w kraju docelowym) i ich rodziny mają gorszy dostęp do usług transferowych online i polegają na przesyłce gotówki kanałami nieformalnymi (World Bank 2020).

Wszystkie te zjawiska wystąpiły, choć z różnym natężeniem, wśród imigrantów przebywających w 2020 roku w Polsce, województwie małopolskim i mieście Kraków – szczegółowa analiza ich położenia znajduje się w raporcie OWiM pt. *Pandemia Covid-19 a sytuacja imigrantów w Krakowie* (Brzozowski et al. 2020). Zanim przejdziemy do dalszych części opracowania, w których staramy się wyjaśnić, jak te na ogół niekorzystne zjawiska wpłynęły na populację imigrantów w Krakowie: jej strukturę płci, wieku, szkolnictwo, zatrudnienie, ale też rozmieszczenie geograficzne, warto pokrótce naświetlić sytuację obcokrajowców w 2020 roku w Polsce.

Cennych informacji na temat imigrantów w Polsce na początku i w połowie 2020 roku dostarcza raport GUS pt. "Populacja cudzoziemców w Polsce w czasie COVID-19" (GUS 2020a). Bazujące na wielu rejestrach (m.in. Straży Granicznej, Narodowego Funduszu Zdrowia i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych) eksperymentalne badanie GUS bardzo dobrze ukazuje dynamikę migracyjną na przełomie 2019/2020 roku oraz w pierwszych miesiącach trwania pandemii. Według wyliczeń GUS na koniec grudnia 2019 w Polsce było 2,1 mln cudzoziemców, z czego zdecydowaną większość (1,35 mln) stanowili obywatele Ukrainy. Obok tej grupy najliczniejsze zbiorowości tworzyły osoby z obywatelstwem Białorusi - 105 tys., Niemiec - 77

tys. Mołdawii i Rosji - po 37 tys., oraz Indii - 33 tys. Do lutego 2020 roku populacja obcokrajowców wzrosła jeszcze o ponad 100 tys. (do 2,2 mln), a następnie gwałtownie się skurczyła. GUS szacował, że na koniec kwietnia 2020 r., w porównaniu z końcem lutego 2020 r., zmniejszyła się ona o 223 tys., tj. o 10,1%. Najliczniejszą grupą, która partycypowała w tzw. migracji reakcyjnej (Xiang 2020a i 2020b), czyli wzmożonych powrotach obcokrajowców do swoich krajów pochodzenia, byli obywatele Ukrainy. Jeśli weźmiemy natomiast pod uwagę udział procentowy cudzoziemców, którzy wyjechali do całości danej populacji cudzoziemskiej, to widzimy, że populacja obywateli Ukrainy zmniejszyła się o 11,5%, ale największe spadki odnotowano wśród obywateli Białorusi (32.2%) oraz Rosji (25.7%) (GUS 2020a).

Na koniec 2020 roku, w Polsce przebywało według Urzędu do Spraw Cudzoziemców (UDSC) 458 tys. obcokrajowców posiadających ważne karty pobytu. Tym samym liczba obcokrajowców z takimi kartami wzrosła w porównaniu do grudnia 2019 o ponad 30 tysięcy. Innymi słowy pandemia COVID-19 wyhamowała dynamikę imigracji do Polski, ale jej nie powstrzymała. Oprócz obywateli Ukrainy stanowiących zdecydowanie największą grupę imigrantów w Polsce z dokumentami pobytowymi (245 tys. osób), inne liczebnie znaczące grupy cudzoziemców pochodziły z takich krajów jak: Białoruś (28tys.), Niemcy (20 tys.), Rosja (12 tys.), Wietnam (11 tys.) oraz Indie (10 tys.). Choć nieznacznie zmieniła się liczebność poszczególnych społeczności, to kolejność największych grup imigranckich w Polsce w 2020 była identyczna z tą w 2019 roku. Inne mniej liczne społeczności tworzyli obywatele Włoch, Gruzji, Chin i Wielkiej Brytanii. Udział Ukraińców wśród cudzoziemców posiadających ważne karty pobytu w Polsce zwiększył się z 51% do 53% (UDSC 2020).

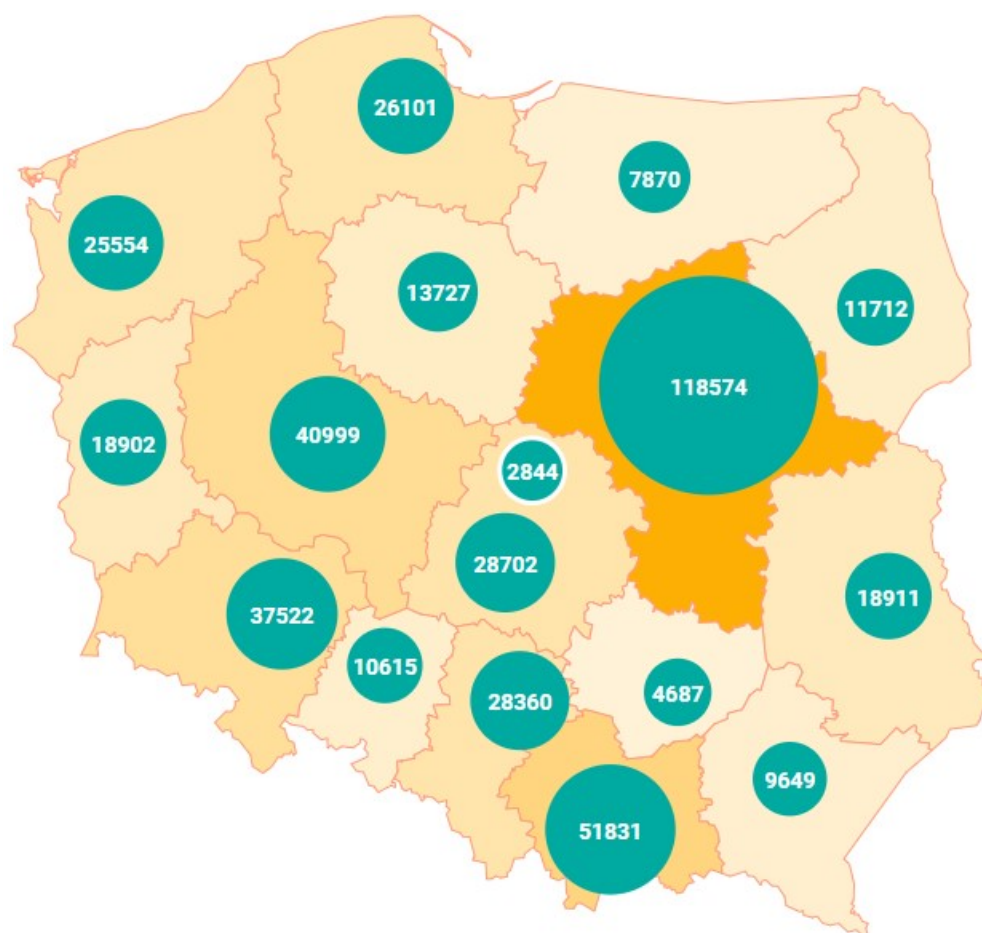
Obcokrajowcy z ważnymi kartami pobytu w Polsce to najczęściej obywatele krajów trzecich (spoza UE) posiadający zezwolenie na pobyt czasowy (275 tys.). Jedynie 81 tys. cudzoziemców w Polsce posiadało na koniec 2020 roku zezwolenie na pobyt stały. Choć ich liczba zwiększyła się w stosunku do 2019, to wciąż stanowili oni tylko niewielką część obcokrajowców nad Wisłą. O prawie 0,5 tys. zmniejszyła się liczba zarejestrowanych obywateli UE mieszkających w Polsce. Cudzoziemcy, którzy uzyskali jedną z form ochrony międzynarodowej (status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pobyt ze względów humanitarnych) stanowią jedynie marginalną część posiadaczy kart pobytu wydanych przez polskie władze (poniżej 1% wszystkich posiadaczy kart pobytu w 2020 r.). Jeśli weźmiemy pod

uwagę strukturę płci, to zauważymy, że wśród zarejestrowanych przez UDSC imigrantów mężczyźni stanowią 60% wszystkich osób (UDSC 2020).

Pod względem wieku, migranci w Polsce sytuują się najczęściej w grupach wiekowych 20-39 lat lub 40-59 lat. Wśród najmłodszych imigrantów, w wieku poniżej 20 lat, są bardzo często osoby, o których szerzej traktujemy poniżej, przybyłe do Polski w celach podjęcia studiów na jednej z krajowych uczelni wyższych.

Rozmieszczenie przestrzenne imigrantów w 2020 roku jest w znacznym stopniu podobne do tego, które było notowane przed rokiem. Imigranci przybywający do Polski najczęściej osiedlają się w dużych metropoliach. Stolica położona w województwie mazowieckim jest zdecydowanie najbardziej popularnym miejscem zamieszkania obcokrajowców. Niemniej jednak wielu migrantów decyduje się na zamieszkanie w innych częściach kraju. Przed 2015 rokiem zjawisko migracji miało wyraźny charakter wyspowy - dotyczyło tylko niektórych części kraju, podczas gdy w innych obecność obcokrajowców była dużo mniej zauważalna (por. Pędziwiatr, 2014). Aktualnie imigranci są zdecydowanie bardziej równomiernie rozproszeni po całym kraju. Wyraźnie widać również, że oprócz Warszawy bardzo ważnymi miejscami, które przyciągają imigrantów są największe miasta Polski, a wśród nich Kraków, Poznań i Wrocław. Według danych UDSC populacja imigrantów w Polsce w 2020 zwiększyła się nade wszystko w województwach małopolskim (z prawie 46 tys. do 52 tys.), wielkopolskim (z 34 tys. do 41 tys.) i dolnośląskim (z 34 tys. do 37 tys.). W województwie mazowieckim populacja imigrantów z kartami pobytu pozostała na tym samym poziomie 118 tys. osób (zob. rys. 1 - UDSC 2020).

Rysunek 1. Rozmieszczenie imigrantów posiadających ważne karty pobytu na mapie Polski

Źródło: UDSC 2020

3. Stan i struktura populacji imigrantów w Krakowie według najnowszych danych

W niniejszej części raportu poświęconej liczebności i strukturze obcokrajowców mieszkających w Krakowie wykorzystano dane z trzech źródeł danych publicznych. Pierwsze z nich to dane o zameldowaniach stałych i czasowych pochodzące z Urzędu Miasta Krakowa (stan na dzień 12 grudnia 2020). Drugim źródłem jest baza obcokrajowców legalizujących pobyt na terytorium Polski prowadzony przez Małopolski Urząd Wojewódzki (stan na 1 października 2020). Ostatnim z omawianych źródeł są dane z bazy osób ubezpieczonych prowadzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (stan na 31 października 2020). Dane te zestawione są z wynikami szacunków z ubiegłego roku pochodzące z tych samych źródeł (zob. Pędziwiatr et al. 2019).

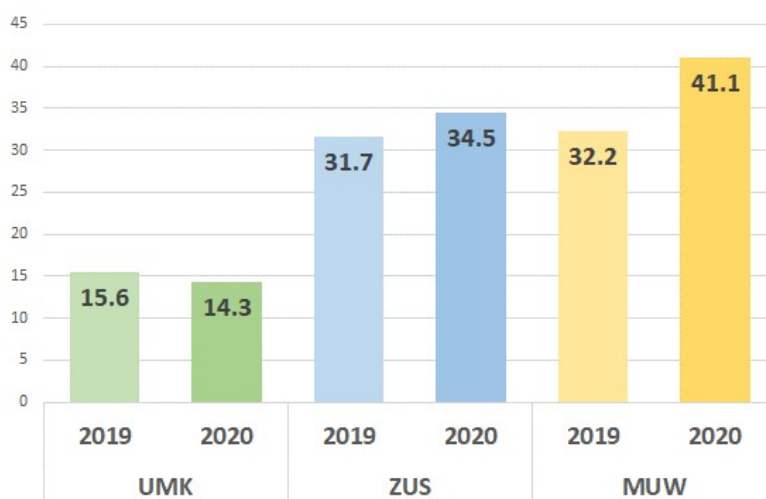
3.1. Liczba obcokrajowców w Krakowie

Liczba obcokrajowców przebywających na terenie miasta Krakowa wzrosła w stosunku do roku poprzedniego pomimo pandemii spowodowanej wirusem COVID-19. Wskazują na to zarówno dane z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego (MUW) jak i z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). Najwyższą liczbę obcokrajowców odnotował Małopolski Urząd Wojewódzki. W październiku 2020 zarejestrowanych z adresem w Krakowie było 41,1 tys. imigrantów, co jest wynikiem o 27,5% wyższym niż w 2019 roku (zob. rys. 2). Wzrost zanotowano również w liczbie ubezpieczonych odprowadzających składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. W 2019 roku liczba ta wynosiła 31,7 tys. osób, w 2020 roku wzrosła o prawie 2,9 tys. osób (około 9%) do poziomu 34,5 tys. obcokrajowców. W odróżnieniu od wcześniej przytoczonych źródeł dane Urzędu Miasta Krakowa przedstawiają spadek liczby zameldowanych obcokrajowców z 15,6 tys. w 2019 roku do 14,3 tys. osób w 2020. Całkowita liczba zameldowanych w Krakowie na dzień 12 grudnia 2020 roku wynosiła 742,2 tys. mieszkańców, w tym 708,3 tys. zameldowanych na pobyt stały). Obcokrajowcy stanowili więc 1,9% zameldowanych mieszkańców tego miasta. Dla porównania, w 2019 roku udział ten wynosił 2,1%.

Jak interpretować tę różnicę w danych o zameldowaniu cudzoziemców w Krakowie (spadek) z rejestrami ZUS i MUW wskazujących na wzrost liczebności imigrantów? Jedną z tez

jaką można postawić, to że spadek liczby zameldowanych cudzoziemców związany jest prawdopodobnie z działaniami adaptacyjnymi w zakresie mieszkaniowym podczas samej pandemii i powiązanej z nią recesji. Jak opisano już w raporcie OWiM poświęconym reakcji imigrantów na pandemię (Brzozowski et al., 2020), wielu cudzoziemców wypowiedziało umowy najmu mieszkań i decydowało się na przeczekanie kryzysu w mieszkaniach wynajmowanych wspólnie przez innych imigrantów, na ogół z tej samej grupy etnicznej (dotyczy to szczególnie Ukraińców). W związku z tym czasowe zameldowanie w poprzednim mieszkaniu wygasło, zaś imigrant nie zarejestrował się w nowym miejscu, traktując je jako tymczasowe. Oczywiście potwierdzenie tej tezy będzie możliwe dopiero w roku przyszłym, gdy spłyną dane dotyczące zameldowań za 2021.

Rysunek 2. Liczba obcokrajowców w Krakowie w 2019 i 2020 roku według źródła danych

Źródło: UMK (2020a), MUW (2020), ZUS (2020c).

Jak już wcześniej wskazano, dane z UMK wskazują na spadek liczby zameldowanych obcokrajowców. Główny spadek zanotowano wśród osób pochodzących z krajów europejskich spoza Unii Europejskiej, głównie z Ukrainy (zob. tab. 1). Liczba zameldowań tej grupy obniżyła się o około 1 tys. osób (spadek o 11%) pomiędzy 2019, a 2020 rokiem. Obcokrajowcy z jedynie dwóch regionów zanotowali wzrost zameldowań. Są to obywatele krajów Ameryki Południowej z 345 do 413 osób (wzrost o 20%) oraz z Afryki z 298 do 316 osób (6%). Dane z MUW oraz

ZUS wskazują na wzrost liczby obcokrajowców ze wszystkich wyróżnionych regionów świata. Według MUW liczebność legalizujących pobyt z krajów europejskich spoza UE wzrosła o około 35% do poziomu 6,5 tys. osób. O 1,2 tys. zwiększyła się liczba imigrantów z Azji i było ich w październiku 2020 roku około 4,5 tysiąca. Kolejną grupą pod względem zmiany absolutnej były osoby pochodzące z Unii Europejskiej – przyrost o blisko 500 osób do poziomu około 8,5 tys. Największy przyrost względny zanotowała jednak grupa pochodząca z Ameryki Południowej, której liczebność wzrosła o 54% i przekroczyła 1 tys. osób. Połowa z nich pochodziła z Brazylii. Podobne prawidłowości można zaobserwować w danych ZUS, gdzie największy przyrost procentowy zaobserwowano dla imigrantów z Ameryki Południowej - o 35%, a największy przyrost absolutny wśród osób pochodzących z Europy spoza UE – o 1,8 tys. osób.

Tabela 1. Obcokrajowcy wg regionu obywatelstwa w 2019 i 2020 roku według źródła

Region	UMK			MUW			ZUS		
	2019	2020	Zmiana [%]	2019	2020	Zmiana [%]	2019	2020	Zmiana [%]
Europa UE	3,340	3,315	-1	8,003	8,465	6	4,403	4,669	6
Europa poza UE	9,432	8,387	-11	19,054	25,629	35	23,606	25,410	8
Afryka	298	316	6	629	865	38	512	617	21
Azja	1,822	1,618	-11	3,288	4,482	36	2,185	2,615	20
Ameryka Północna	245	223	-9	483	529	10	198	202	2
Ameryka Południowa	345	413	20	675	1,038	54	533	722	35
Australia i Oceania	25	20	-20	47	54	15	16	19	19
Inni	48	48	0	37	36	-3	216	-	-

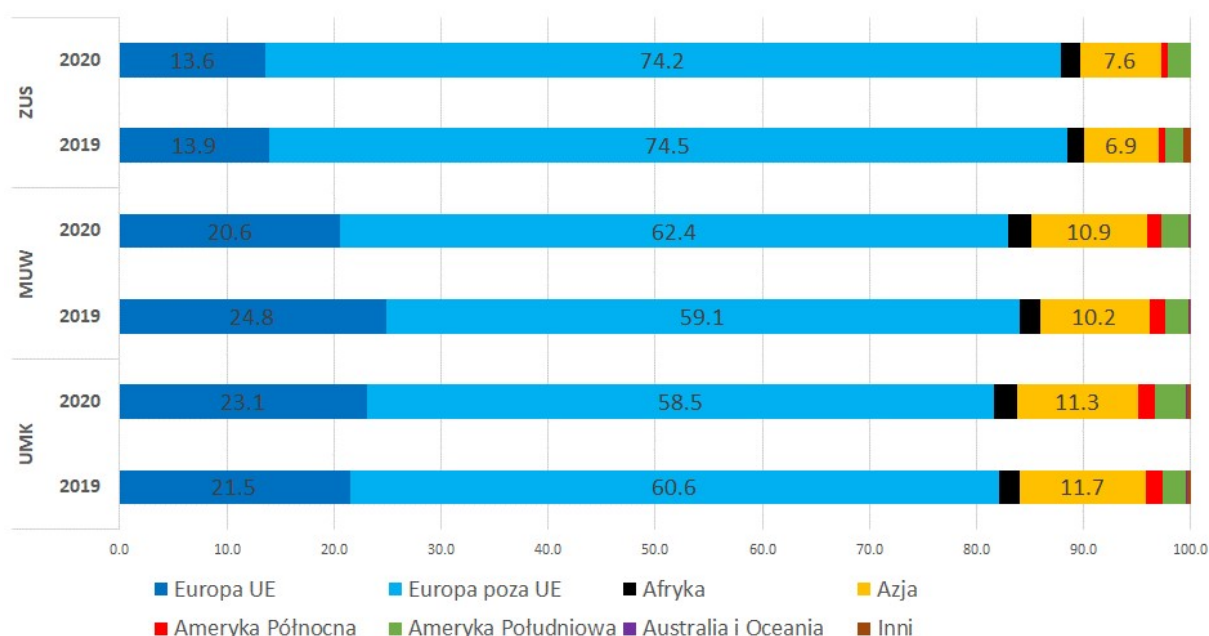
Źródło: UMK (2019 i 2020a), MUW (2019 i 2020), ZUS (2019 i 2020c).

W okresie 2019-2020 w niewielkim stopniu zmieniła się struktura obcokrajowców według regionu obywatelstwa. Wszystkie źródła danych dowodzą, że największą grupą imigrantów stanowią Europejczycy z udziałem powyżej 80%. W 2020 udział ten był najmniejszy w rejestrze UMK – 81,6%, z dominującą rolą osób spoza Unii Europejskiej – 58,5% (zob. rys. 3).

Kolejną grupą są obcokrajowcy z krajów azjatyckich stanowiący w zależności od źródła od 7,6% (ZUS) do 11,3% (UMK) wszystkich imigrantów. Są to przede wszystkim osoby z Indii, Turcji, Wietnamu oraz byłych azjatyckich republik Związku Radzieckiego. Jak już wcześniej wspomniano, dynamiczny wzrost zanotowała populacja wywodząca się z krajów Ameryki Południowej, której połowę stanowią Brazylijczycy. Udział tej grupy osiągnął w danych

meldunkowych UMK prawie 3% (2,5% - MUW, 2,1% - ZUS). Kolejną grupą są osoby pochodzące z Afryki z udziałem około 2%. W przypadku Krakowa są to przede wszystkim osoby z Afryki Północnej – Egipcjanie, Algierczycy, Tunezyjczycy i Marokańczycy. Osoby pochodzące z Ameryki Północnej stanowią niewielką grupę z udziałem od 0,6% (ZUS) przez 1,3% (MUW) do 1,6% (UMK). Obcokrajowcy z Australii i Oceanii stanowią poniżej 1% wszystkich imigrantów.

Rysunek 3. Struktura obcokrajowców w Krakowie według regionu obywatelstwa i źródła w 2019 i 2020 roku

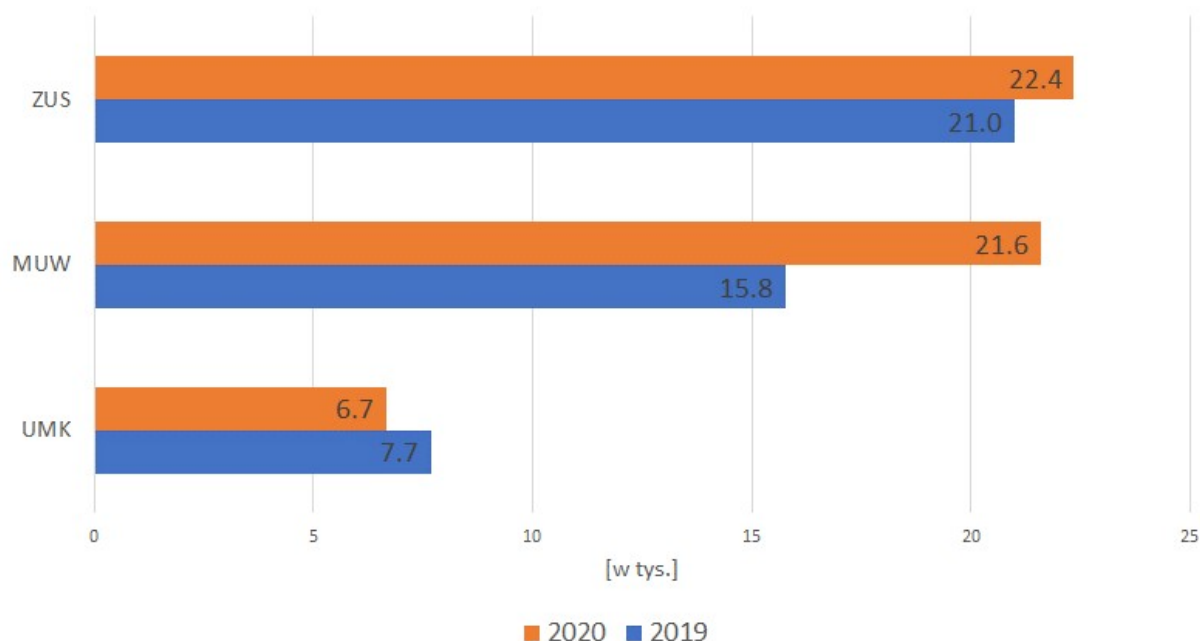

Źródło: UMK (2019 i 2020a), MUW (2019 i 2020), ZUS (2019 i 2020c).

Na szczególną uwagę zasługuje sytuacja najliczniejszej grupy obcokrajowców w Krakowie – Ukraińców. W 2020 roku stanowili oni 46,5% wszystkich zameldowanych imigrantów według UMK, 52,5% legalizujących pobyt w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim oraz 65,3% ubezpieczonych w ZUS (zob. rys. 4). Dane UMK wskazują na spadek liczby zameldowanych Ukraińców o około 1 tys. do poziomu 6,7 tys. osób. Natomiast dane MUW i

ZUS wskazują na wzrost liczebny tej grupy. Najwyższą ich liczbę dostarczają dane ZUS – 22,4 tys. MUW wskazuje na podobny poziom sięgający około 21,6 tys. osób.

Rysunek 4. Liczba obywateli Ukrainy w Krakowie w 2019 i 2020 roku według źródła danych

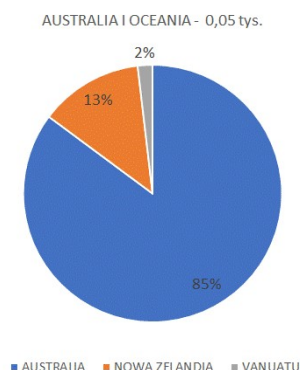

Źródło: UMK (2019 i 2020a), MUW (2019 i 2020), ZUS (2019 i 2020c).

Analizując populację obcokrajowców według regionów obywatelstwa zauważamy dominujące grupy w ramach wyróżnionych obszarów (dane MUW). Wśród Europejczyków spoza Unii Europejskiej, których było około 25,6 tys. osób 84% stanowią Ukraińcy (zob. rys. 5). Kolejne dwie duże podgrupy to Białorusini (7%) oraz Rosjanie 6%. Bardziej zróżnicowana jest grupa obcokrajowców z Unii Europejskiej. Tu największymi podgrupami są osoby pochodzące z Europy Południowej – jeden na czterech migrantów pochodzi bowiem z Włoch (14%) lub Hiszpanii (11%). Kolejnymi podgrupami są Francuzi oraz Niemcy. Azjatami w Krakowie są najczęściej Indusi (33%), Wietnamczycy (11%) oraz Turcy (10%). Dominującą grupą wśród osób pochodzących z Ameryki Południowej są Brazylijczycy (51%) oraz Meksykanie (14%). Znaczącą populację mają również Argentyńczycy, Kolumbijczycy oraz Wenezuelczycy. Wśród obcokrajowców z Afryki przeważają osoby z Afryki Północnej: Egiptu (21%), Tunezji (13%), Maroka (11%) i Algierii (10%). Osoby z Ameryki Północnej w Krakowie to zdecydowanie obywatele Stanów Zjednoczonych (85%), a z Oceanii – Australijczycy (85%).

Rysunek 5. Struktura obcokrajowców według regionu obywatelstwa w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

W rankingu dziesięciu największych grup pochodzenia migrantów przebywających w Krakowie nastąpiły nieznaczne zmiany w okresie 2019-2020 we wszystkich źródłach danych (zob. tab. 2). Dominują w nim cudzoziemcy z krajów europejskich. Pojawiają się również Indusi oraz Wietnamczycy oraz Gruzini. Nie zmienił się też udział dziesięciu największych grup w populacji imigrantów. Dane z UMK oraz MUW wskazują, że grupa ta miała około 74-75% udział w populacji obcokrajowców, natomiast ZUS przedstawia około 82%. W 2020 roku według danych UMK w Krakowie zameldowani byli obcokrajowcy posiadający paszporty 136 krajów, tak samo jak w roku poprzednim. MUW dostarcza informacji, że w październiku 2020 roku były zarejestrowane osoby ze 149 krajów (w tym bez obywatelstwa). W roku 2019 były to 142 kraje. W Na końcu października 2020 roku płacili składki na ubezpieczenie ZUS obcokrajowcy z 119 krajów, a w 2019 ze 121 krajów. Wyniki te wskazują na brak wzrostu zróżnicowania cudzoziemców w Krakowie według kraju obywatelstwa.

Tabela 2. Ranking krajów pochodzenia obcokrajowców wg liczby obcokrajowców w 2019 i 2020 roku

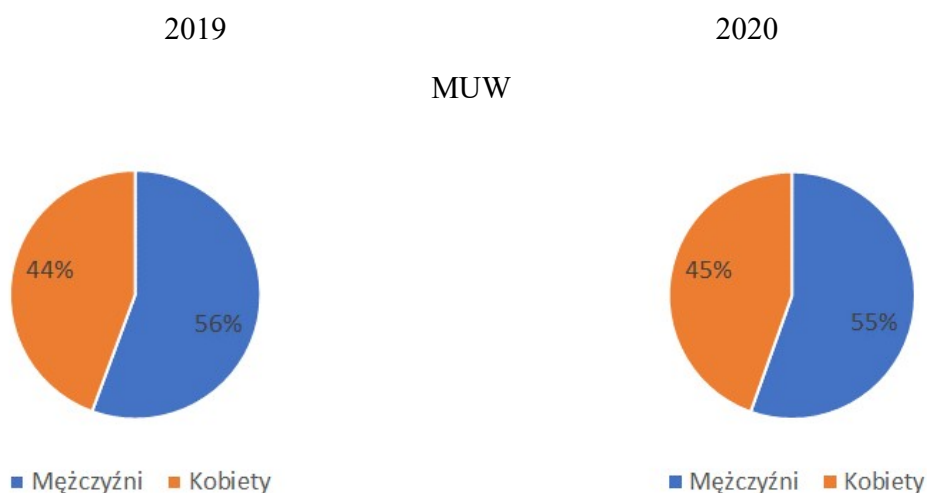
Pozycja	UMK				MUW				ZUS			
	2019		2020		2019		2020		2019		2020	
	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba
1	UKRAINA	7,694	UKRAINA	6,676	UKRAINA	15,774	UKRAINA	21,601	UKRAINA	20,997	UKRAINA	22,359
2	ROSJA	775	BIAŁORUŚ	769	ROSJA	1,434	BIAŁORUŚ	1,687	BIAŁORUŚ	1,203	BIAŁORUŚ	1,404
3	BIAŁORUŚ	742	ROSJA	700	BIAŁORUŚ	1,338	ROSJA	1,642	WŁOCHY	735	ROSJA	850
4	WŁOCHY	567	WŁOCHY	570	WŁOCHY	1,054	INDIE	1,462	ROSJA	708	INDIE	791
5	INDIE	454	INDIE	494	INDIE	909	WŁOCHY	1,149	INDIE	570	WŁOCHY	750
6	HISZPANIA	318	W. BRYTANIA	361	HISZPANIA	856	HISZPANIA	897	HISZPANIA	491	HISZPANIA	564
7	WIETNAM	284	FRANCJA	309	FRANCJA	784	FRANCJA	831	GRUZJA	394	GRUZJA	476
8	FRANCJA	279	HISZPANIA	273	W. BRYTANIA	695	W. BRYTANIA	770	FRANCJA	370	RUMUNIA	371
9	W. BRYTANIA	259	WIETNAM	254	NIEMCY	571	NIEMCY	559	RUMUNIA	341	FRANCJA	364
10	NIEMCY	223	RUMUNIA	208	RUMUNIA	474	RUMUNIA	536	WIETNAM	304	W. BRYTANIA	323
x	RAZEM	11,595	x	10,614	x	23,889	x	31,134	x	26,113	x	28,252
x	UDZIAŁ	74.5%	x	74.0%	x	74.2%	x	75.8%	x	82.5%	x	82.5%

Źródło: UMK (2019 i 2020a), MUW (2019 i 2020), ZUS (2019 i 2020c).

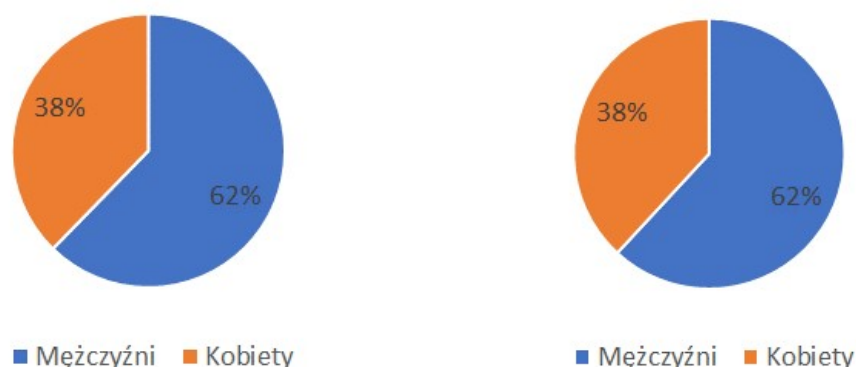
3.2. Struktura populacji obcokrajowców wg wieku i płci

W latach 2019-2020 nie zmieniła się struktura populacji obcokrajowców według płci. Dane Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego wskazują na 55-56% udział mężczyzn (zob. rys. 6). Wśród ubezpieczonych obcokrajowców udział tej grupy jest większy i wynosi 62% (dane ZUS).

Rysunek 6. Struktura populacji obcokrajowców wg płci w 2019 i 2020 roku

ZUS

Źródło: UMK (2019 i 2020a), MUW (2019 i 2020).

Wśród największych grup obcokrajowców w Krakowie obserwujemy duże zróżnicowanie w feminizacji populacji. Generalnie, Europejczycy spoza Unii Europejskiej cechują się populacją zbalansowaną pod względem płci (zob. tab. 3). Około pięciu na dziesięć osób z Ukrainy, Białorusi, Rosji oraz Rumunii to kobiety. Inaczej wygląda to w populacji wywodzącej się z krajów Unii Europejskiej. Tutaj zdecydowanie dominują mężczyźni. Jedynie trzy z dziesięciu osób są kobietami. W największej grupie wywodzącej się spoza Europy – Indusów - około 63% stanowią mężczyźni.

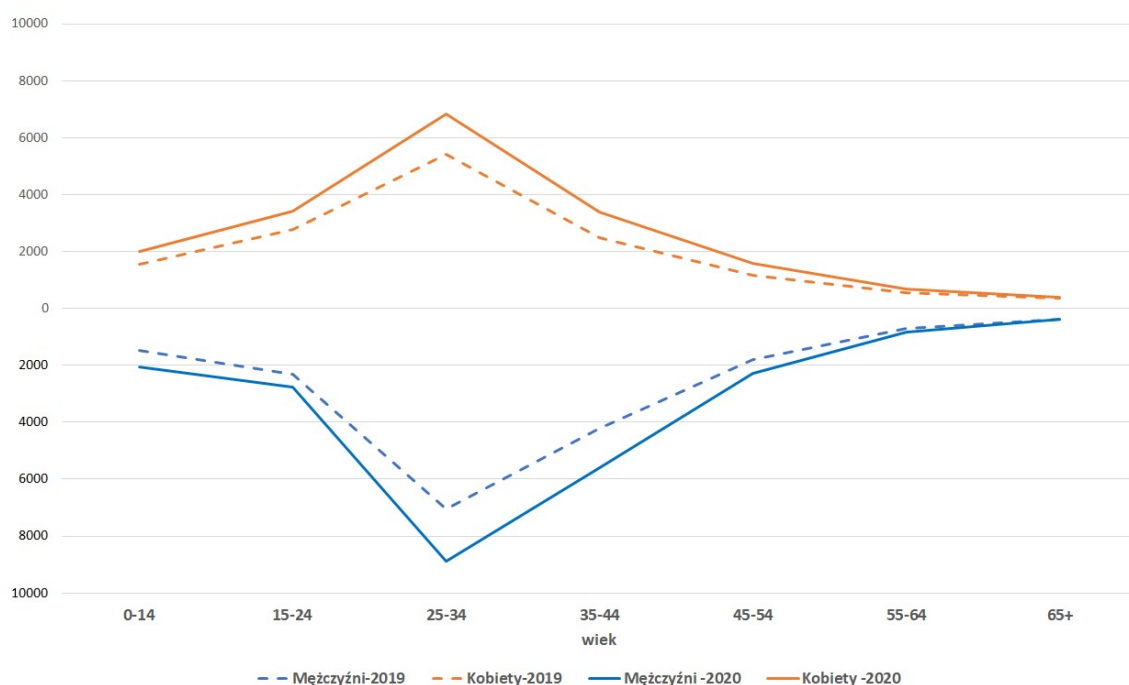
Tabela 3. Udział kobiet w 10 największych grupach obcokrajowców według obywatelstwa w Krakowie w 2020 roku

Kraj obywatelstwa	Liczba obcokrajowców	Udział kobiet
UKRAINA	21,601	50%
BIAŁORUŚ	1,687	53%
ROSJA	1,642	55%
INDIE	1,462	37%
WŁOCHY	1,149	23%
HISZPANIA	897	29%
FRANCJA	831	29%
W. BRYTANIA	770	22%
NIEMCY	559	34%
RUMUNIA	536	54%

Źródło: MUW (2020).

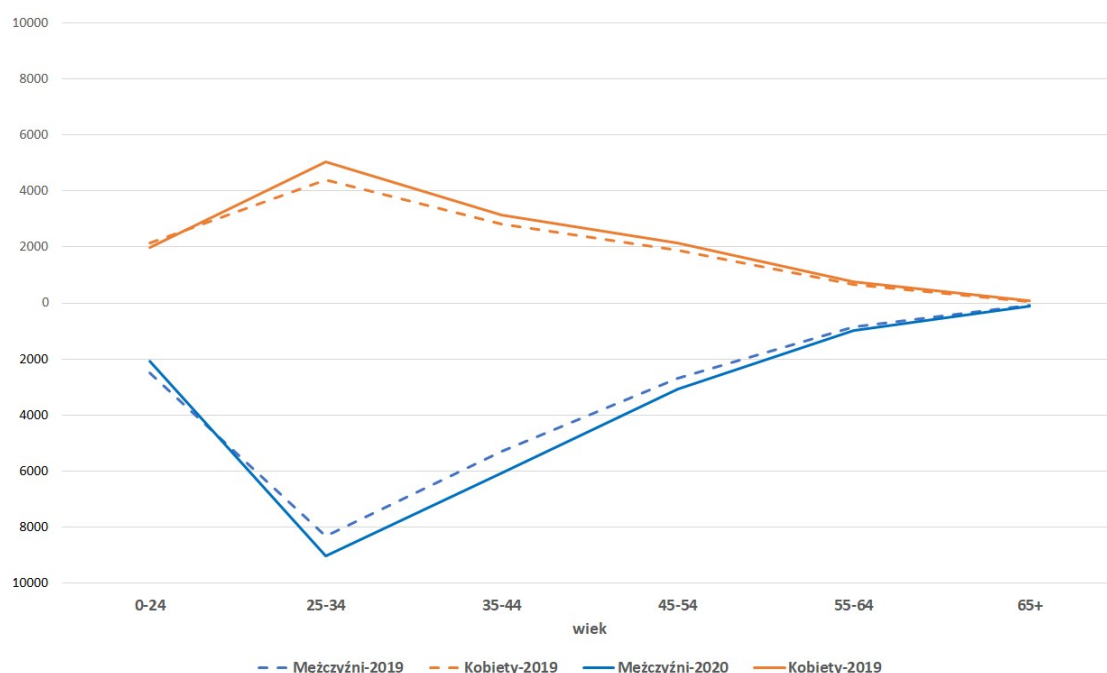
Według danych MUW w okresie 2019-2020 liczba obcokrajowców wzrosła we wszystkich grupach wieku (zob. rys. 7). Pomimo to struktura według wieku i płci pozostała właściwie niezmieniona. Wciąż najbardziej liczną są młode osoby w wieku 25-34 lata, w której dominują mężczyźni. Drugą co do wielkości grupą są jednostki w wieku 35-44 lat. Podobne wnioski dostarczają dane o ubezpieczonych z ZUS (zob. rys. 8). Jednakże, dane te wskazują na spadek liczebności najmłodszej grupy ubezpieczonych, tych w wieku do 24 lat. Zwłaszcza dotyczy to grupy 20-24, której liczebność spadła z 4,3 tys. w 2019 do 3,8 tys. osób w 2020 roku.

Rysunek 7. Struktura populacji według wieku i płci w 2019 i 2020 roku (dane MUW)

Źródło: MUW (2020).

Rysunek 8. Struktura populacji według wieku i płci w 2019 i 2020 roku (dane ZUS)

Źródło: ZUS (2020c).

3.3. Struktura wykształcenia populacji obcokrajowców

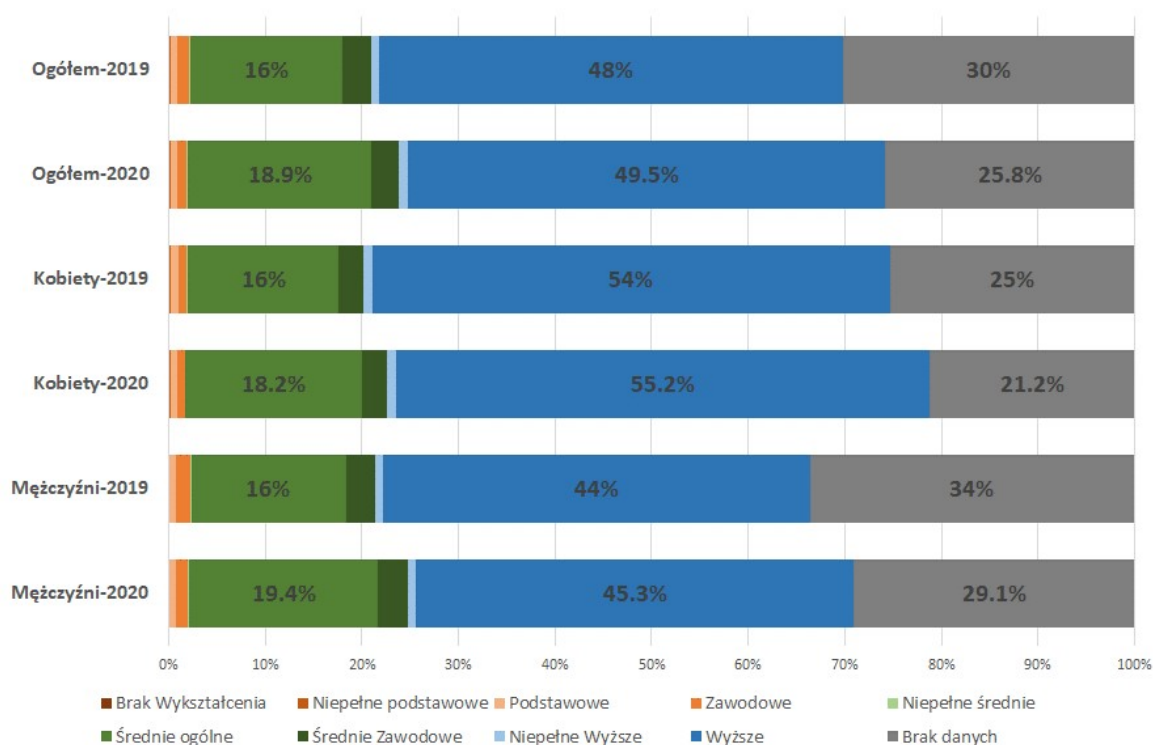
Kraków jest miastem, które przyciąga wysoko wykształconych imigrantów. Dane z MUW wskazują, że w 2020 roku prawie siedmiu na dziesięciu obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat w tym mieście legalizujących pobyt na terenie Polski posiadało wyższe wykształcenie (zob. tab. 4). W okresie 2019-2020 udział ten uległ obniżeniu z 69% do prawie 67%. W tym miejscu należy wskazać dwa ograniczenia danych MUW. Po pierwsze, dane o wykształceniu opierają się na deklaracjach petentów i nie są weryfikowane przez Urząd (nie są wymagane certyfikaty potwierdzające wykształcenie). Po drugie, o dużej części obcokrajowców nie posiadamy informacji o wykształceniu. Są to w dużej części dane o osobach, które składają dokumenty o legalizację pobytu wykorzystując prawo pobytu obywatela Unii Europejskiej. W 2019 roku brak informacji o wykształceniu w ogóle obcokrajowców wynosił 30% osób, natomiast w 2020 roku około 26%, co ma wpływ na szacunki struktury wykształcenia (zob. rys. 9). Pomimo tych problemów, jeżeli osoby nie deklarujące poziomu edukacji potraktujemy jako osobną grupę to i tak około połowy imigrantów w wieku 25 i więcej lat posiada wyższe wykształcenie (zob. rys. 9).

Tabela 4. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według płci w 2019 i 2020 bez uwzględnienia braku danych

Wykształcenie	2019			2020		
	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
Brak Wykształcenia	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.2%	0.1%
Niepełne podstawowe	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%
Podstawowe	1.0%	1.0%	1.0%	0.9%	0.9%	0.9%
Zawodowe	2.2%	1.2%	1.8%	1.7%	1.0%	1.4%
Niepełne średnie	0.2%	0.2%	0.2%	0.2%	0.1%	0.2%
Średnie ogólne	24.1%	20.9%	22.7%	27.4%	23.1%	25.5%
Średnie Zawodowe	4.6%	3.5%	4.1%	4.4%	3.4%	4.0%
Niepełne Wyższe	1.2%	1.1%	1.2%	1.2%	1.2%	1.2%
Wyższe	66.5%	71.8%	68.9%	63.9%	70.1%	66.7%

Źródło: MUW (2020).

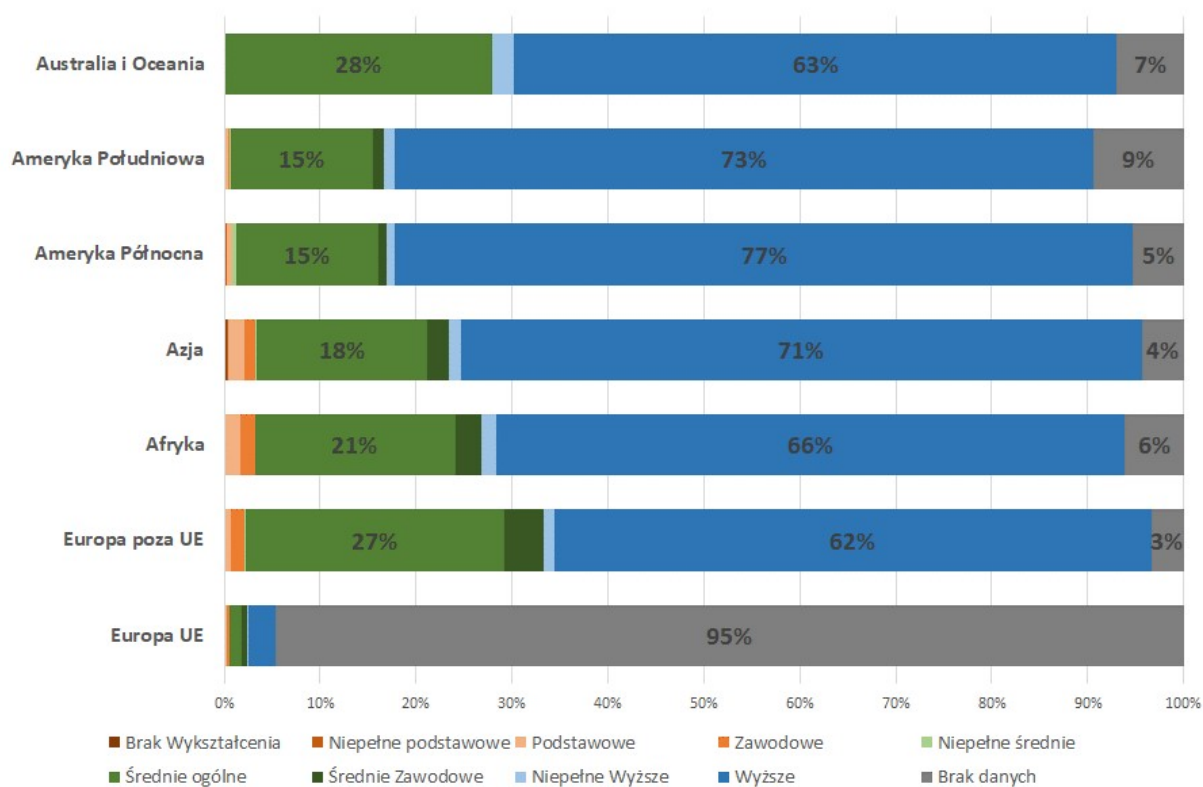
Rysunek 9. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według płci w 2019 i 2020 z uwzględnieniem braku danych

Źródło: MUW (2019 i 2020).

Jak już wcześniej wspomniano, braki odpowiedzi wynikają głównie z niekompletnej informacji o Europejczykach pochodzących z Unii Europejskiej. W tej grupie brakuje informacji o 95% imigrantów. Poziom wykształcenia w Unii Europejskiej jest bardzo wysoki można więc przyjmować, że poziom wykształcenia uwzględniający braki w danych jest niedoszacowany (zob. rys. 10), a dane prezentowane w tabeli 4 lepiej odzwierciedlają faktyczną strukturę wykształcenia populacji obcokrajowców w Krakowie. Można więc stwierdzić, że imigranci jako grupa są znacząco lepiej wykształceni niż Polacy zamieszkujący Kraków. Mamy więc do czynienia ze specyficzną populacją pod względem między innymi oczekiwań, wymagań i stylu życia, nieporównywalną z innymi, zachodnimi miastami Unii Europejskiej, w których poziom wykształcenia imigrantów jest niższy niż ludności rdzennej. Rysunek 10 dowodzi, że najlepiej wykształconymi obcokrajowcami są osoby pochodzące z obu Ameryk. Wśród nielicznej grupy imigrantów z Ameryki Północnej aż 77% osób deklarowało wyższe wykształcenie. Około 15% posiadało wykształcenie średnie. Wyższym wykształceniem legitymowało się 73% osób z obywatelstwem jednego z krajów Ameryki Południowej, a 15% wykształceniem średnim. Kolejnymi grupami pod względem udziału osób z najwyższym poziomem edukacji byli obcokrajowcy z Azji – 71% oraz Afryki – 68%. Najniższe udziały w 2020 roku zanotowali obywatele Australii i Oceanii – 63% oraz Europy spoza Unii Europejskiej – 62%.

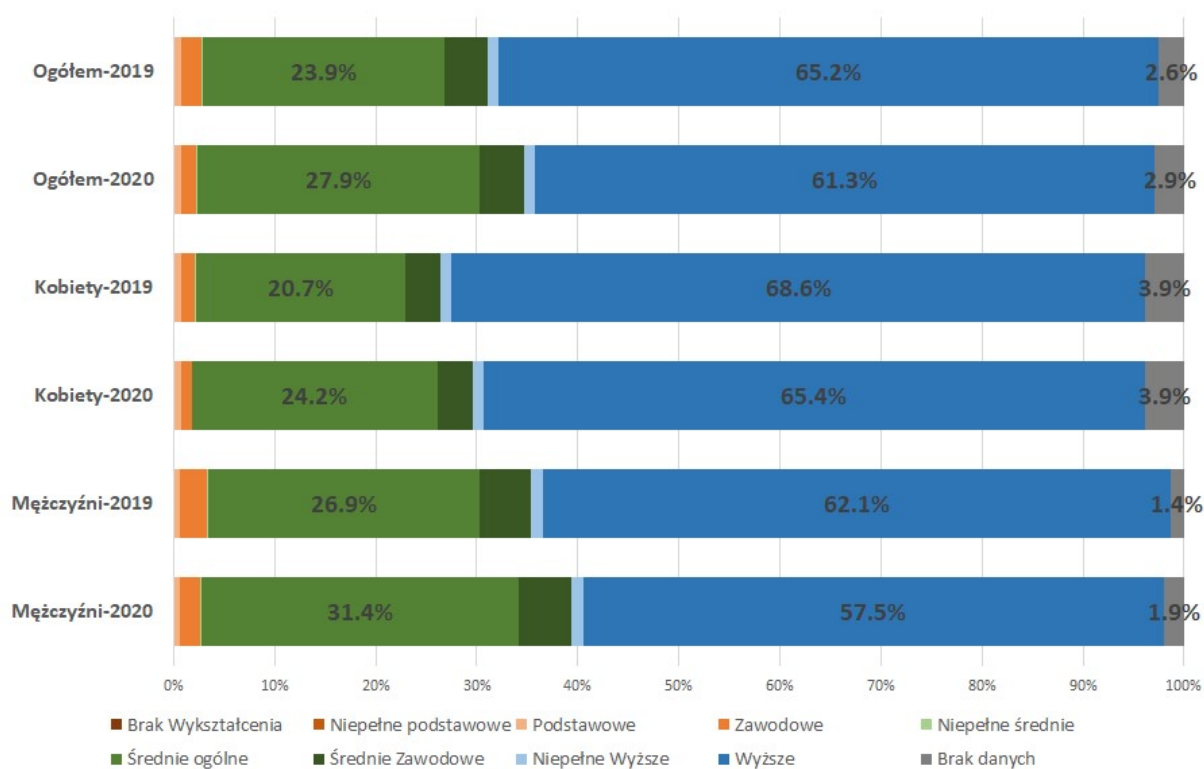
Rysunek 10. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według regionu obywatelstwa w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

Dane MUW z października 2020 roku wskazują, że struktura wykształcenia najliczniejszej grupy obcokrajowców – Ukraińców – uległa niewielkim zmianom w stosunku do 2019 roku (zob. rys. 11). Ogółem udział osób z wyższym wykształceniem obniżył się z 65% w 2019 roku do 61% w 2020 roku. Spadek ten był obserwowany zarówno w populacji mężczyzn, jak i kobiet. Wśród mężczyzn udział ten obniżył się z 62% do 57,5%, przy jednoczesnym wzroście udziału osób z wykształceniem średnim z 27% na 31%. W populacji kobiet udział obniżył się o ponad 3 punkty procentowe z około 69% do 65%.

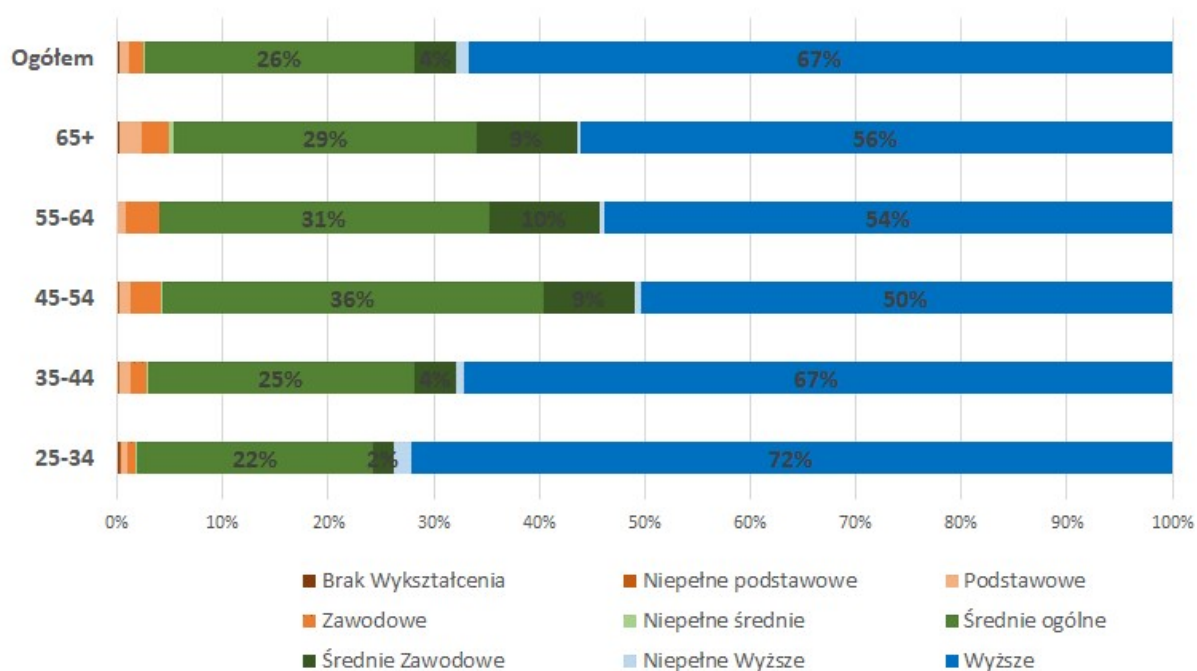
Rysunek 11. Struktura wykształcenia wśród Ukraińców w wieku 25 lat i więcej, legalizujących pobyt w RP, mieszkających w Krakowie w 2019 i 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

Analiza poziomu wykształcenia według wieku wskazuje, że młodszy obcokrajowiec są lepiej wykształceni niż starsi w populacji w wieku 25 i więcej lat. Najlepiej wykształconą grupą są osoby w wieku 25-34 lata, w której 72% posiada wyższe wykształcenie. Następnie lokują się osoby w wieku 35-44 lat z 67-procentowym udziałem osób najlepiej wykształconych. Dane MUW z 2019 i 2020 roku wskazują, że najgorzej wykształconą jest grupa osób w wieku 45-54 lata. Tylko co drugi imigrant w tej grupie posiada wyższe wykształcenie (zob. rys. 12).

Rysunek 12. Struktura wykształcenia obcokrajowców według wieku w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

Tabela 5 wskazuje, że struktura wykształcenia obcokrajowców nie uległa znaczącym zmianom w okresie 2019-2020.

Tabela 5. Struktura wykształcenia obcokrajowców według wieku w 2019 i 2020 roku

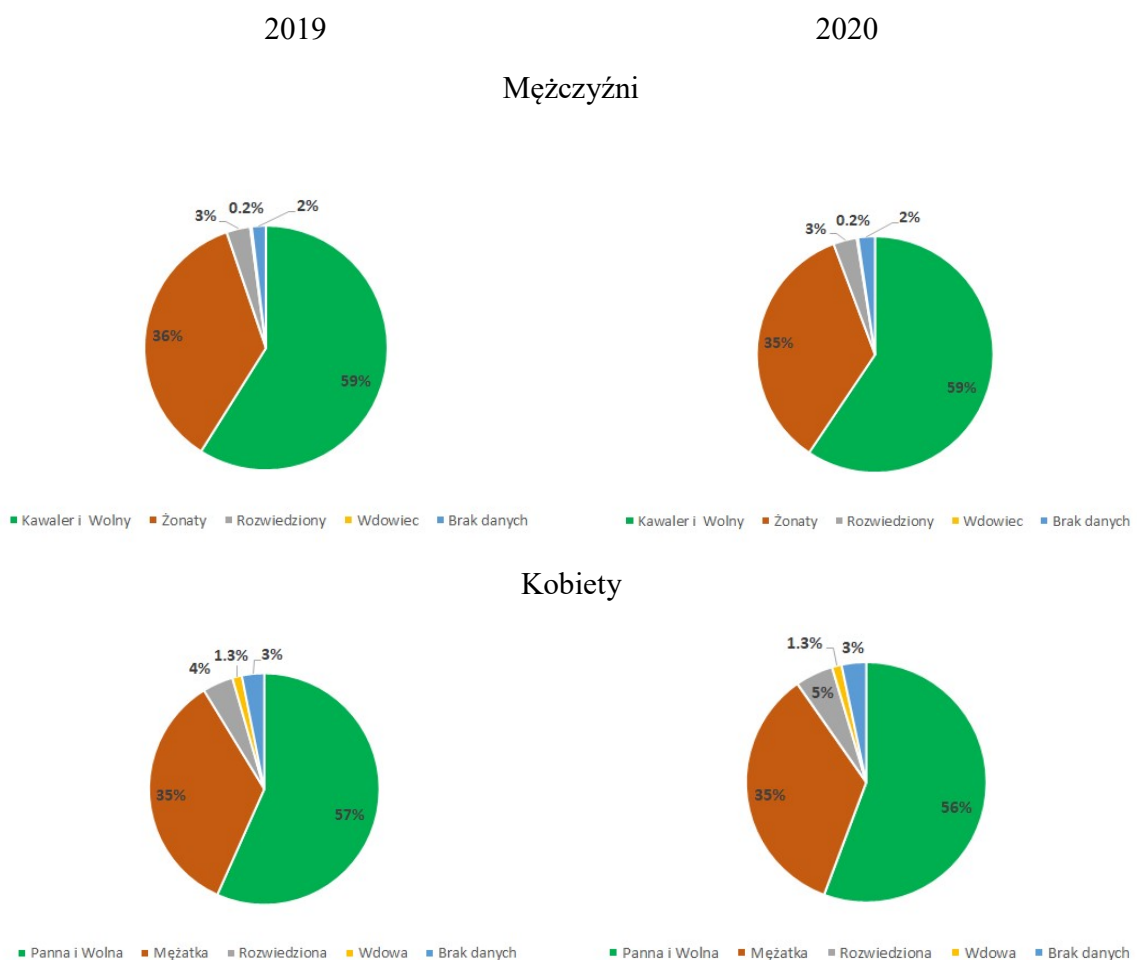
Wiek	2019			2020		
	Poniżej średniego	Średnie	Wyższe	Poniżej średniego	Średnie	Wyższe
25-34	2%	23%	75%	2%	26%	72%
35-44	3%	28%	69%	3%	30%	67%
45-54	5%	43%	52%	4%	45%	50%
55-64	5%	40%	54%	4%	42%	54%
65+	6%	35%	59%	5%	39%	56%

Źródło: MUW (2019 i 2020).

3.4. Struktura populacji obcokrajowców wg stanu cywilnego

W 2020 roku struktura obcokrajowców według stanu cywilnego nie zmieniła się w porównaniu do roku poprzedniego według danych z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego (zob. rys. 13). W populacji mężczyzn 59% osób nie znajduje się w zarejestrowanym związku. Żonatych jest 36%. W populacji kobiet jest podobnie. Osoby stanu wolnego dominują z 56-57% udziałem, podczas gdy mężatki stanowią około 35% imigrantek.

Rysunek 13. Struktura obcokrajowców według stanu cywilnego w 2019 i 2020

Źródło: MUW (2019 i 2020).

Tabela 6. Struktura obcokrajowców według stanu cywilnego w 2019 i 2020

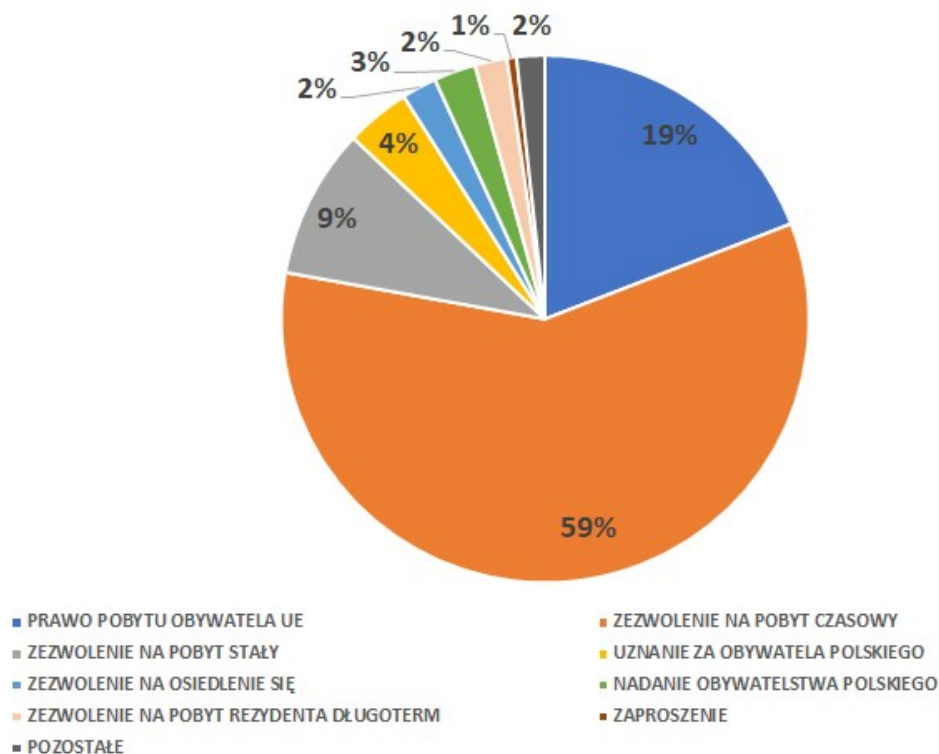
Stan cywilny	2019	2020
Brak danych	2.42	2.75
Kawaler	31.6	31.96
Mężatka	15.12	15.19
Panna	24.57	24.35
Rozwiedziona	1.93	2.27
Rozwiedziony	1.73	1.78
Wdowa	0.59	0.57
Wdowiec	0.13	0.11
Wolna	0.47	0.4
Wolny	1.32	1.06
Żonaty	20.13	19.55

Źródło: MUW (2019 i 2020).

3.5. Status prawny imigrantów w Krakowie

Obcokrajowcy legalizujący pobyt na terenie Polski z adresem zamieszkania w Krakowie posiadają w większości pozwolenia na pobyt czasowy. W 2020 roku taki status posiadało około 59% imigrantów (zob. rys. 14). Tylko około 10% starało się o zezwolenie na pobyt stały. Obywatele Unii Europejskiej w większości przebywali na terenie Krakowa wykorzystując prawo pobytu obywateli UE – 19% wszystkich imigrantów. Uznanie za obywatela polskiego lub nadanie obywatelstwa naszego kraju stanowiło około 7% spraw.

Rysunek 14. Struktura spraw o legalizację pobytu na terytorium RP wśród obcokrajowców w Krakowie w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

Tabela 7 wskazuje, że struktura spraw o legalizację pobytu nie zmieniła się znacząco w latach 2019-2020. Wzrósł udział imigrantów starających się o pobyt czasowy z 53% do 59%. W 2019 roku było to około 17 tys. osób, natomiast w październiku 2020 ponad 24 tys. osób. Pomimo spadku udziału osób realizujących prawo pobytu obywatela UE z 23% do 19% liczba obcokrajowców wnioskujących o tę formę legalizacji wzrosła z 7,4 tys. do 7,8 tysiąca osób. Osoby starające się o zezwolenie na pobyt stały stanowiły około 10% wszystkich zarejestrowanych. Według stanu na 1. październik 2020 roku było to 3,8 tys. osób. W tym miejscu należy dodać, że według danych UMK z 2020 roku zameldowanych na pobyt stały było 3,3 tys. obcokrajowców (23% ogółu zameldowanych w Krakowie obcokrajowców). Dane te wskazują, że około 3-4 tys. imigrantów związało swoje życie z Krakowem. W związku ze stosunkowo nowym zjawiskiem imigracji do Polski można się spodziewać, że ta liczba będzie

wzrastała, gdy obcokrajowcy obecnie posiadający zezwolenie na pobyt czasowy nabędą prawa do starania się o pobyt stały.

Tabela 7. Struktura spraw o legalizację pobytu na terytorium RP wśród obcokrajowców w Krakowie

Typ sprawy	2020	2019
PRAWO POBYTU OBYWATELA UE	19%	23%
ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY	59%	53%
ZEZWOLENIE NA POBYT STAŁY	9%	10%
UZNANIE ZA OBYWATELA POLSKIEGO	4%	3%
ZEZWOLENIE NA OSIEDLENIE SIĘ	2%	3%
NADANIE OBYWATELSTWA POLSKIEGO	3%	3%
ZEZWOLENIE NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERM	2%	2%
ZAPROSZENIE	1%	1%
POZOSTAŁE	2%	2%

Źródło: MUW (2019 i 2020).

Tabela 8 przedstawia, że około 70-80% imigrantów pochodzących ze wszystkich analizowanych regionów świata starała się o pobyt czasowy, z wyjątkiem obywateli Unii Europejskiej, z których 92% wykorzystywało prawo pobytu obywatela UE na terytorium RP. Największy udział spraw o uzyskanie zezwolenia na pobyt stały obserwowany jest wśród Europejczyków pochodzących z krajów poza UE. W 2020 roku było to 13% osób. Dane wskazują również, że około 9% osób z tego regionu starała się o uzyskanie obywatelstwa polskiego. Podobne udziały można zaobserwować wśród spraw prowadzonych przez obywateli krajów afrykańskich, 10% starało się o pobyt stały a około 7% o nadanie/uznanie obywatelstwa polskiego.

Tabela 8. Struktura spraw o legalizację pobytu na terytorium RP wśród obcokrajowców w Krakowie według regionu obywatelstwa w 2020 roku

Typ sprawy	Europa UE	Europa poza UE	Afryka	Azja	Ameryka Północna	Ameryka Południowa	Australia i Oceania
PRAWO POBYTU OBYWATELA UE	92%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY	0%	73%	70%	79%	67%	83%	74%
ZEZWOLENIE NA POBYT STAŁY	0%	13%	10%	5%	8%	4%	7%
UZNANIE ZA OBYWATELA POLSKIEGO	0%	6%	4%	2%	1%	1%	0%
ZEZWOLENIE NA OSIEDLENIE SIĘ	2%	2%	5%	3%	13%	1%	9%
NADANIE OBYWATELSTWA POLSKIEGO	1%	3%	3%	3%	4%	2%	4%
ZEZWOLENIE NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERM	0%	2%	3%	5%	3%	1%	4%
ZAPROSZENIE	0%	1%	2%	1%	0%	1%	0%
POZOSTAŁE	4%	1%	4%	2%	3%	7%	2%

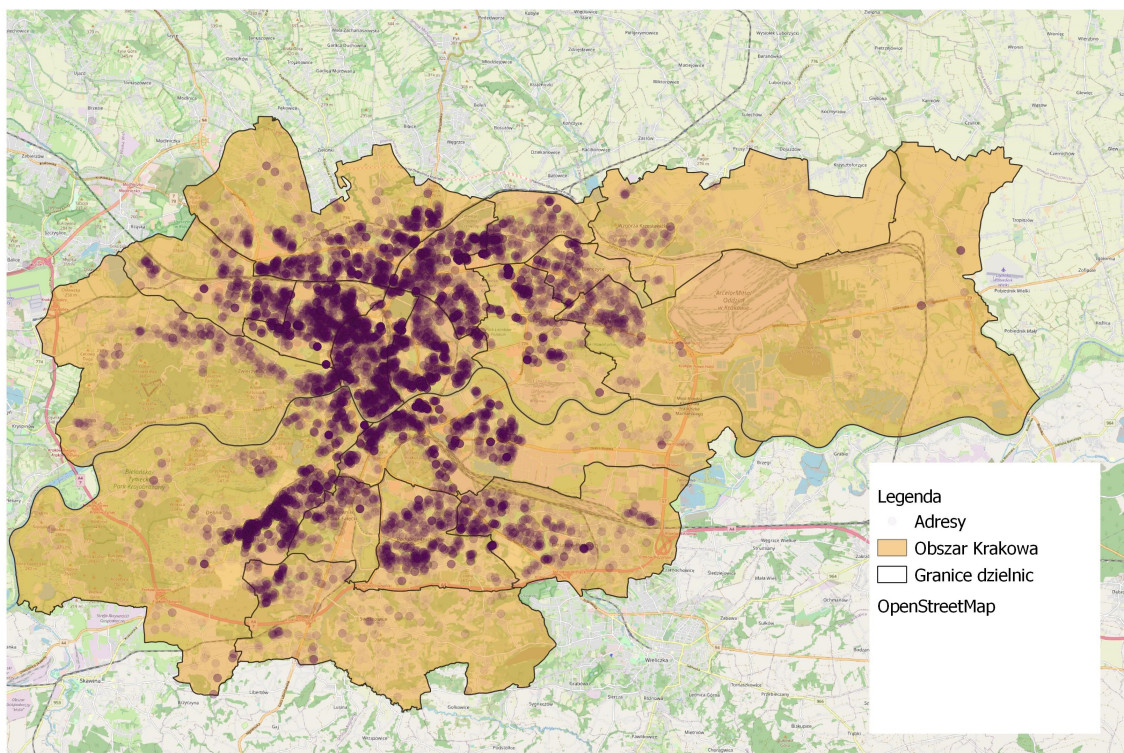
Źródło: MUW (2020).

4. Rozmieszczenie przestrzenne imigrantów w Krakowie

Obcokrajowcy mieszkający w Krakowie obecni są we wszystkich dzielnicach miasta. Rysunek 15 przedstawia szczegółową lokalizację miejsca zamieszkania tych osób zobrazowaną za pomocą punktów (najciemniejsze miejsca oznaczają, że koncentracja imigrantów jest największa, ponieważ punkty nakładają się na siebie). Mapa wskazuje, że największa liczba obcokrajowców zamieszkuje w dzielnicach Prądnik Biały, Stare Miasto, Podgórze, Grzegórzki oraz Dębniki. Są to między innymi miejsca lokalizacji nowych inwestycji budownictwa mieszkaniowego.

Według danych UMK nastąpił spadek o 8% liczby zameldowanych obcokrajowców w analizowanym okresie 2019-2020. Największe spadki zanotowano w dzielnicach Krowodrza, gdzie populacja obcokrajowców obniżyła się o około 41% z około 1,5 tys. do 0,9 tys. osób, w Czyżynach – o 26% oraz Nowej Hucie – o 20% (zob. tab. 9). Największy wzrost zanotowano w dzielnicach Wzgórzach Krzesławickich – o 42% (z 69 do 98 osób), Łagiewniki-Borek Fałęcki - o 15% oraz Swoszowice – 14%, czyli na obszarach o stosunkowo niewielkiej liczbie imigrantów w Krakowie. W 2020 roku najwięcej obcokrajowców było zameldowanych w dzielnicy Prądnik Biały – 1654 osoby, Dębniki – 1640 oraz Podgórze – 1571. Najmniej mieszkało na Wzgórzach Krzesławickich – 98 osób, w Bieńczycach – 289, w Łagiewnikach-Borku Fałęckim – 292 oraz Swoszowicach – 376.

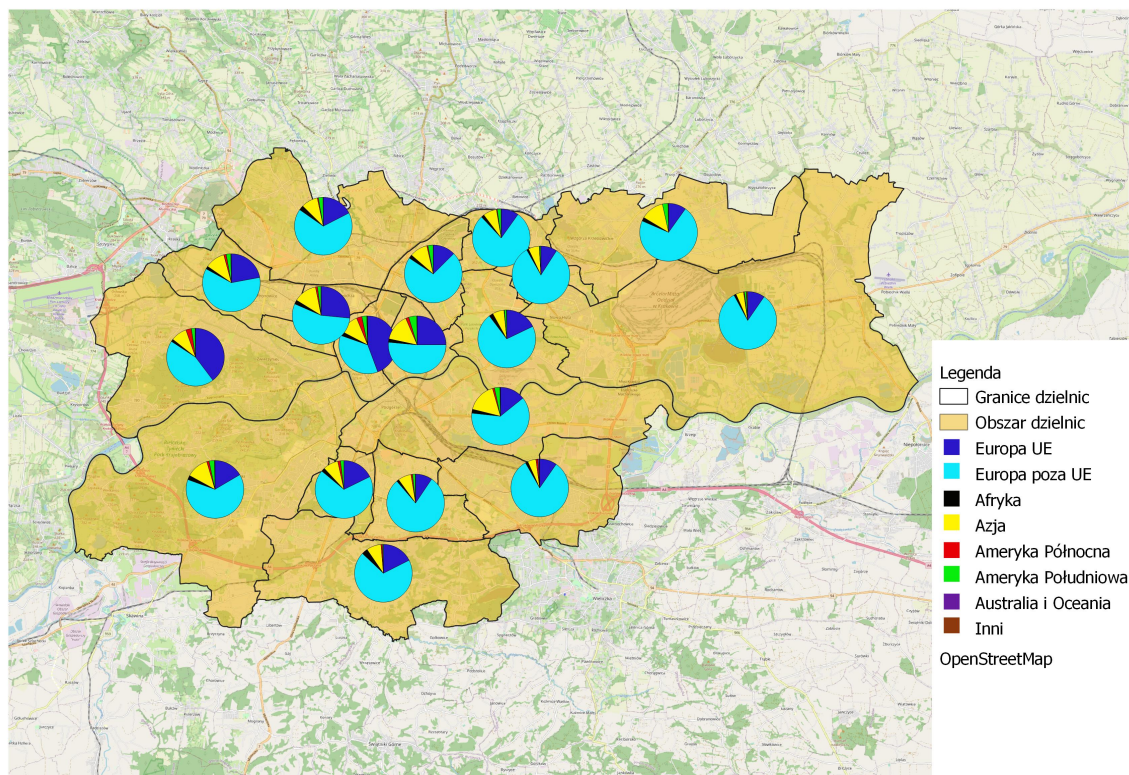
Rysunek 15. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców według dzielnic w Krakowie w 2020

Źródło: MUW (2020).

W 2020 roku Europejczycy spoza Unii Europejskiej, głównie Ukraińcy, byli dominującą grupą zameldowanych imigrantów we wszystkich dzielnicach z wyjątkiem trzech: Stare Miasto (udział 33%), Zwierzyniec (38%) oraz Grzegórzki (46%) (zob. tab. 9). Udział tej grupy znajdował się w przedziale od 54% (Bronowice) do 76% (Podgórze). Tylko w dwóch dzielnicach największą grupą byli imigranci z Unii Europejskiej. Były to dzielnice Stare Miasto oraz Zwierzyniec, gdzie około czterech na dziesięciu obcokrajowców pochodziło z UE.

Rysunek 16. Struktura populacji obcokrajowców według regionu obywatelstwa w dzielnicach Krakowa w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

Znacznie wyższe udziały Europejczyków spoza UE prezentują dane z MUW (zob. tab. 9 i rys. 16). Dostarczają jednak podobnych obserwacji. Tylko w dwóch dzielnicach nie posiadają oni większości – Stare Miasto (36%) oraz Zwierzyniec (44%). Największy udział zanotowano w Bieńczycach, Nowej Hucie oraz Bieżanowie-Prokocimiu z udziałem około 83% ogółu imigrantów. Według UMK w dwunastu dzielnicach zanotowano spadek udziału obcokrajowców z krajów europejskich spoza UE. Nie potwierdzają tego jednak dane z MUW, które wskazują, że we wszystkich dzielnicach Krakowa udział tej grupy uległ zwiększeniu z wyjątkiem Starego Miasta, gdzie udział ten obniżył się nieznacznie z 37% na 36%.

Tabela 9. Liczba obcokrajowców według dzielnicy Krakowa i wybranych grup pochodzenia w 2019 i 2020 roku

Nr	Dzielnica	UMK							MUW						
		2019			2020			Zmiana 2019-2020	2019			2020			Zmiana 2019-2020
		Obcokrajowcy	Europa nieUE	Europa UE	Obcokrajowcy	Europa nieUE	Europa UE		Obcokrajowcy	Europa nieU	Europa UE	Obcokrajowcy	Europa nieUE	Europa UE	
		liczebność	udział	udział	liczebność	udział	udział		liczebność	udział	udział	liczebność	udział	udział	
1	Stare Miasto	1,281	37%	39%	1,317	33%	41%	3%	4,560	37%	46%	4,643	36%	44%	2%
2	Grzegórzki	1,190	47%	28%	1,148	46%	25%	-4%	2,431	51%	28%	3,244	52%	25%	33%
3	Prądnik Czerwony	1,250	66%	19%	1,160	63%	19%	-7%	2,711	71%	16%	3,568	72%	13%	32%
4	Prądnik Biały	1,550	62%	23%	1,654	63%	23%	7%	3,060	64%	21%	4,082	67%	17%	33%
5	Krowodrza	1,488	58%	23%	878	58%	23%	-41%	2,807	54%	29%	3,599	55%	27%	28%
6	Bronowice	636	60%	24%	531	54%	29%	-17%	1,448	57%	27%	1,628	61%	22%	12%
7	Zwierzyniec	501	41%	38%	437	38%	42%	-13%	1,280	40%	45%	1,413	44%	40%	10%
8	Dębniki	1,763	65%	17%	1,640	62%	21%	-7%	3,760	62%	19%	4,738	64%	17%	26%
9	Łagiewniki-Borek Fałęcki	255	56%	31%	292	58%	24%	15%	653	66%	22%	720	68%	18%	10%
10	Swoszowice	329	61%	19%	376	64%	20%	14%	502	59%	28%	821	69%	18%	64%
11	Podgórze Duchackie	708	74%	14%	686	69%	16%	-3%	1,395	77%	12%	1,842	79%	9%	32%
12	Bieżanów-Prokocim	637	78%	14%	611	76%	17%	-4%	1,079	79%	12%	1,758	82%	10%	63%
13	Podgórze	1,548	57%	20%	1,571	56%	19%	1%	2,864	61%	18%	3,868	62%	14%	35%
14	Czyżyny	1,091	73%	9%	810	67%	15%	-26%	1,219	63%	25%	1,655	72%	18%	36%
15	Mistrzejowice	456	74%	15%	428	70%	16%	-6%	718	76%	14%	1,112	78%	10%	55%
16	Bieńczyce	285	70%	14%	289	72%	16%	1%	462	80%	11%	731	83%	9%	58%
17	Wzgórza Krzesławickie	69	57%	19%	98	68%	16%	42%	185	71%	13%	256	71%	9%	38%
18	Nowa Huta	518	79%	12%	414	75%	15%	-20%	828	79%	12%	899	83%	10%	9%
x	Brak Danych	x	x	x	x	x	x	x	212	x	x	523	x	x	x
x	Razem	15,555	61%	21%	14,340	58%	23%	-8%	32,216	59%	25%	41,100	62%	21%	28%

Źródło: UMK (2019 i 2020a), MUW (2019 i 2020).

Dane meldunkowe UMK dowodzą, że największy udział migrantów w populacji mieszkańców Krakowa w 2020 roku znajdował się w Starym Mieście oraz Podgórzu – 3,8% zameldowanej populacji na pobyt stały lub czasowy (zob. tab. 10). W dzielnicy Grzegórzki udział ten wynosił 3,5%. Najmniejsze udziały – poniżej 1% - notowane były w dzielnicach Bieżanów-Prokocim, Mistrzejowice, Nowa Huta, Bieńczyce oraz Wzgórza Krzesławickie. W okresie 2019-2020 ranking dzielnic pod względem udziału obcokrajowców nie zmienił się znacząco. Jedną z dwóch znaczących zmian jest spadek pozycji dzielnicy Krowodrza, która w 2019 miała najwyższy udział imigrantów - 4,3%. Pod koniec 2020 roku udział ten wyniósł zaledwie 2.7% - spadek o 1,7 punktu procentowego. Jedną z potencjalnych przyczyn spadku liczby obcokrajowców w tej dzielnicy, gdzie zlokalizowane jest miasteczko studenckie AGH oraz gdzie bardzo wielu studentów wynajmuje mieszkania jest przejście większości uczelni w 2020 roku na zdalny tryb nauczania i nieobecność studentów w mieście¹. Drugą zmianą jest obniżenie się udziału imigrantów w Czyżynach o jeden punkt procentowy do poziomu 2.4%. W tym miejscu należy dodać, że dzielnica ta była drugą, po Swoszowicach, dzielnicą Krakowa pod względem wzrostu liczebności populacji w Krakowie – o 3,3%, dzięki nowym inwestycjom budowlanym.

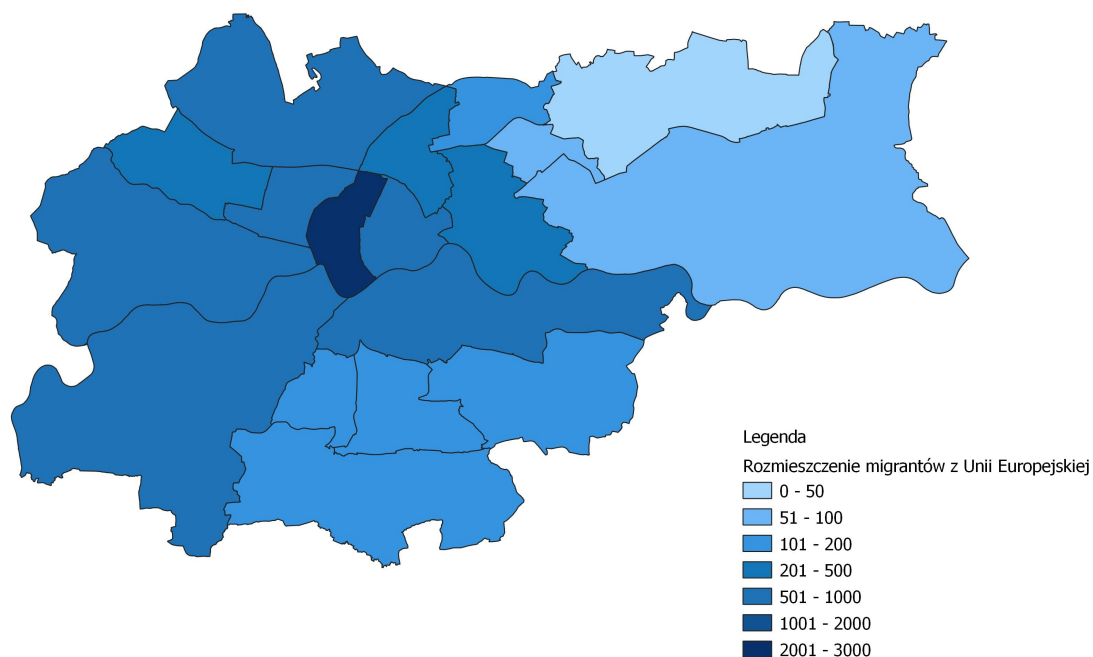
Tabela 10. Udział obcokrajowców w populacji dzielnic miasta Krakowa w 2019 i 2020 roku

Nr	Dzielnica	2019	2020	Zmiana
1	Stare Miasto	3.5%	3.8%	0.3%
2	Grzegórzki	3.7%	3.5%	-0.1%
3	Prądnik Czerwony	2.5%	2.4%	-0.2%
4	Prądnik Biały	2.1%	2.2%	0.1%
5	Krowodrza	4.3%	2.7%	-1.7%
6	Bronowice	2.6%	2.1%	-0.4%
7	Zwierzyniec	2.3%	2.0%	-0.3%
8	Dębniki	2.7%	2.5%	-0.3%
9	Łagiewniki-Borek Fałęcki	1.6%	1.8%	0.2%
10	Swoszowice	1.2%	1.3%	0.1%
11	Podgórze Duchackie	1.3%	1.2%	-0.1%
12	Bieżanów-Prokocim	1.0%	0.9%	0.0%
13	Podgórze	3.8%	3.8%	-0.1%
14	Czyżyny	3.4%	2.4%	-1.0%
15	Mistrzejowice	0.9%	0.8%	0.0%
16	Bieńczyce	0.7%	0.7%	0.0%
17	Wzgórza Krzesławickie	0.3%	0.5%	0.1%
18	Nowa Huta	1.0%	0.8%	-0.2%

Źródło: UMK (2019 i 2020a).

¹ Szerzej o tej sprawie traktujemy w kolejnym rozdziale.

Rysunek 17. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Unii Europejskiej według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

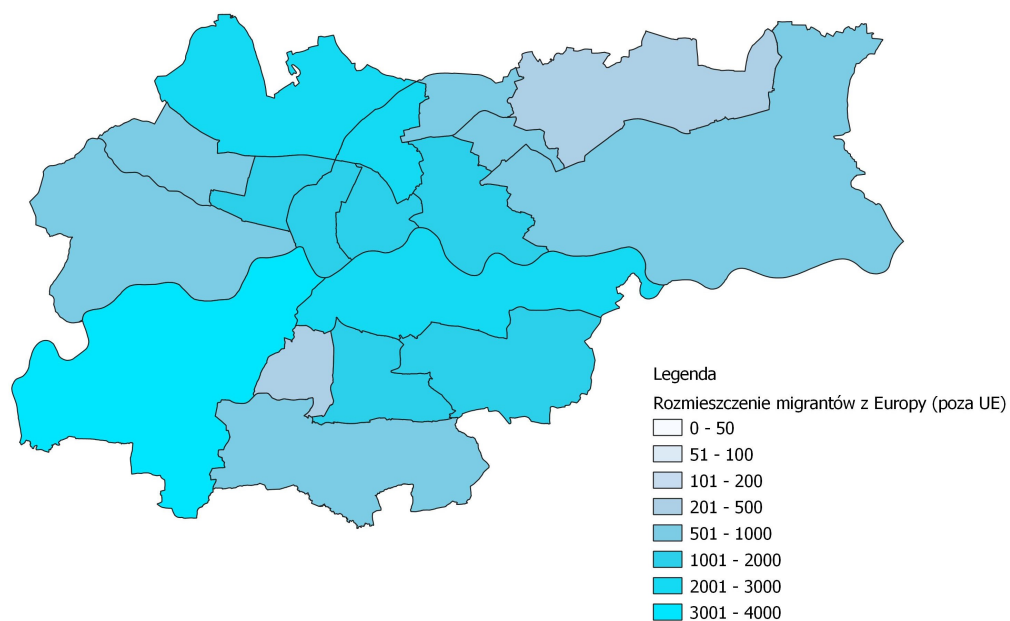

Źródło: MUW (2020).

W przypadku obcokrajowców pochodzących z krajów członkowskich UE nadal dominują dzielnice centralne: Stare Miasto, Grzegórzki, Prądnik Czerwony i Prądnik Biały. Wiele osób mieszka również w Dębnikach, na Zwierzyńcu, Podgórzu i w Bronowicach. Spadek popularności Krowodrzy wiąże się prawdopodobnie ze znacznym zmniejszeniem się liczby cudzoziemskich studentów w rejonie miasteczka studenckiego AGH z powodu pandemii (zob. rys. 17).

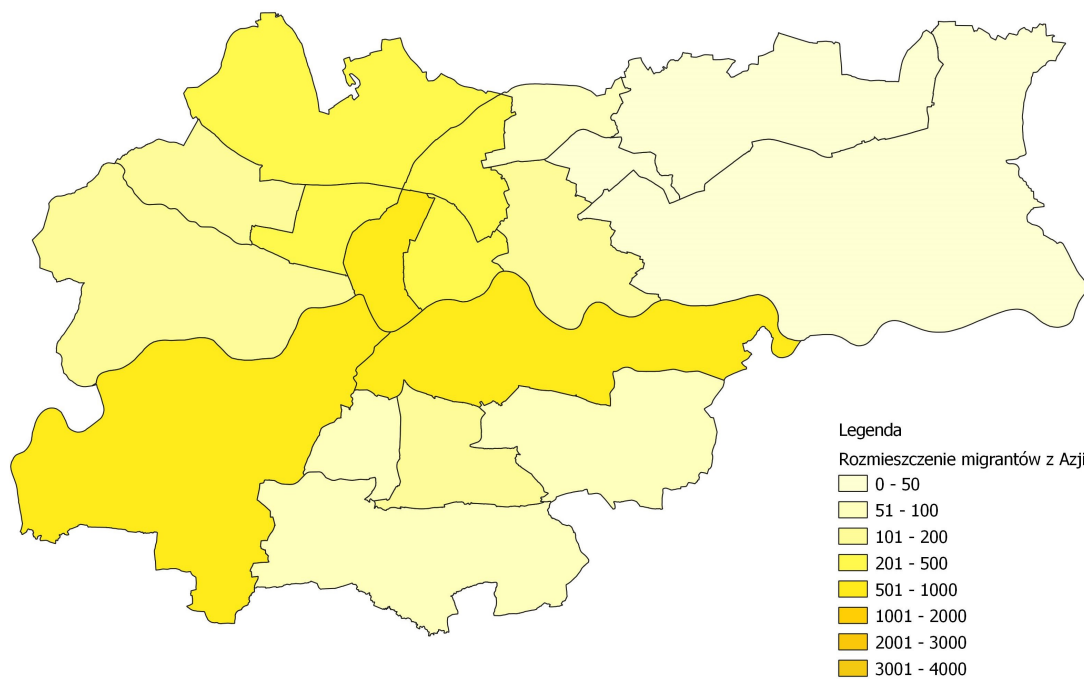
Cudzoziemcy z krajów europejskich spoza UE (w tej kategorii między innymi obywatele Ukrainy, Białorusi i Rosji) stanowiący najliczniejszą grupę imigrantów w mieście są dość równomiernie rozproszeni po wszystkich dzielnicach Krakowa. Ich największa koncentracja występuje w Dębnikach, Podgórzu, Prądniku Białym i Czerwonym z liczną reprezentacją w dzielnicach centralnych, a także Podgórzu Duchackim i Prokocimiu-Bieżanowie (zob. rys. 18).

Rysunek 18. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców spoza Unii Europejskiej według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

Rysunek 19. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Azji według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

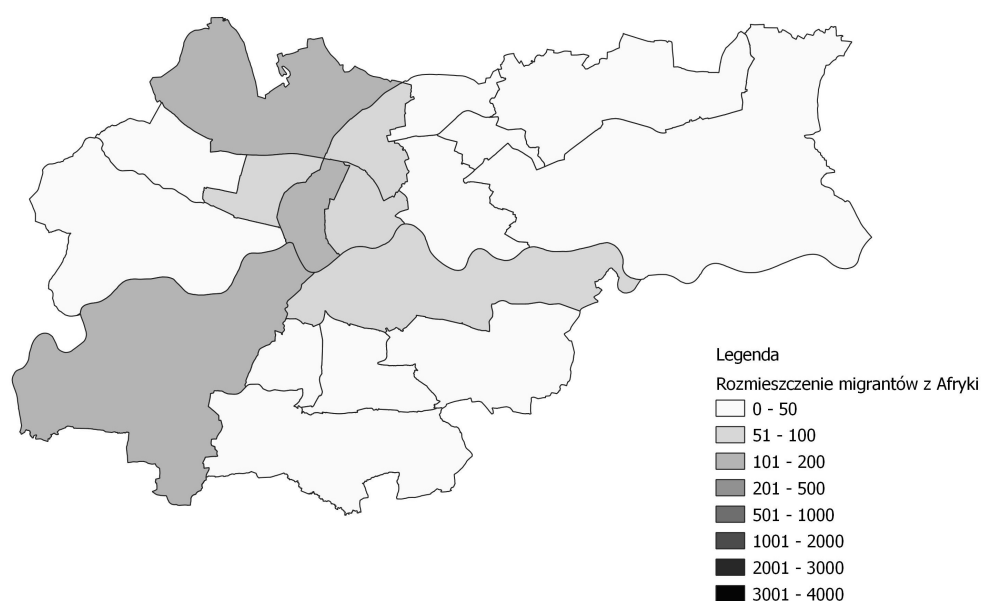

Źródło: MUW (2020).

W przypadku cudzoziemców pochodzących z krajów azjatyckich (zob. rys. 19) nie zaobserwowano szczególnie wysokiej koncentracji w tylko jednej z krakowskich dzielnic. Obcokrajowcy z tego regionu stosunkowo chętnie wybierają Stare Miasto, a także graniczące z centrum południowe dzielnice miasta – Podgórze i Dębniki. Ich obecność jest również zauważalna na Grzegórkach, Krowodrzy oraz Prądniku Białym i Czerwonym.

Podobna sytuacja dotyczy imigrantów pochodzących z kontynentu afrykańskiego, którzy preferują zamieszkanie w dzielnicach Prądnik Biały i Dębniki, a także Stare Miasto. Innymi dzielnicami w których mieszka ponad 50 przedstawicieli z tej grupy imigrantów są Podgórze, Grzegórzki, Krowodrza i Prądnik Czerwony (zob. rys. 20).

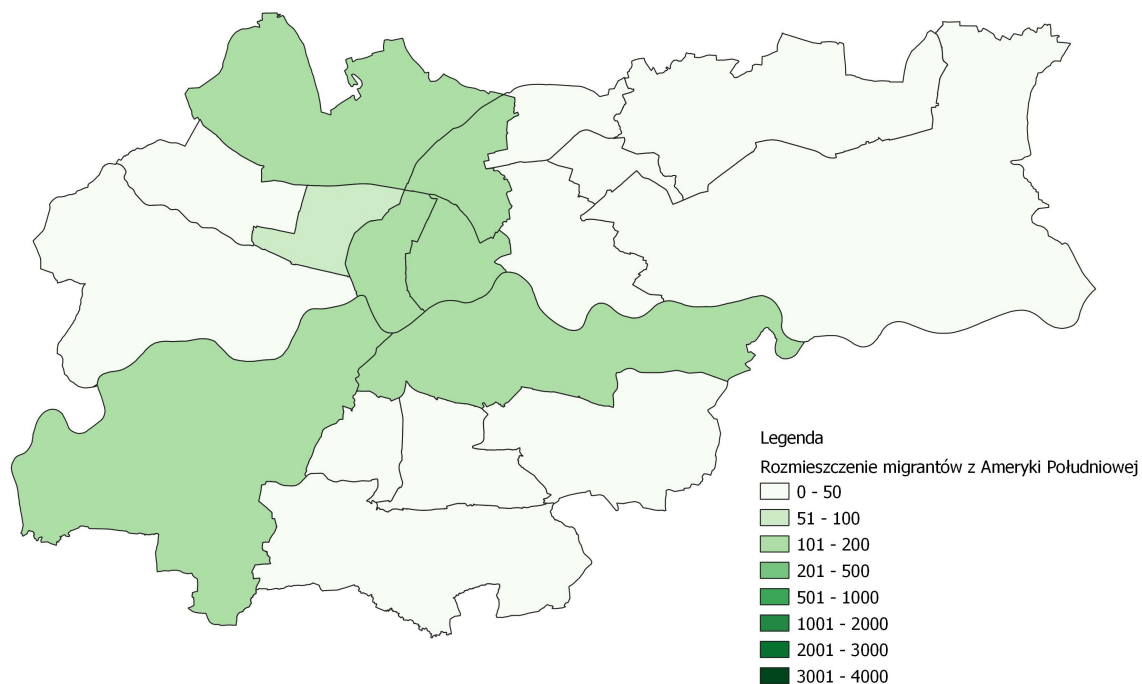
Rysunek 20. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Afryki według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

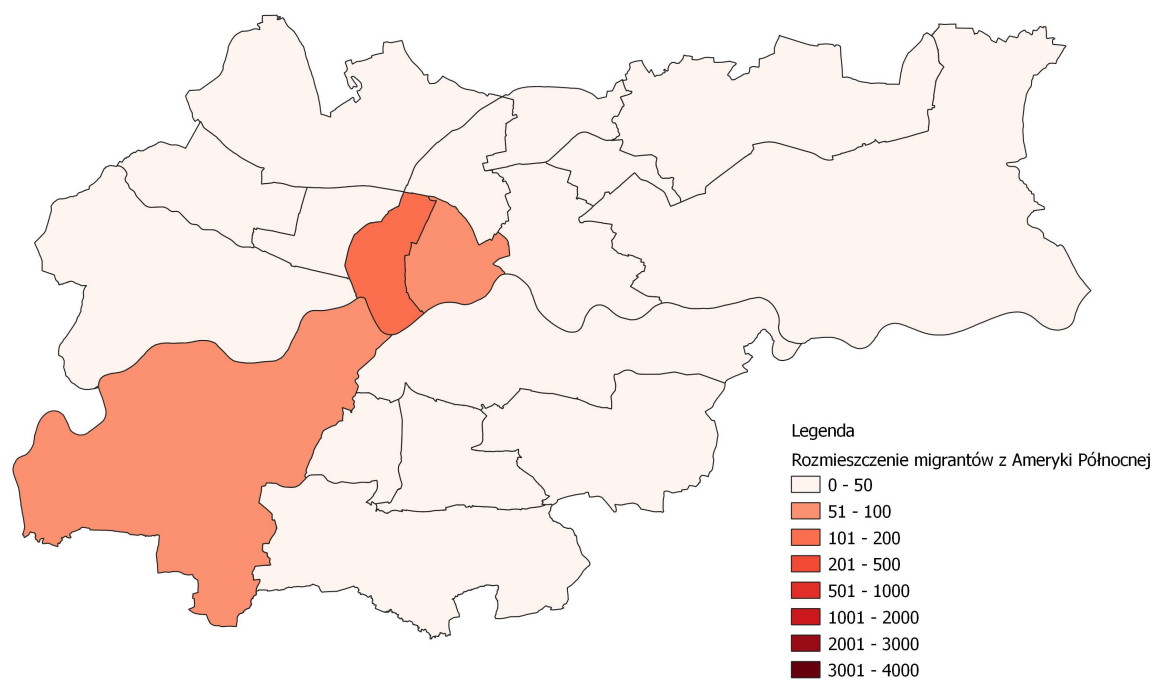
Jeśli chodzi o zamieszkanie imigrantów z Ameryki Południowej, to skupiają się oni na Prądniku Białym, Prądniku Czerwonym, Starym Mieście, Grzegórkach i Podgórzu. Nieco mniejszą popularnością cieszy się Krowodrza (zob. rys. 21). W zakresie preferencji mieszkaniowych migranci z Ameryki Północnej skupiają się przede wszystkim na Dębnikach, Starym Mieście i Grzegórkach (zob. rys. 22).

Rysunek 21. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Ameryki Południowej według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

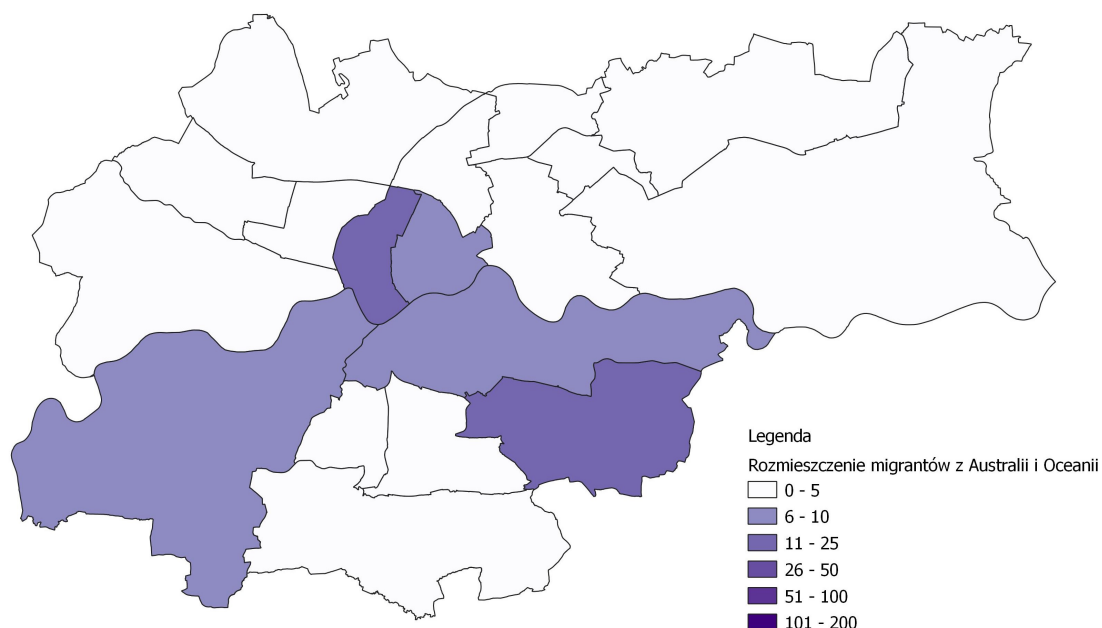
Rysunek 22. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Ameryki Północnej według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

Natomiast wśród najmniej licznej grupy imigrantów z Australii i Oceanii występuje największe zróżnicowanie przestrzenne w zakresie zamieszkania - są to zarówno Dębniki, jak i Stare Miasto, Grzegórzki, Podgórze i Bieżanów-Prokocim (zob. rys. 23).

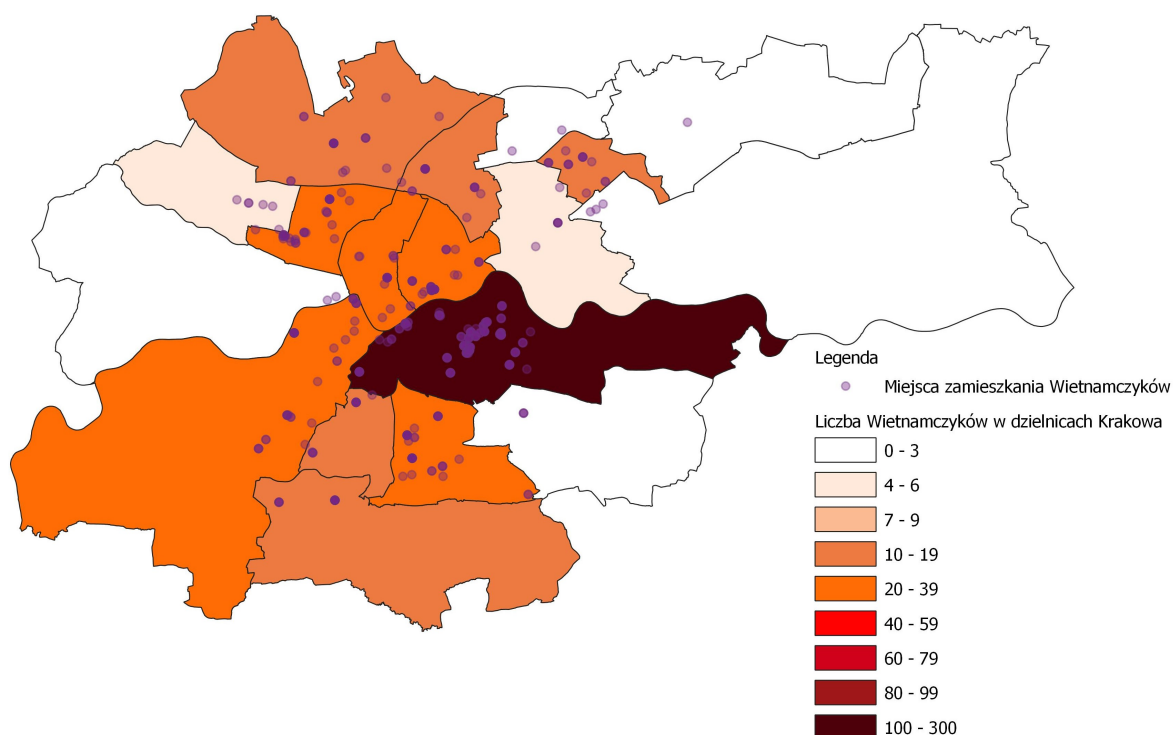
Rysunek 23. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Australii i Oceanii według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

Poniżej przedstawiamy rozmieszczenie wybranych grup obcokrajowców w Krakowie - Wietnamczyków, Turków, Armeńczyków, Brazylijczyków oraz bardzo dynamicznie powiększającej się grupie imigrantów z Azji, jakimi są Indusi. W zakresie koncentracji etnicznej jedną z niewielu grup, wśród których zaobserwowano tę prawidłowość w przeszłości, byli obywatele Wietnamu (Brzozowski i Pędziwiatr, 2014). Jak widać na poniższej mapie, zjawisko to nadal występuje - największe skupisko Wietnamczyków występuje w dzielnicy Podgórze, a konkretnie w okolicach Stawu Płaszowskiego i Krakowskiego Centrum Handlowo-Targowego (zob. rys. 24). Są to miejsca, w których w przeszłości koncentrowała się działalność handlowo-usługowa tej grupy i w której wciąż istnieje wiele punktów handlowych. Jednocześnie działalność gastronomiczna prowadzona przez przedstawicieli tej grupy etnicznej jest zlokalizowana we wszystkich dzielnicach miasta.

Rysunek 24. Rozmieszczenie przestrzenne Wietnamczyków według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

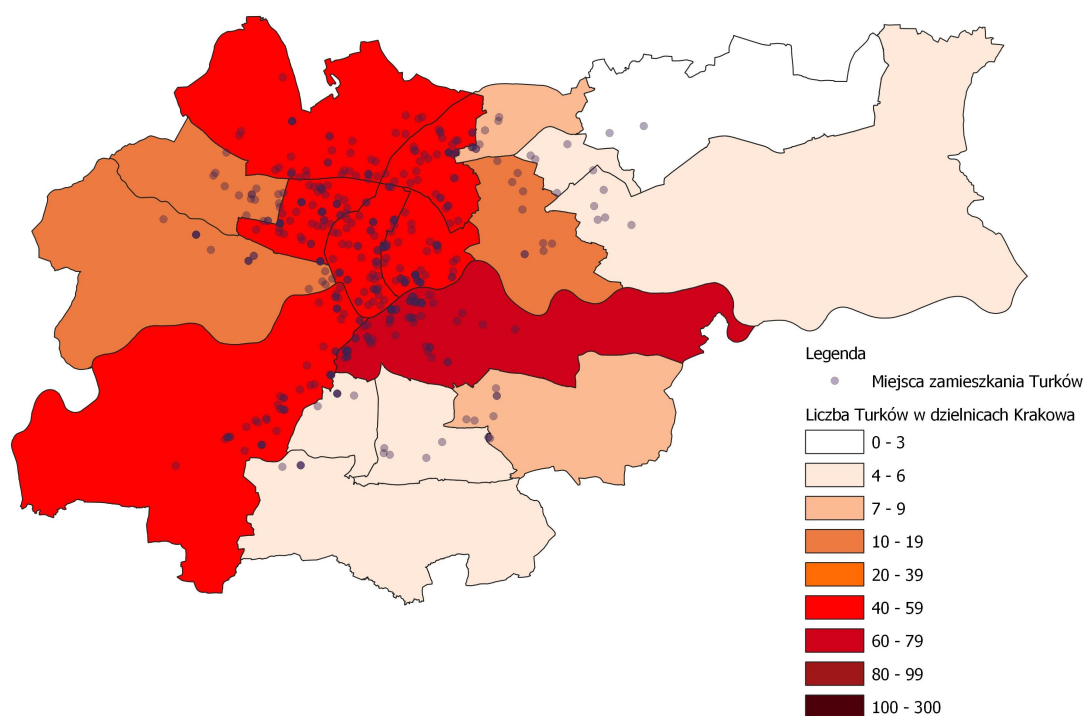

Źródło: MUW (2020).

W odróżnieniu od Wietnamczyków, wśród jednej z najliczniejszych grup obywateli krajów Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (dalej MENA – od ang. Middle East and North Africa) w Krakowie tzn. wśród Turków brak jest tak silnej koncentracji w jednej z dzielnic miasta. Turcy zamieszkują najchętniej, tak jak Wietnamczycy, Podgórze, ale wiele osób wybiera również inne dzielnice centralne (Stare Miasto, Krowodrze i Grzegórzki), a także Prądnik Biały i Czerwony oraz Dębniki. Są oni zdecydowanie bardziej rozproszeni po różnych dzielnicach miasta niż Wietnamczycy (zob. rys. 25)

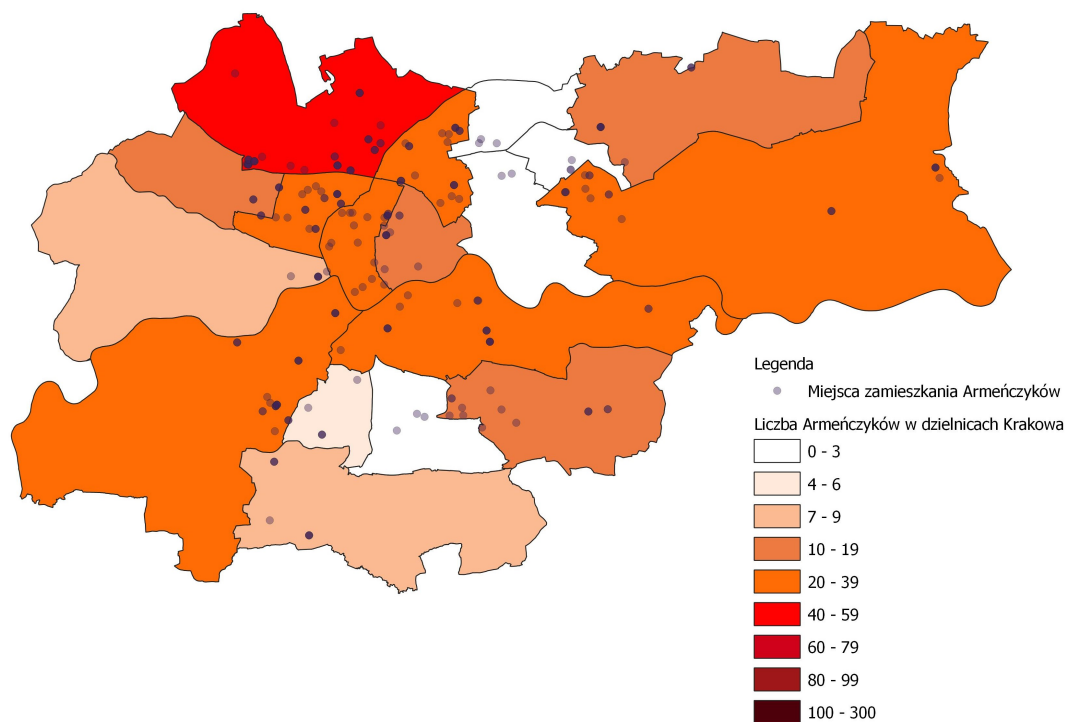
Brak również silnej koncentracji wśród Armeńczyków, stanowiących już od lat 1990. ważną grupę imigrantów w Krakowie. Choć najwięcej przedstawicieli tej grupy zamieszkuje Prądnik Biały, to inni są dość równomiernie rozproszeni we wszystkich dzielnicach, z wyjątkiem Podgórza Duchackiego, oraz Czyżyn, Mistrzejowic i Bieńczy (zob. rys. 26). W tym względzie najnowsze dane potwierdzają wstępne hipotezy formułowane w pierwszych badaniach eksploracyjnych imigrantów w Krakowie i Małopolsce prowadzonych w 2014 roku (Brzozowski i Pędziwiatr 2014).

Rysunek 25. Rozmieszczenie przestrzenne Turków według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

Rysunek 26. Rozmieszczenie przestrzenne Armeńczyków według dzielnic w Krakowie w 2020

Źródło: MUW (2020).

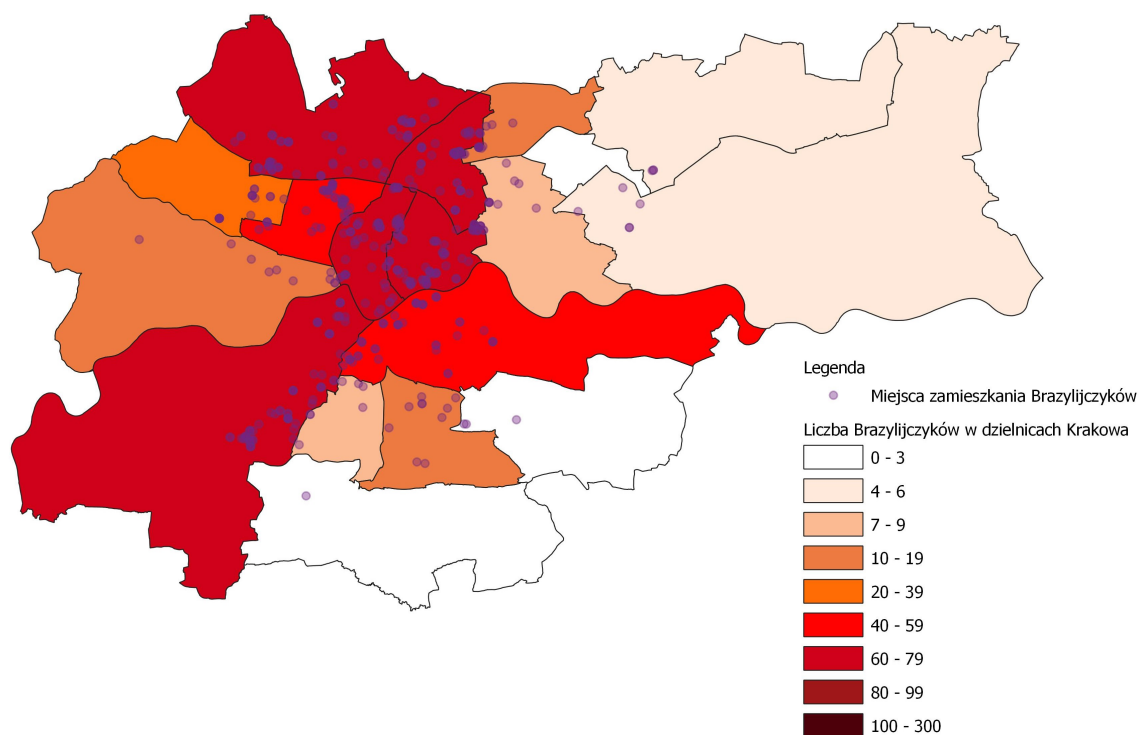
Brazylijczycy i Indusi to dwie stosunkowo nowe grupy imigrantów w Krakowie, które bardzo dynamicznie rozwijają się w ostatnich latach². Ich rozwój jest między innymi związany z dużym zapotrzebowaniem na wysoko wykwalifikowanych pracowników zatrudnianych w branży usług dla biznesu w Krakowie - od usług księgowych do wyspecjalizowanych procesów prawnych czy usług z zakresu IT. Szacuje się, że aktualnie pracuje w tej branży około 80 tys. osób, z czego około 10 procent stanowią cudzoziemcy. Rozwój tego sektora i atrakcyjne zarobki napędzały w Krakowie również inne branże - w tym między innymi nieruchomości i gastronomię - a tym samym gospodarkę całego regionu. Szacuje się, że w ostatnich pięciu latach w Krakowie deweloperzy podwoili powierzchnię biur, a 8400 wydarzeń biznesowych zrealizowanych pod Wawelem przyciągnęło 1,2 mln osób. W rankingu Tholons Services Globalization CITY INDEX 2020 Kraków znalazł się na 25. pozycji jako jedna najlepszych lokalizacji dla inwestycji typu BPO/SSC (Business Process Outsourcing i Shared Service Center) w Europie Środkowo-Wschodniej (Biznes w Krakowie 2020, Ślęzak 2019).

Brazylijczycy, którzy osiedlają się w Krakowie najchętniej wybierają dzielnice centralne (Stare Miasto i Grzegórzki) oraz Dębniki i Prądnik Czerwony i Biały. Jest to bardzo często związane z bliskością biur korporacji międzynarodowych, w których pracują. Najrzadziej wybierają takie dzielnice jak: Swoszowice, Prokocim-Bieżanów oraz Bieńczyce. Brak koncentracji tej grupy cudzoziemców w jednej z dzielnic miasta (zob. rys. 27).

Podobnie jak Brazylijczycy również Indusi są rozproszeni po prawie wszystkich dzielnicach miasta z wyjątkiem Nowej Huty, którą zamieszkują jedynie pojedynczy obywatele Indii. Najwięcej Indusów mieszka w Centrum (Starym Mieście i Grzegórkach) oraz na Krowodrzy, Prądniku Białym i Czerwonym oraz na Dębnikach i w Podgórzu. To w tych dzielnicach najczęściej oprócz biur korporacji międzynarodowych znajdują się również prowadzone przez wielu obywateli Indii restauracje z daniami kuchni indyjskiej. Aktualnie w Krakowie oprócz najstarszej restauracji tego typu w mieście - restauracji Indus przy ul. Sławkowskiej – istnieją dziesiątki innych lokali gastronomicznych tego typu usytuowanych nie tylko w ścisłym centrum miast, ale coraz częściej również poza nim (zob. rys. 28).

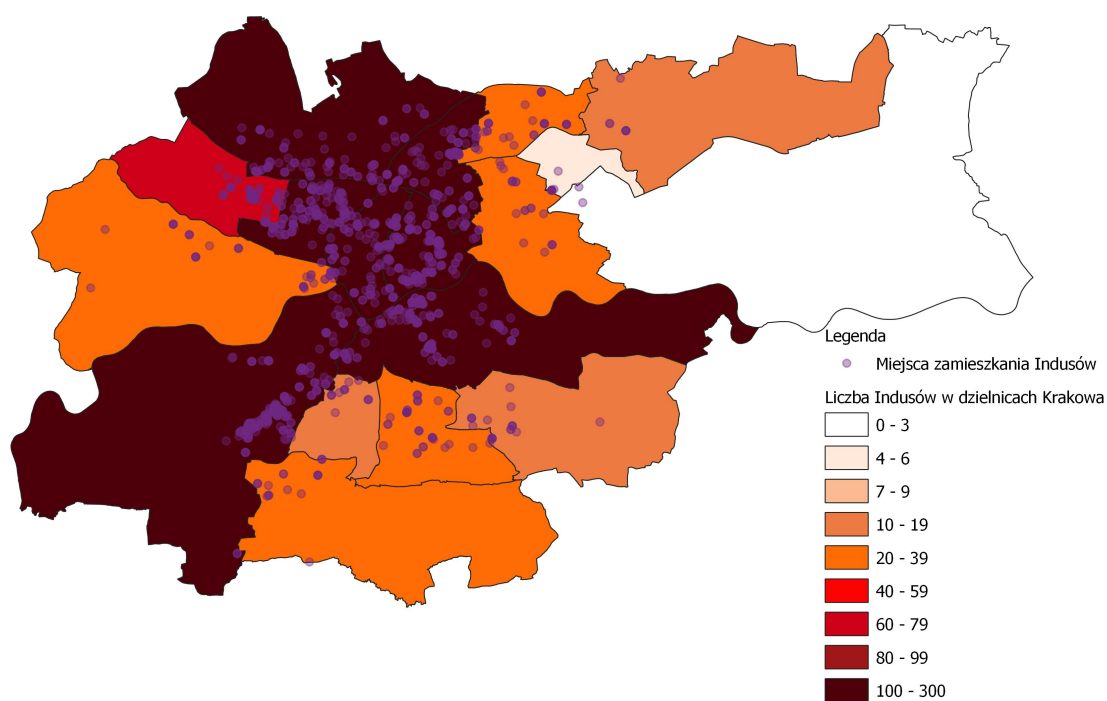
² Szybki rozwój społeczności indyjskiej jest również zauważalny na poziomie całego kraju. Choć wg danych UDSC ok 11 tys Indusów posiada ważne karty pobytu to GUS (2020) szacuje, że wielkość populacji indyjskiej w Polsce jest co najmniej 3 razy większa. Więcej o jej rozwoju w Kugiel i Pędziwiatr 2014.

Rysunek 27. Rozmieszczenie przestrzenne Brazylijczyków według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

Rysunek 28. Rozmieszczenie przestrzenne Indusów według dzielnic w Krakowie w 2020 roku

Źródło: MUW (2020).

5. Imigranci w systemie szkolnictwa w Małopolsce i Krakowie

Jedną z bardzo ważnych przestrzeni kontaktu pomiędzy imigrantami i społeczeństwem przyjmującym w przestrzeni miejskiej jest system szkolnictwa. W niniejszym rozdziale przeanalizujemy najnowsze dane dotyczące obecności cudzoziemców w szkolnictwie od poziomu przedszkolnego, przez podstawowy i średni, aż po uczelnie wyższe. Dokonamy również ich porównania z sytuacją jaka miała miejsce przed rokiem oraz przed dwoma laty. W przypadku placówek przedszkolnych oraz szkół podstawowych, średnich i policealnych nasze informacje pochodzą z Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa. Ten ostatni z kolei pozyskuje dane z Ministerstwa Edukacji Narodowej. Według informacji udzielonej nam przez przedstawicieli magistratu, Miastu nie udostępniono danych na temat obcokrajowców w krakowskich szkołach w roku szkolnym 2019-2020 tylko 2020-2021, stąd będziemy porównywać je do sytuacji sprzed dwóch lat opisaną szczegółowo w ostatnim raporcie demograficznym OWiM (Pędziwiatr et al. 2019 - 31-48). W przypadku danych na temat obecności studentów na uczelniach krakowskich będziemy się odwoływać głównie do najnowszych danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących roku akademickiego 2019-2020 (GUS 2020b) oraz informacji z Urzędu Statystycznego w Krakowie (USKrk 2020). Innymi słowy w przypadku systemu oświaty od przedszkoli do szkół policealnych w Krakowie będziemy analizować zmianę w okresie dwuletnim, to w przypadku szkolnictwa wyższego będzie to porównanie rok do roku. W tym pierwszym przypadku jedynie najnowsze dane uwzględniają zmienną kraju pochodzenia obcokrajowców uczęszczających do danego przedszkola lub szkoły, więc informacje o strukturze narodowościowej uczniów zaprezentujemy jedynie w odniesieniu do roku szkolnego 2020-2021.

5.1. Pandemia a imigranci w systemie szkolnictwa

W roku szkolnym 2018-2019 na wszystkich poziomach edukacji od przedszkolnej, przez podstawową do średniej było w mieście 3.535 cudzoziemskich uczniów. W połowie listopada 2020 było ich już tylko 2.895. Aktualnie 2% wszystkich uczniów szkół w Krakowie jest obcokrajowcami. Jednym z czynników, który prawdopodobnie zaważył na zmniejszeniu się liczby cudzoziemców w miejskich placówkach kształcenia w porównaniu do sytuacji sprzed dwóch lat jest wprowadzony w marcu 2020 i do końca roku nieodwołany stan epidemii i

związane z nim znaczące obniżenie się koniunktury gospodarczej. Jak pokazaliśmy w powyższym rozdziale pomimo znaczącego wyhamowania gospodarczego liczba cudzoziemców podejmujących legalną pracę w mieście i województwie nieznacznie wzrosła. Jak wytłumaczyć w takim razie nieznaczny spadek cudzoziemców w instytucjach edukacyjnych w mieście?

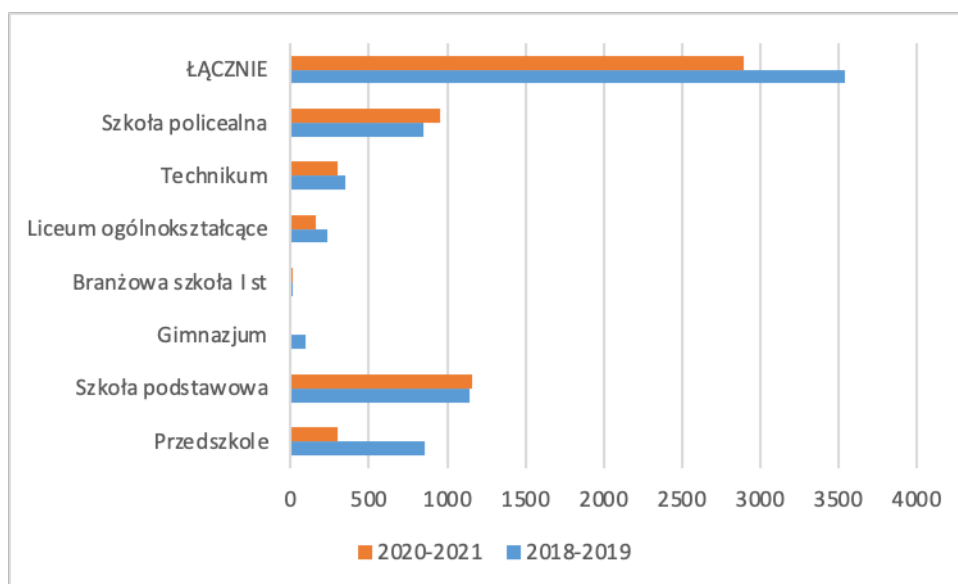
Kluczowym czynnikiem jest naszym zdaniem niepewność, którą generuje epidemia COVID-19. W przypadku systemu edukacyjnego w największym stopniu wpływała ona na decyzje na najniższym poziomie, czyli decyzji dotyczących zapisu i wysłania dziecka do przedszkola oraz najwyższym, czyli studiów wyższych, które od momentu rozpoczęcia pandemii w prawie wszystkich uczelniach w kraju odbywają się zdalnie. Nasze rozmowy z dyrekcjami przedszkoli, które w ubiegłych latach przyjmowały najliczniejsze grupy migrantów (m. in. przedszkola „Pod Magnolią”) potwierdziły, że wielu rodziców dzieci cudzoziemskich nie zdecydowało się tej jesieni na zapis małych dzieci (przed-zerówkowych) do przedszkola preferując zapewnienie im opieki domowej (rozmowa telefoniczna z dyrektorkami przedszkoli „Pod Magnolią” w dniu 14.12.2020). Wywiady pogłębione z obcokrajowcami prowadzącymi przedszkola przeprowadzone w ramach badania „pandemicznego” OWiM (Brzozowski et al. 2020) potwierdziły, że niepewność czy przedszkola będą mogły funkcjonować, to jeden z kluczowych czynników, który zniechęcał rodziców przed zapisem dzieci do tego typu placówek. Mogły w tym względzie również decydować czynniki zdrowotne i obawa o zdrowie dzieci lub transmisję chorób z przedszkola do domu.

W przypadku studentów zagranicznych bardzo wiele osób w sytuacji, gdy dowiedziały się, że zajęcia będą prowadzone w formie zdalnej postawiła zrezygnować z przyjazdu do Krakowa. Szczególnie dotkliwie zamknięcia granic i lockdowny wpłynęły na program wymiany studenckiej Erasmus. Przykładowo, w roku akademickim 2019-2020 na Uniwersytet Jagielloński w ramach tego programu i porozumień z innymi uczelniami przyjechało prawie 1,2 tys. słuchaczy, a aktualnym roku akademickim zdecydowało się na to niespełna 400 osób. Podobną sytuację można zaobserwować na Akademii Górniczo-Hutniczej oraz na krakowskim Uniwersytecie Rolniczym, gdzie na Erasmusa zgłosiło się dwa razy mniej chętnych niż rok temu (Puculek i Chojnowska 2020).

Porównanie liczby cudzoziemców w różnych typach placówek oświatowych w roku szkolnym 2018-2019 oraz 2020-2021 pozwala dostrzec, że nie we wszystkich typach szkół zmniejszyła się liczba cudzoziemców. W szkołach podstawowych oraz policealnych liczba cudzoziemców nieznacznie wzrosła (odpowiednio z 1.147 uczniów podstawówkowych do

1.162 i z 846 uczniów policealnych do 951). 90% całkowitego spadku liczby obcokrajowców w placówkach dydaktycznych wynika ze zmian liczebności w przedszkolach. W roku szkolnym 2018-2019 było w nich 895 cudzoziemców, w aktualnym roku szkolnym 2020-2021 jest ich natomiast jedynie 303 osoby. W liceach ogólnokształcących i technikach spadek liczby obcokrajowców choć zauważalny jest zdecydowanie mniejszy. W liceach liczba uczniów cudzoziemskich przed dwoma laty wynosiła 236, a aktualnie 161. W technikach było 350 uczniów zagranicznych, a na początku roku szkolnego 2020-2021 figurowało ich w rejestrze MEN 303.

Rysunek 29. Porównanie liczby cudzoziemców w różnych typach placówek oświatowych w roku szkolnym 2018-2019 oraz 2020-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2020b.

5.2. Cudzoziemcy w przedszkolach i szkołach podstawowych

Według danych udostępnionych autorom przez UMK w roku szkolnym 2020/2021 do wszystkich typów ogólnodostępnych przedszkoli i punktów przedszkolnych (samorządowych bądź niesamorządowych) w Krakowie uczęszczało ogółem 33.158 dzieci w wieku 3–6 lat (a w szczególnie uzasadnionych przypadkach w wieku 2,5 roku lub 7 lat). 51% dzieci uczęszczało do przedszkoli samorządowych, a 49% do przedszkoli niesamorządowych. Podobnie jak przed dwoma laty najliczniejszą grupę stanowiły czterolatki, a najmniej liczną siedmiolatki uczęszczające do przedszkoli z powodu odroczenia obowiązku szkolnego.

Wśród krakowskich przedszkolaków w roku szkolnych 2020/2021 było jedynie 303 dzieci, które nie posiadały obywatelstwa polskiego. Jeśli przed dwoma lata dzieci zagraniczne stanowiły 2,7% wszystkich krakowskich przedszkolaków, to w aktualnym roku (2020/2021) szkolnym jest to 0,9%. Najpopularniejszym przedszkolem wśród obcokrajowców w Krakowie jest aktualnie niepubliczne przedszkole Cracow International School zlokalizowane przy ul. Andrzeja Sokołowskiego 19. Uczęszcza do niego 24 dzieci nieposiadających obywatelstwa polskiego. Wśród nich najliczniejszą grupę stanowią dzieci obywateli Indii (7 osób) oraz Ukrainy (5 osób). Inne mniej liczne grupy tworzą dzieci białoruskie, chińskie, tureckie i włoski (po 2 osoby)³. Na drugim miejscu pod względem liczby dzieci cudzoziemskich w placówkach przedszkolnych jest niepubliczne przedszkole językowe „Pod Magnolią” znajdujące się na ulicy Wieniawskiego 66. Przed dwoma laty przedszkole to było absolutnym liderem popularności wśród dzieci cudzoziemskich w mieście. Wówczas uczęszczało 217 takich dzieci co stanowiło prawie jedną czwartą wszystkich dzieci cudzoziemskich w przedszkolach (Pędziwiatr et al. 2019: 31-32). Jak informowała nas osoba prowadząca przedszkole w aktualnym roku po raz pierwszy w historii funkcjonowania placówki nie utworzyła się grupa najmniejszych dzieci, a wielu rodziców cudzoziemskich pomimo wyrażania zainteresowania ofertą przedszkola ostatecznie nie zdecydowało się na podpisanie umowy i wysłanie dzieci do placówki (rozmowa telefoniczna z dyrektorką przedszkola 14. grudnia 2020). W tym przedszkolu aktualnie największą grupę narodową tworzą dzieci algierskie i ukraińskie (po 7 osób). Zaraz po nich sytuuje się 4 osobowa grupa dzieci obywateli Armenii⁴.

Inne przedszkola miejskie (takie jak: publiczne przedszkole Gabii na ul. Chmieleniec, przedszkole Hopkids na ul. Michała Żaka, czy samorządowe przedszkole nr. 21 im. J. Dietla na ul. Miodowej) przyciągają mniej liczne grupy cudzoziemców niż wyżej wymienione. Łącznie 10 placówek przedszkolnych, które posiadają największą liczbę dzieci cudzoziemskich, grupuje prawie jedną trzecią wszystkich zagranicznych przedszkolaków w Krakowie (zob. tab. 11). Jak można zauważyć poniżej dzieci cudzoziemskie uczęszczają prawie równie często do placówek niepublicznych co publicznych.

³ Więcej informacji o przedszkolu dostępne jest na stronie <https://www.cischool.edu.pl/przedszkole/o-przedszkolu/> (dostęp 10.12.2020).

⁴ Więcej informacji o przedszkolu dostępne jest na stronie <https://podmagnolia.pl/wieniawskiego/> (dostęp 10.12.2020).

Tabela 11. Przedszkola krakowskie z największą liczbą dzieci cudzoziemskich w roku szkolnym 2020 - 2021 (stan na 23.11.2020)

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Nr domu	Liczba dzieci, które nie są obywatelami polskimi
1	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE CRACOW INTERNATIONAL SCHOOL	niepubliczna	Andrzeja Sokołowskiego	19	24
2	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE "POD MAGNOLIĄ"	niepubliczna	Henryka Wieniawskiego	66 lok.1	21
3	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE GABI	publiczna	Chmieleniec	39	8
4	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE HOPKIDS NR 2 W KRAKOWIE	publiczna	Michała Żaka	19 lok. LU4-5	8
5	SAMORZĄDOWE PRZEDSZKOLE NR 21 IM. JÓZEFA DIETLA W KRAKOWIE	publiczna	Miodowa	36	7
6	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE "WESOŁA CIUCHCIA" W KRAKOWIE	publiczna	Kobierzyńska	165 lok.4	6
7	SAMORZĄDOWE PRZEDSZKOLE NR 5 "SŁONECZNA KRAINA SMOKA WAWELSKIEGO" W KRAKOWIE	publiczna	Zachodnia	6a	6
8	SAMORZĄDOWE PRZEDSZKOLE NR 83 W KRAKOWIE	publiczna	Lekarska	5	6
9	NIEPUBLICZNE DWUJĘZYCZNE PRZEDSZKOLE "KIDS&CO."	niepubliczna	Powstańców Wielkopolskich	13H	5
10	PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE ART-CHILD	niepubliczna	Cystersów	26C lok. LU5	5
	SUMA POWYŻSZYCH				96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2020b.

Jeśli chodzi o uczniów szkół podstawowych, to w roku szkolnym 2020/2021 w Krakowie ogółem uczyło się w różnego typu szkołach 58.324 uczniów, czyli o prawie 5 tys. więcej niż przed dwoma laty. Do szkół samorządowych uczęszczało 80,8% (47.158) uczniów, a do niesamorządowych 19,1%, (11.166) a do niepublicznych niesamorządowych 9,3% uczniów (UMK 2020b).

Do krakowskich szkół podstawowych uczęszczało w ostatnim roku szkolnym 1.162 uczniów niebędących obywatelami polskimi, co stanowi 2% uczniów krakowskich podstawówek. Jedna trzecia z nich kształciła się w 10 szkołach podstawowych w mieście, gdzie liczba cudzoziemców oscylowała pomiędzy 73 i 24 osobami. Szkołą podstawową, która aktualnie cieszy się największą popularnością wśród obcokrajowców, to placówka publiczna nr 158 im. Juliana Aleksandrowicza przy ul. Strąkowej. Uczy się w niej 73 obcokrajowców. Choć uczęszczają do niej uczniowie będący obywatelami 10 krajów poza Polską, to dominującą grupę tworzą dzieci ukraińskie, których w tej placówce jest aż 60. Drugą pod względem popularności w mieście wśród obcokrajowców jest szkoła podstawowa nr. 151 im. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie zlokalizowana na ul. Lipińskiego 2.⁵ Przed dwoma laty uczyło się w niej 64 obcokrajowców i była to najbardziej popularna placówka wśród cudzoziemców w mieście, a w tym roku uczyło się tam 60 obcokrajowców. Uczęszczają do niej uczniowie z siedmiu krajów poza Polską, ale podobnie jak w szkole podstawowej nr. 158 zdecydowanie najliczniejszą (46 osobową) grupę tworzą dzieci z Ukrainy. Jeszcze w dwu innych szkołach z mieście liczba uczniów zagranicznych przewyższa 40 osób. Są nimi szkoła podstawowa nr. 47 im. Stefana Czernieckiego przy ul. Myśliwskiej mająca 47 uczniów cudzoziemskich i szkoła nr. 53 im. Jana Henryka Dąbrowskiego przy ul. Skośnej mającej 45 uczniów zagranicznych. Do tej pierwszej uczęszczają uczniowie z pięciu krajów zagranicznych, w tym najliczniejsza 33 osobowa grupa z Ukrainy i 9 osobowa z Wietnamu, a w przypadku drugiej z czterech krajów zagranicznych w tym 38 osobowa grupa z Ukrainy.

W dziesiątce najpopularniejszych szkół podstawowych wśród dzieci cudzoziemskich w Krakowie jest tylko jedna szkoła niepubliczna Cracow International School z oddziałami dwujęzycznymi znajdująca się przy ul. Bolesława Czerwieńskiego. Uczęszcza do niej 24 dzieci cudzoziemskich posiadających poza polskim obywatelstwem 12 krajów świata⁶.

⁵ Więcej informacji na temat szkoły dostępna jest na stronie <http://www.zsoi2.krakow.pl/sp151/> (dostęp 10.12.2019).

⁶ Więcej informacji na temat szkoły dostępna jest na stronie <https://www.cischool.edu.pl/szkola-podstawowa/> (dostęp 10.12.2020).

Najliczniejszą grupę w tej szkole tworzą dzieci indyjskie, których w szkole jest 8 (zob. tab. 12).

Tabela 12. Szkoły podstawowe w Krakowie o największej liczbie obcokrajowców w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 23.11.2020)

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Nr domu	Liczba uczniów cudzoziemskich
1	SP. Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI NR 158 IM. PROFESORA JULIANA ALEKSANDROWICZA W KRAKOWIE	Publiczna	Strąkowa	3a	73
2	SP. Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI NR 151 IM. UJ W KRAKOWIE	Publiczna	Wacława Lipińskiego	2	60
3	SP. NR 47 IM. STEFANA CZARNIECKIEGO W KRAKOWIE	Publiczna	Myśliwska	64	47
4	SP. NR 53 IM. JANA HENRYKA DĄBROWSKIEGO W KRAKOWIE	Publiczna	Skośna	8	45
5	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 109 IM. KORNELA MAKUSZYŃSKIEGO W KRAKOWIE	Publiczna	Józefa Mackiewicza	15	34
6	SP. NR 114 IM. ARKADEGO FIEDLERA W KRAKOWIE	publiczna	Łąkowa	31	26
7	SP. NR 149 IM. MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	Franciszka Bujaka	15	26
8	SP. Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI NR 162 IM. PROF. WŁADYSŁAWA SZAFERA W KRAKOWIE	publiczna	Stanisława Stojałowskiego	31	26
9	SP. NR 95 IM. WŁADYSŁAWA BRONIEWSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	Wileńska	9B	25
10	NIEPUBLICZNA SP. Z ODDZIAŁAMI DWUJĘZYCZNYMI "CRACOW INTERNATIONAL SCHOOL"	niepubliczna	Bolesława Czerwieńskiego	1	24
	SUMA POWYŻSZYCH				386

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2020b.

5.3. Imigranci w szkołach średnich

Według danych przekazanych autorom raportu przez Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa w aktualnym roku szkolnym (2020-2021) do liceów ogólnokształcących w Krakowie, w tym liceów dla dorosłych, uczęszczało ostatnim roku szkolnym 25.466 osób, czyli o prawie 7 tys. więcej niż przed dwu laty. Ma to związek z reformą szkolnictwa i wprowadzeniem do liceów dwóch roczników, z których część realizuje program trzyletni (osoby po zlikwidowanych gimnazjach), a część program czteroletni (osoby po podstawówce 8 letniej). Pośród uczniów ogólniaków 72% osób (18.343) uczęszcza do placówek samorządowych, a 28% (7.123) do placówek niesamorządowych.

Wśród krakowskich licealistów było jedynie 161 obcokrajowców. Stanowili oni tym samym jedynie 0.6% wszystkich licealistów w mieście⁷. Najwięcej zagranicznych licealistów (28 osób) kształciło się w XXVII Liceum Ogólnokształcącym im. Dr. H. Jordana przy ul. Senatorskiej, a 27 z nich to obywatele Ukrainy. Wielu obcokrajowców wybrało również edukację w Europejskim Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w Krakowie przy ul. Ślusarskiej. W tej placówce, która ma łącznie 23 uczniów zagranicznych najliczniejsze grupy tworzą obywatele Ukrainy (13 osób) i Tajlandii (4 osoby).

W 10 najpopularniejszych liceach kształci się ponad jedna trzecia wszystkich cudzoziemskich licealistów. Na liście 10 liceów, które mają wśród swoich uczniów 5 lub więcej cudzoziemców jest łącznie 7 szkół publicznych i 3 szkoły niepubliczne. Powyżej 10 uczniów cudzoziemskich kształci się w XLI Liceum im. Ks. Jana Twardowskiego przy Rynku Kleparskim oraz w IV Liceum im. Tadeusza Kościuszki przy ul. Krzemionki.

Pozostałe licea niepubliczne, które z największym sukcesem przyciągają obcokrajowców, to oprócz wyżej wymienionego Europejskiego Niepublicznego Liceum Ogólnokształcącego jeszcze V Prywatne Liceum Ogólnokształcące przy ul. Smoleńsk oraz Dwujęzyczne Liceum Ogólnokształcące funkcjonujące w ramach Cracow International School przy ul. Andrzeja Sokołowskiego (patrz tabela 13). Ta ostatnia placówka, o czym wspominaliśmy wyżej, posiada również podstawówkę i przedszkole, które są bardzo popularne wśród cudzoziemców w Krakowie.

⁷ Przed dwoma laty ich udział procentowy był dwa razy wyższy - wynosił 1,2% wszystkich licealistów w mieście (Pędziwiatr et al. 2019: 35-36).

Tabela 13. Licea ogólnokształcące w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 23.11.2020)

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Nr domu	Liczba uczniów cudzoziemskich
1	XXVII LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. DR. HENRYKA JORDANA W KRAKOWIE	publiczna	Senatorska	35	28
2	KOLEGIUM EUROPEJSKIE - EUROPEJSKIE NIEPUBLICZNE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE W KRAKOWIE	niepubliczna	Ślusarska	9	23
3	XLI LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. KSIĘDZA JANA TWARDOWSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	Rynek Kleparski	18	13
4	IV LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. TADEUSZA KOŚCIUSZKI W KRAKOWIE	publiczna	Krzemionki	11	11
5	V PRYWATNE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE	niepubliczna	Smoleńsk	14	9
6	XXX LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. ŚWIĘTEGO BRATA ALBERTA - ADAMA CHMIEŁOWSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	os. Osiedle Dywizjonu 303	66	8
7	II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. KRÓLA JANA III SOBIESKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	Jana Sobieskiego	9	7
8	XLIV LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. KS. STANISŁAWA KONARSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	Bernardyńska	7	6
9	KOSTKA PUBLICZNE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE JEZUITÓW IM. ŚW. STANISŁAWA KOSTKI	publiczna	Spółdzielców	5	5
10	NIEPUBLICZNE DWUJĘZYCZNE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE "CRACOW INTERNATIONAL SCHOOL"	niepubliczna	Andrzeja Sokołowskiego	19	5
	SUMA POWYŻSZYCH				115

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2020b.

W Krakowie w szkołach branżowych pierwszego stopnia (tzw. zawodówek) w aktualnym roku szkolnym kształci się łącznie 2.462 uczniów. Dwie trzecie osób (1.663) uczęszcza do szkół samorządowych, a jedna trzecia (799) do szkół niesamorządowych. Wśród wszystkich uczniów tego typu szkół jest jedynie czternastu obcokrajowców. Stanowią oni jedynie 0,5% wszystkich uczniów zawodówek. Najpopularniejszą jest w tym względzie Branżowa nr 10 mieszcząca się w Zespole Szkół Gastronomicznych nr 2 im. Prof. Odonu Bujwidy przy ulicy Jana Zamoyskiego. Kształci się w niej pięciu cudzoziemców, z których czwórka pochodzi z Ukrainy i jeden z Rosji.

Tabela 14. Obcokrajowcy w branżowych szkołach I stopnia w Krakowie w roku szkolnym 2020-2021

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Nr domu	Liczba uczniów cudzoziemskich
1	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 10 W KRAKOWIE	publiczna	Jana Zamoyskiego	6	5
2	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 17 W KRAKOWIE	publiczna	Osiedle Szkolne	37	3
3	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 3 IM. ERAZMA JÓZEFA JERZMANOWSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	al. Aleja gen. Jana Skrzyneckiego	12	2
4	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA HUTY IM. TADEUSZA SENDZIMIRA	Publiczna	os. Złotej Jesieni	2	1
5	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 21 W KRAKOWIE	Publiczna	os. Osiedle Tysiąclecia	38	1
6	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 23 IM. ŚW. MAKSYMILIANA MARIII KOLBE W KRAKOWIE	Publiczna	Macieja Miechowity	6	1
7	BRANŻOWA SZKOŁA SPECJALNA I STOPNIA NR 31 W KRAKOWIE	publiczna	os. Osiedle Sportowe	28	1
	SUMA POWYŻSZYCH				14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2020b.

Jeśli chodzi o technika, to w całym mieście do tego typu szkół w aktualnym roku szkolnym uczęszcza 13.794 osób. Zdecydowana większość z nich to uczniowie szkół samorządowych (12.242), a do szkół niesamorządowych tego samego profilu uczęszcza 1.552

osób (UMK 2020b). Wśród tych osób jest 303 cudzoziemców. Tym samym ich udział wśród całej młodzieży zdobywającej wiedzę i umiejętności do pracy w określonym zawodzie z tytułem technika wynosi 2,2%.

Tabela 15. Technika w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców w roku szkolnym 2020-2021

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Nr domu	Liczba uczniów cudzoziemskich
1	TECHNIKUM HUTY IM. TADEUSZA SENDZIMIRA	Publiczna	os. Osiedle Złotej Jesieni	2	119
2	TECHNIKUM NR 2 IM. STUDENCKIEGO KOMITETU SOLIDARNOŚCI W KRAKOWIE	Publiczna	os. Osiedle Szkolne	18	26
3	TECHNIKUM EKONOMICZNO-HANDLOWE NR 5 W KRAKOWIE	Publiczna	os. Osiedle Spółdzielcze	6	25
4	TECHNIKUM MECHANICZNE NR 17 W KRAKOWIE	Publiczna	os. Osiedle Szkolne	37	24
5	TECHNIKUM GASTRONOMICZNO-HOTELARSKIE NR 10 W KRAKOWIE	Publiczna	os. Osiedle Złotej Jesieni	16	14
6	TECHNIKUM NR 16 W KRAKOWIE	Publiczna	al. Aleja gen. Jana Skrzyneckiego	12	14
7	TECHNIKUM POLIGRAFICZNO-MEDIALNE NR 20 IM. Z. KLEMENSIEWICZA W KRAKOWIE	Publiczna	os. Osiedle Tysiąclecia	38	14
8	TECHNIKUM INŻYNIERII ŚRODOWISKA NR 13 W KRAKOWIE	Publiczna	Ułanów	9	12
9	TECHNIKUM GASTRONOMICZNE NR 11 W KRAKOWIE	Publiczna	Jana Zamoyskiego	6	10
10	PUBLICZNE TECHNIKUM RZEMIOSŁA I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	Publiczna	Rzeźnicza	4	9
	SUMA POWYŻSZYCH				267

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2020b.

Najpopularniejszym technikum wśród cudzoziemców jest Technikum Huty im. Tadeusza Sendzimira. Ponad jedna trzecia (119 osoby) wszystkich obcokrajowców uczących się w technikach wybrała szkołę na osiedlu Złotej Jesieni. Prawie wszyscy (z wyjątkiem dwóch osób) obcokrajowcy w tej szkole to obywatele Ukrainy. Zdobywają tam wiedzę i

doświadczenie, które pozwoli im uzyskać tytuł technika informatyka, mechanika, elektronika, elektryka, hutnika, logistyka, mechatronika lub technika hutnictwa, hotelarstwa albo obsługi turystycznej⁸.

Wśród najbardziej popularnych techników są również Technikum nr 2 znajdujące się na osiedlu Szkolnym, kształcące w dziedzinach budownictwa, informatyki i gastronomii⁹, oraz Technikum Ekonomiczno-Handlowe na osiedlu Spółdzielczym. Do tego pierwszego uczęszcza w aktualnym roku szkolnym 26 obcokrajowców, a do drugiego 25. W techniku na os. Szkolnym wszyscy uczniowie cudzoziemscy to Ukraińcy, a w technikum na os. Spółdzielczym wszystkie osoby, oprócz jednej, to obywatele Ukrainy. Warto zwrócić uwagę, że zdecydowana większość techników popularnych wśród cudzoziemców zlokalizowana jest na jednym z osiedli Nowej Huty (patrz tabela nr 15).

Do szkół policealnych, które w mieście są w prawie 100% placówkami niesamorządowymi (szkołami niepublicznymi o uprawnieniach szkoły publicznej) uczęszcza aktualnie 10.938 osób¹⁰. Aż 951 z nich to cudzoziemcy. Jak sygnalizowaliśmy na wstępie tego rozdziału, liczba ta jest wyższa od tej, która była notowana w roku szkolnym 2018-2019 o ponad 100 osób. Jednocześnie udział obcokrajowców wśród wszystkich osób przyuczających się do jakiegoś zawodu w tego typu placówkach spadł z 9,1% do 8,7%.

Przed dwoma laty najpopularniejszą szkołą policealną wśród obcokrajowców był „Cosinus Plus” (aktualna nazwa „Cosinus”). Uczęszczała do niej prawie jedna czwarta wszystkich cudzoziemców, którzy podjęli edukację w tego typu placówkach (186 osób – Pędziwiatr et al. 2019: 39). W Cosinusi obcokrajowcy wspólnie z Polakami uczyli się zawodów (m.in. florystyka, informatyka, kosmetyka, teleinformatyka i rachunkowość), w których łatwo zdobyć pracę. Szkoła posiadała wówczas dotację miejską na prowadzenie kwalifikacyjnych kursów zawodowych. W najnowszym zestawieniu obcokrajowców w systemie szkolnictwa pozyskanym przez UMK z Ministerstwa Edukacji Narodowej i analizowanym w niniejszym raporcie brak informacji na temat szkoły Cosinus. Z rozmów telefonicznych z dyrekcją i pracownikami szkoły wiemy, że obcokrajowcy nadal kształcą się w szkole. Pomimo prób nie udało nam się pozyskać informacji na temat ich liczby.

⁸ Więcej informacji na temat tej placówki na stronie <http://www.zszhs.krakow.pl/> (dostęp 05.12.2020).

⁹ Więcej informacji na temat tej placówki na stronie <http://zsz2.edu.pl/> (dostęp 05.12.2020).

¹⁰ Spośród nich jedynie 207 osób uczęszcza do placówek samorządowych (UMK 2020).

Tabela 16. Szkoły policealne w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców w roku szkolnym 2020-2021

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Nr domu	Liczba uczniów obcokrajowców
1	GOWORK.PL NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA W KRAKOWIE	niepubliczna	Wielopole	18b	181
2	KRAKOWSKIE CENTRUM EDUKACJI - SZKOŁA POLICEALNA	niepubliczna	Szewska	14 lok. 3	145
3	GLOKER NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA NR 2	niepubliczna	Szlak	32 lok.1	137
4	NIEPUBLICZNA POLICEALNA SZKOŁA ZAWODOWA CENTRUM NAUKI BIZNESU I ADMINISTRACJI W KRAKOWIE	niepubliczna	os. Osiedle Kościuszkowskie	2a	120
5	NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA RENOMA W KRAKOWIE	Niepubliczna	Kremerowska	15 lok.2	84
6	NIEPUBLICZNA MEDYCZNA SZKOŁA POLICEALNA RENOMA W KRAKOWIE	niepubliczna	Kremerowska	15 lok.2	81
7	NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA PASJONAT	niepubliczna	Podbrzezie	10	80
8	GLOKER NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA W KRAKOWIE	niepubliczna	Szlak	32 lok.1	47
9	FABER - NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA W KRAKOWIE	niepubliczna	Karmelicka	43a lok.2	21
10	FABER - NIEPUBLICZNA POLICEALNA SZKOŁA MEDYCZNA W KRAKOWIE	niepubliczna	Karmelicka	43a lok.2	15
	SUMA POWYŻSZYCH				911

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2020b.

Aktualnie najpopularniejszą szkołą policealną wśród obcokrajowców w Krakowie jest Szkoła GoWork.pl połączona z internetową wyszukiwarką pracy, która promuje się informacjami na temat ponad 40 tysięcy ofert pracy.¹¹ Kształcą się w niej 181 obcokrajowców choć jej strona dostępna jest jedynie w języku polskim. Druga pod względem popularności szkoła policealna wśród obcokrajowców - Krakowskie Centrum Edukacji - promuje się w Internecie w języku rosyjskim.¹² Aktualnie wykształcenie zdobywa w tej szkole 145 obcokrajowców. Stronę w języku rosyjskim, a dodatkowo jeszcze angielskim, posiada trzecia pod względem popularności wśród cudzoziemców szkoła policealna w Krakowie - GLOKER, do której uczęszcza 137 obcokrajowców. Szkoła oferuje oprócz edukacji na kierunkach medycznych, takich jak: higienistka, asystentka stomatologiczna, masażysta lub technik farmaceuta, oferuje również kształcenie w zawodach artystycznych, technicznych lub biznesowych.¹³ Łącznie w 10 najpopularniejszych szkołach policealnych kształcą się 95% wszystkich obcokrajowców zdobywających kwalifikacje zawodowe (zob. tabela 16).

5.4. Struktura narodowa imigrantów w krakowskich przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich

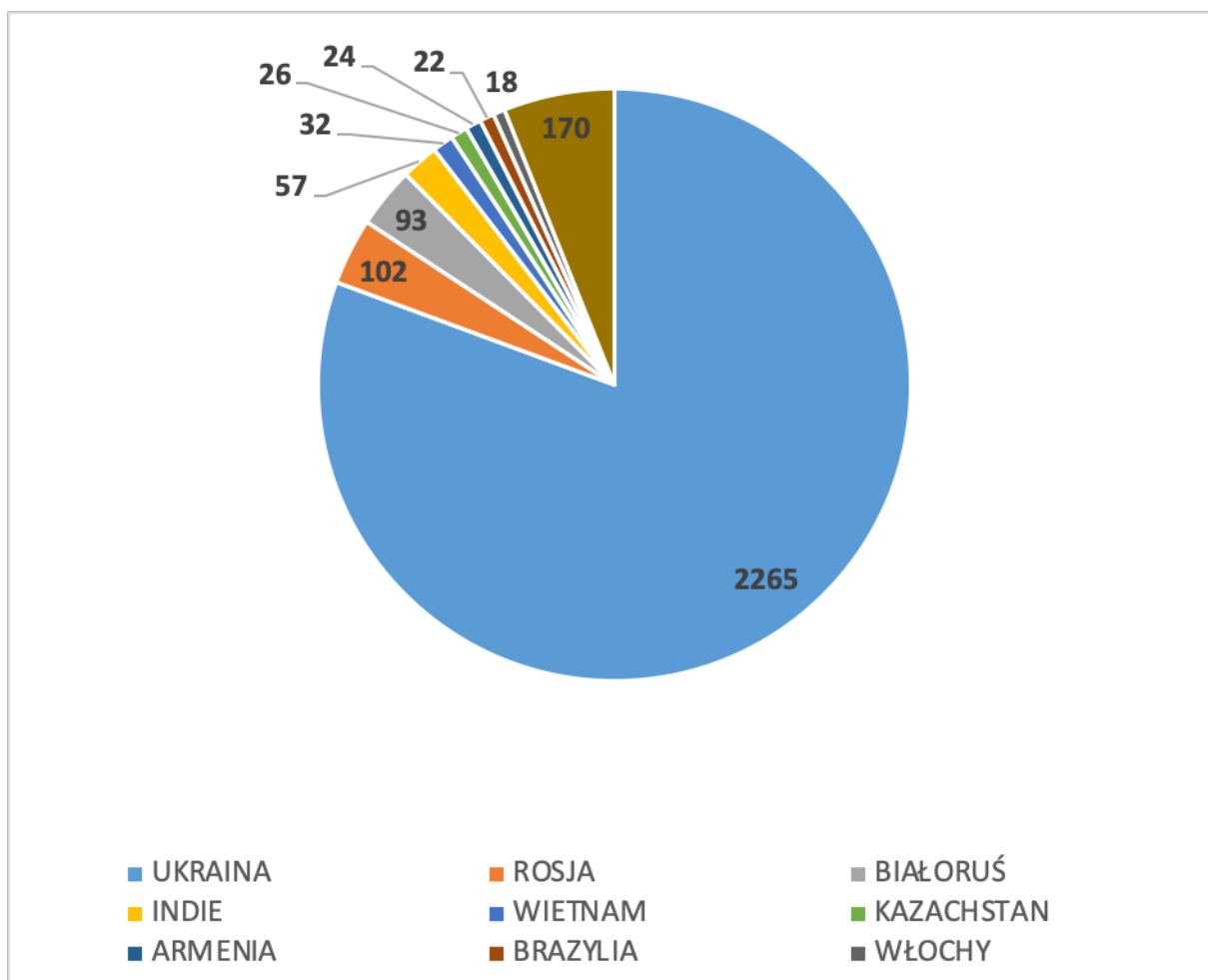
W 2020 roku po raz pierwszy pozyskaliśmy informacje na temat struktury narodowej obcokrajowców w placówkach edukacyjnych od poziomu przedszkolnego do policealnego. Cztery piąte wszystkich cudzoziemców uczęszczających do szkół samorządowych i niesamorządowych w Krakowie to Ukraińcy. Są oni szczególnie licznie reprezentowani wśród uczniów szkół podstawowych oraz policealnych, a proporcjonalnie mniej liczne grupy obecne są w przedszkolach i szkołach średnich. Wśród pozostałych 20% obcokrajowców obecnych w placówkach edukacyjnych do poziomu policealnego najliczniejszymi grupami są Rosjanie (102 osoby), Białorusini (93 osoby), Indusi (57 osób) i Wietnamczycy (32 osoby). Inne ponad 20-osobowe grupy narodowe tworzą obywatele Kazachstanu (26 osób), Armenii (24 osoby) i Brazylii (22 osoby) (zob. rys. 30).

¹¹ Więcej informacji o szkole dostępna na <https://policealna.gowork.pl/> (dostęp 12.12.2020).

¹² Więcej informacji o Krakowskim Centrum Edukacji na jego stronie w portalu społecznościowym <https://www.facebook.com/KCEKrakow/> (dostęp 12.12.2020).

¹³ Strona w języku rosyjskim szkoły dostępna jest pod adresem <https://www.gloker.edu.pl/ru> (dostęp 12.12.2020).

Rysunek 30. Struktura narodowa cudzoziemców w szkołach samorządowych i niesamorządowych w Krakowie w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 1.11.2020)

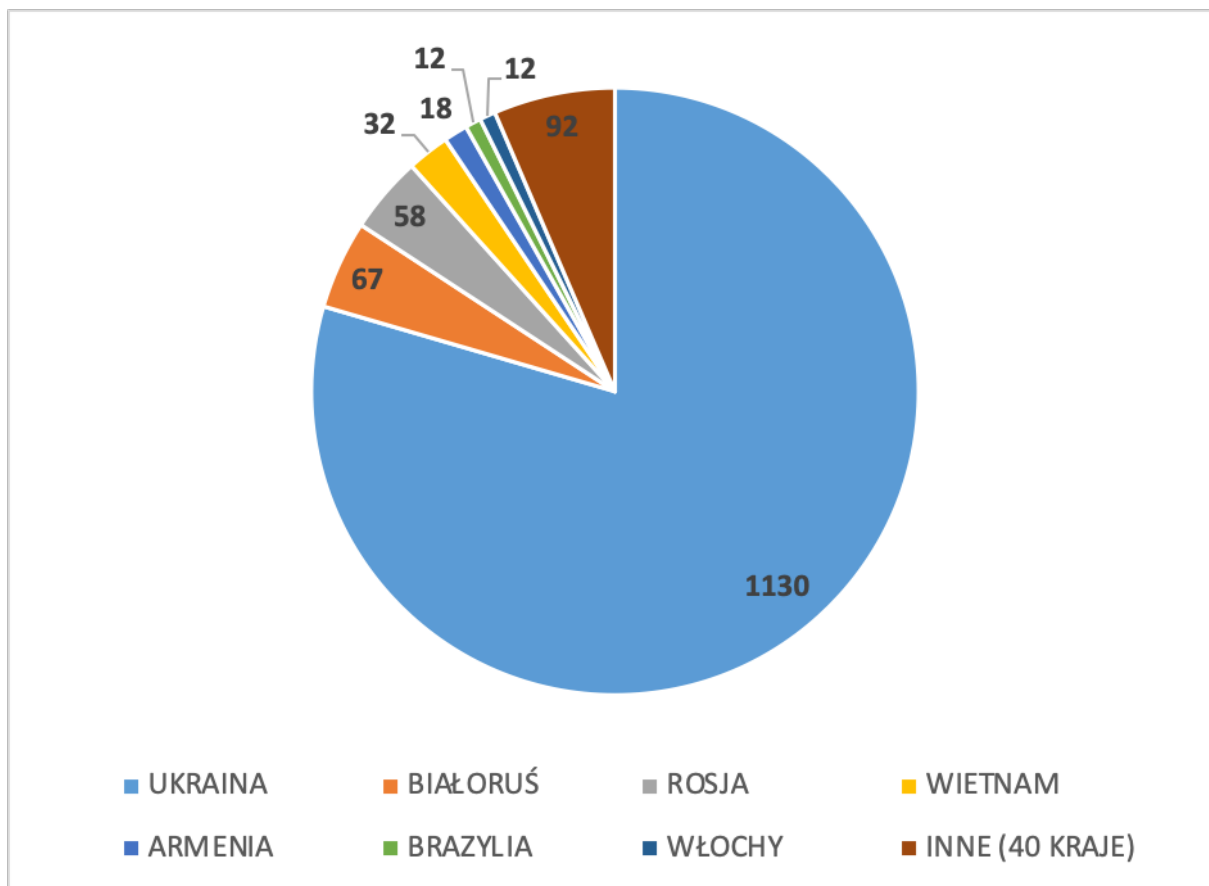

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2020b.

Obcokrajowcy równie chętnie uczęszczają w Krakowie do przedszkoli i szkół samorządowych i niesamorządowych. Jedynie nieznacznie wyższa liczba cudzoziemców obecna jest w placówkach samorządowych niż niesamorządowych. Jeśli weźmiemy pod uwagę najliczniejszą grupę obcokrajowców w mieście, czyli obywateli Ukrainy to stwierdzimy, że są oni niemalże w równym stopniu podzieleni na tych, którzy uczęszczają do placówek samorządowych i niesamorządowych. W przypadku Wietnamczyków, Białorusinów i Włochów widać natomiast zdecydowaną preferencję dla szkół samorządowych. Wszyscy Wietnamczycy widoczni w statystykach edukacyjnych uczęszczają do placówek samorządowych. Może to być związane z sytuacją ekonomiczną imigrantów wietnamskich w Krakowie, którzy w mniejszym stopniu niż na przykład dobrze sytuowani imigranci z Ukrainy mogą sobie pozwolić na zapłacenie wyższej opłaty za przedszkole lub

czesnego za szkołę prywatną. Mniej niż jedna trzecia obywateli białoruskich oraz jeden na trzech Włochów wybiera placówki niesamorządowe. (zob. rys. 31)

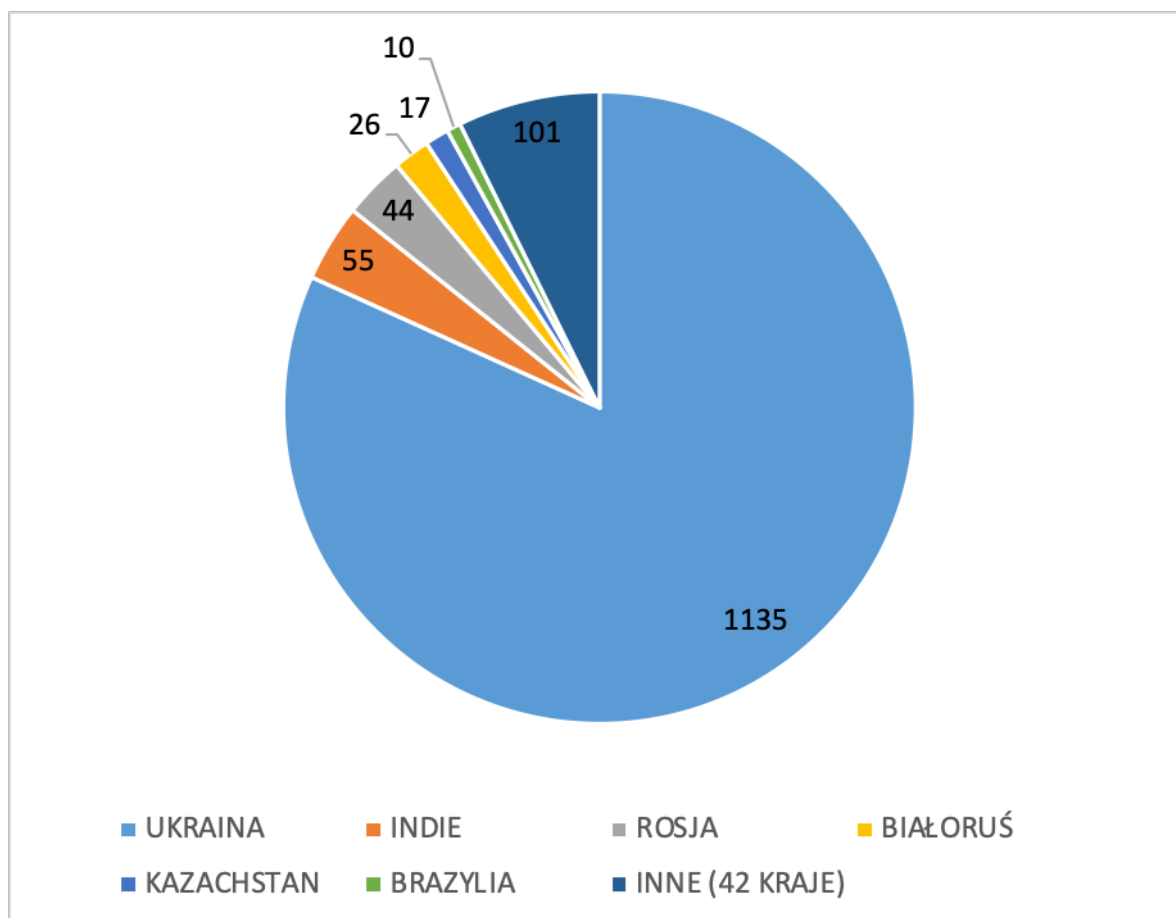
Rysunek 31. Struktura narodowa cudzoziemców w szkołach samorządowych w Krakowie w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 1.11.2020)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2020b.

Odwrotną do wyżej opisanej sytuację możemy zaobserwować wśród obywateli Indii mieszkających w Krakowie. W tej grupie migrantów widać z kolei wyraźną preferencję dla placówek niesamorządowych. Prawie wszyscy Indusi w krakowskich placówkach opiekuńczo-edukacyjnych uczęszczają do przedszkoli i szkół niesamorządowych. Mniej wyrazistą, ale zauważalną preferencję do przedszkoli i szkół niesamorządowych można zauważyć również wśród obywateli Kazachstanu. Prawie dwie trzecie z osób tej narodowości zarejestrowanych w systemie szkolnym, wybrało edukację w placówkach niesamorządowych (zob. rys. 32)

Rysunek 32. Struktura narodowa cudzoziemców w szkołach niesamorządowych w Krakowie w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 1.11.2020)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2020b.

Indusi nie uczęszczają do żadnych szkół branżowych I stopnia oraz techników. Prawie co trzeci Indus i Ukrainiec, oraz co czwarty Rosjanin i co piąty Białorusin zarejestrowani w krakowskich placówkach edukacyjnych doszkała się w szkołach policealnych. Nie uczęszczają do nich natomiast obywatele Wietnamu. Ponad trzy czwarte Wietnamczyków w miejskim systemie szkolnictwa od poziomu przedszkolnego do policealnego obecnych jest w szkołach podstawowych.

5.5. Imigranci na krakowskich uczelniach

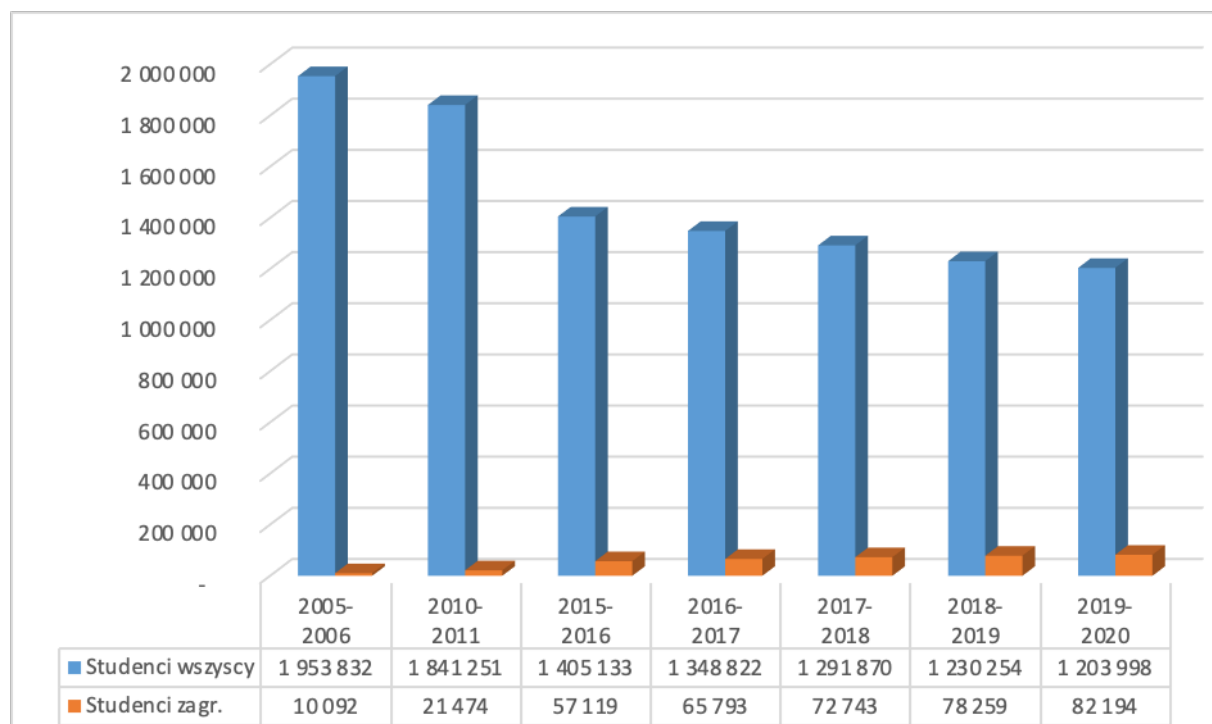
Oprócz obecności cudzoziemców w systemie edukacyjnym na poziomie przedszkolnym, podstawowym i średnim, są oni również bardzo licznie reprezentowani w edukacji wyższej. Już od wielu stuleci do Krakowa przybywają w celach edukacyjnych studenci spoza kraju, a

w ostatnich dekadach ich liczba znacząco wzrosła. Miał na to wpływ oczywiście również fakt, że Kraków to drugie pod względem wielkości centrum akademickie w kraju z licznymi uniwersytetami otwartymi na studentów zagranicznych. Dynamicznemu wzrostowi liczby cudzoziemców w mieście w ostatnich dziesięcioleciach towarzyszyła rosnąca internacjonalizacja krakowskiego ośrodka akademickiego.¹⁴ Udział obcokrajowców w całej populacji studentów w mieście staje się coraz bardziej zauważalny nie tylko w wyniku wzrostu liczebności, ale również zmniejszenia się liczby studentów polskich, którzy podejmują studia w mieście. Ten drugi proces jest związany nade wszystko ze zmianami demograficznymi populacji Polski (spadkiem liczebności roczników podejmujących edukację na poziomie wyższym) oraz z wdrażaniem reformy systemu szkolnictwa wyższego i zmianą sposobu finansowania uczelni publicznych, zmuszającej wiele uczelni w kraju, a także w Krakowie do radykalnego obniżenia liczby studentów.

W ostatnim roku akademickim (2019/2020) nieznacznie spadła liczba wszystkich studentów w kraju z 1 miliona 230 tysięcy do 1 miliona 203 tysięcy (zob. rys. 33). Jednocześnie odnotowano wzrost liczby studentów zagranicznych o 5,0% w stosunku do poprzedniego roku akademickiego do poziomu 82,2 tys. osób. W roku akademickim 2019/2020 obcokrajowcy stanowili 6,8% ogólnej liczby studentów w kraju. Najliczniejszą grupę stanowili studenci z krajów europejskich – 61,9 tys. osób (75,3%), a w niej nade wszystko studenci z Ukrainy, którzy w minionym roku akademickim stanowili 47,5% wszystkich studentów zagranicznych w Polsce. Jednocześnie, co ciekawe, po raz pierwszy od wielu lat spadła całkowita liczba obywateli Ukrainy studiujących w Polsce z 39,2 tys. w roku akademickim 2018-2019 do 39 tys. w minionym roku akademickim. Wśród najliczniejszych grup studentów cudzoziemskich w Polsce byli roku akademickim 2019-2020 Białorusini (8373 osób), Indusi (3388), Hiszpanie (2260) i Turcy (2203). W tych ostatnich dwu grupach większość stanowiły osoby, które przyjechały do Polski w ramach wymiany Erasmus i przedłużyły swój pobyt z jednego semestru na cały rok. Nieznacznie więcej (prawie 52%) obcokrajowców studiowało na uczelniach publicznych, a 48% na uczelniach niepublicznych (GUS 2020b).

¹⁴ Szerzej o tych procesach w Brzozowski i Pędziwiatr 2015 i Mucha i Pędziwiatr 2019.

Rysunek 33. Liczba wszystkich studentów na uczelniach w Polsce (łącznie z obcokrajowcami – kolor niebieski), oraz liczba studentów zagranicznych na uczelniach w Polsce (kolor pomarańczowy) w latach 2005-2020

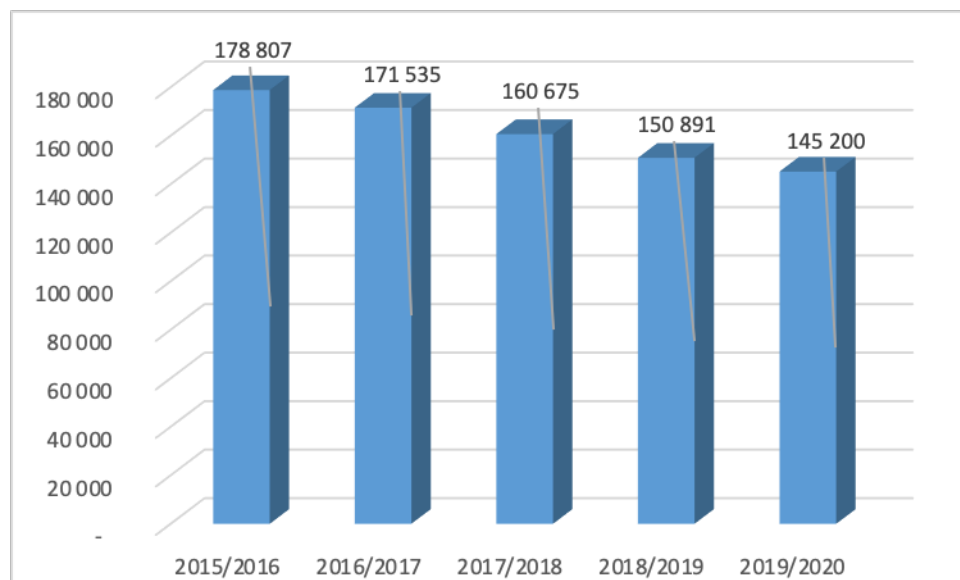

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS 2016, 2017, 2018, 2019, 2020b.

W województwie małopolskim i w Krakowie, odmiennie niż na poziomie całego kraju, spadła nie tylko liczba wszystkich studentów w regionie i mieście, ale również nieznacznie liczba studentów zagranicznych. W roku akademickim 2018-2019 w województwie małopolskim kształciło się ponad 150 tys. osób, a w 2019-2020 trochę powyżej 145 tys. (zob. rys 34). Innymi słowy w porównaniu z rokiem poprzednim liczba wszystkich studentów zmniejszyła się o ponad 3%. W Krakowie, na poziomie wyższym w minionym roku akademickim naukę pobierało 129,9 tys. osób. Wśród nich było 8.149 studentów zagranicznych ze 122 krajów świata. Stanowili oni prawie 6,3% osób studiujących w mieście przynajmniej dwa semestry. W całym województwie było takich osób 8.435. Rok wcześniej w województwie było 8.499 studentów zagranicznych (nie wliczając w to studentów programu Erasmus, którzy przybywają do Polski z reguły na jeden semestr i nie są liczeni przez GUS) z czego 8.202 osoby uczęszczały na zajęcia w jednej z uczelni krakowskich. Jednocześnie jak informował Urząd Statystyczny w Krakowie w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. dyplom ukończenia studiów wyższych uzyskało 1,8 tys. cudzoziemców. Studia pierwszego stopnia licencjackie ukończyło 0,7 tys. obcokrajowców (41,4% ogólnej liczby studentów z zagranicy), a studia inżynierskie – 0,1 tys. (5,3%). Studia

drugiego stopnia pomyślnie zakończyło 0,8 tys. cudzoziemców (45,8%), a magisterskie jednolite – 0,1 tys. (7,4%) (USKrk 2020, GUS 2020b).

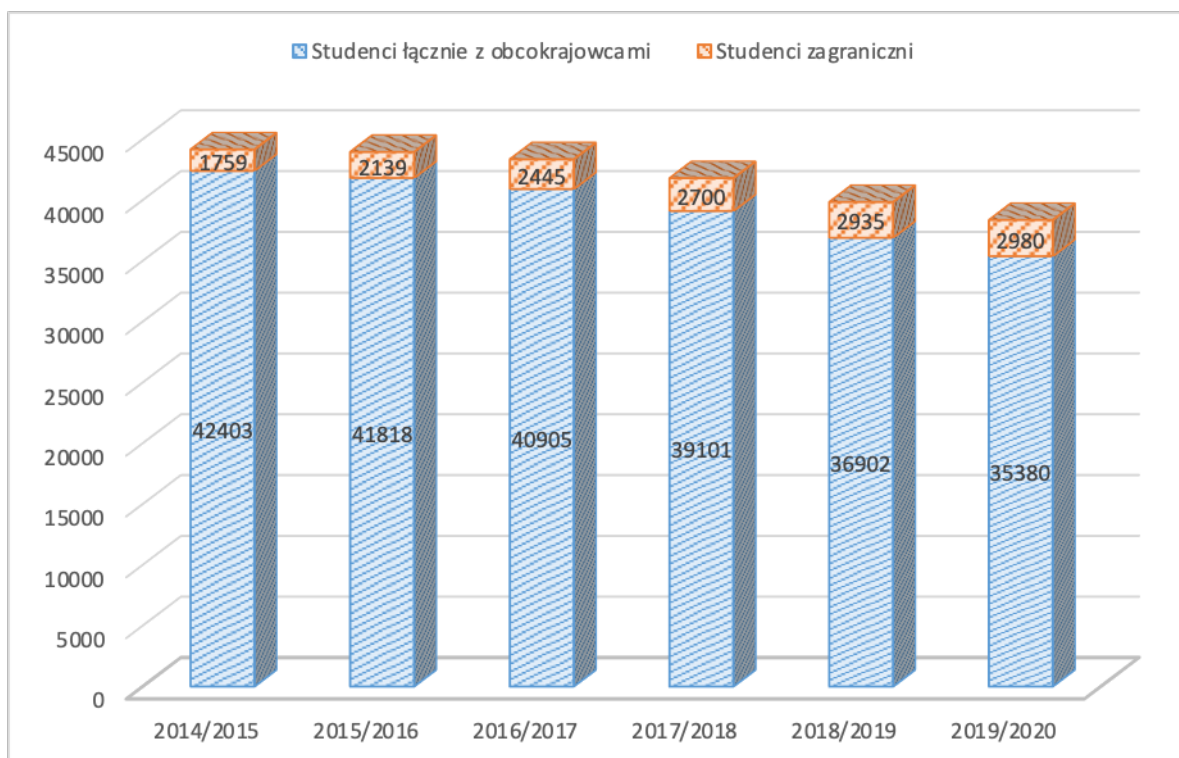
Rysunek 34. Liczba wszystkich studentów na uczelniach w województwie małopolskim (łącznie z obcokrajowcami)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie USKrk 2020 i Pędziwiatr i in. 2019.

Choć jak wspomnieliśmy powyżej całkowita liczba studentów zagranicznych w Krakowie nieznacznie zmalała, to spadki notowały nie wszystkie uczelnie. Przykładowo na Uniwersytecie Jagiellońskim, największej uczelni w Krakowie i regionie, oraz drugim, po Uniwersytecie Warszawskim, pod względem liczby studentów uniwersytecie w kraju, liczba wszystkich studentów od pięciu lat regularnie spada, a liczba studentów zagranicznych rośnie, nawet mimo początku pandemii COVID-19 przypadającej na znaczną część drugiego semestru 2019-2020. W 2014/2015 roku było na UJ ponad 42 tysiące studentów. Sześć lat później było ich o ponad 7 tysięcy mniej. W kolejnych latach od 2014-2015 każdego roku zmniejszała się liczba wszystkich studentów uczelni i jednocześnie wzrastała liczba obcokrajowców. Jednocześnie wzrastał również ich udział w całej populacji studentów, do czego wrócimy jeszcze poniżej. W ostatnim roku o ponad 1.500 osób zmalała liczba wszystkich studentów na UJ, ale jednocześnie o 45 osób zwiększyła się liczba studentów zagranicznych. Wśród 2.980 obcokrajowców studiujących na UJ w roku akademickim 2019-2020 aż 1889 było kobietami. Zdecydowana większość obcokrajowców studiuje na UJ w trybie stacjonarnym (zob. rys. 35 i tabelę 17).

Rysunek 35. Cudzoziemcy wśród wszystkich studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020b.

Jeśli chodzi o przyciąganie studentów zagranicznych, niekwestionowanym liderem wśród szkół niepublicznych jest od wielu lat Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (dalej AFM). Tu podobnie jak na UJ w ostatnim roku liczba obcokrajowców uczęszczających na zajęcia również uległa nieznacznemu wzrostowi. Na AFM w roku akademickim 2018-2019 studiowało 1905 cudzoziemców, a w ostatnim roku akademickim (2019-2020) było ich już 1967. Zwiększyła się również nieznacznie liczba studentów zagranicznych na Uniwersytecie Pedagogicznym (z 383 na 406 osób), Politechnice Krakowskiej (z 346 na 356). Większe wzrosty cudzoziemski studentów zanotowały Uniwersytet Rolniczy (z 141 na 180 osób), Uniwersytet Papieski Jana Pawła II (z 88 na 121), Akademia Muzyczna (z 107 na 134). Najbardziej znaczący procentowy wzrost zanotowała Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego ‘Aperion’ w Krakowie (dalej WSBiP). Jej liczba studentów zagranicznych powiększyła się ponad pięciokrotnie z 19 studentów zagranicznych w rok akademickim 2018-2019 do 102 w ostatnim roku (zob. tab. 17 oraz Pędziwiatr et al. 2019: 42-43).

Tabela 17. Obcokrajowcy na studiach w Krakowie w roku akademickim 2019-2020 (kolejność według liczebności populacji studentów zagranicznych)

Uczelnia	Na studiach					
	ogółem	w tym kobiety	stacjonarne		niestacjonarne	
			razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Uniwersytet Jagielloński (dalej UJ)	2980	1889	2842	1794	138	95
Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (dalej AFM)	1967	1211	1867	1148	100	63
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie (dalej UEK)	750	442	684	408	66	34
Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie (dalej AGH)	544	192	532	188	12	4
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej (dalej UP)	406	293	384	273	22	20
Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki (dalej PK)	354	128	338	126	16	2
Społeczna Akademia Nauk w Łodzi – Wydział Nauk Stosowanych w Krakowie (dalej SAN)	207	81	202	78	5	3
Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie (dalej UR)	180	82	176	80	4	2
Akademia Muzyczna w Krakowie (dalej AM)	134	70	134	70	0	0
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie (dalej UPJP2)	121	44	121	44	0	0
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego 'Aperion' w Krakowie (dalej WSBiP)	102	37	100	36	2	1
Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie (dalej WSZiB)	87	36	62	21	25	15
Wyższa Szkoła Europejska im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie (dalej WSE)	73	47	52	28	21	19
Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie (dalej ASP)	65	51	48	36	17	15
Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie (dalej AWF)	52	30	51	29	1	1
Akademia Ignatianum w Krakowie (dalej AI)	45	32	41	28	4	4
Wyższa Szkoła Ekonomii i Informatyki w Krakowie (dalej WSEI)	41	14	28	8	13	6
Krakowska Wyższa Szkoła Promocji Zdrowia (dalej KWSPZ)	39	39	17	17	22	22

Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej – Wydział Zamiejscowy w Krakowie (dalej AWSB)	2	1	1	1	1	0
Ogółem Kraków	8149	4719	7680	4413	469	306
Ogółem Małopolska	8435	4868	7892	4523	543	345

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMK 2020b, USKrk 2020 oraz GUS 2020b.

Liczba studentów zagranicznych nieznacznie wzrosła również na Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie (z 60 do 65), w Wyższej Szkole Europejskiej im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie (z 59 na 73), w Akademii Ignatianum w Krakowie (z 35 do 45), w Wyższej Szkole Ekonomii i Informatyki w Krakowie (z 39 do 41) i na Krakowskiej Wyższej Szkole Promocji Zdrowia (z 33 do 39). Jednocześnie najbardziej spektakularny spadek liczebności studentów zagranicznych zanotował Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, który w roku 2018-2019 mógł się poszczycić jeszcze 982 studentami zagranicznymi, a w ostatnim roku tylko 750 cudzoziemcami studiującymi w jego murach. Najbardziej zauważalny ubytek (ponad 200-osobowy) na UEK zanotowany został w grupie studentów ukraińskich. W tym samym czasie liczba studentów białoruskich na tej uczelni wzrosła z 65 do 69 osób. Innymi uczelniami, w których liczba studentów zagranicznych zmalała w ostatnim roku to Akademia Górniczo-Hutnicza (spadek z 624 do 544 osób), Społeczna Akademia Nauk w Łodzi – Wydział Nauk Stosowanych w Krakowie (z 290 na do 207), Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie (z 98 do 87) i Akademia Wychowania Fizycznego (z 55 do 52) (zob. tab. 17 i Pędziwiatr et al. 2019: 42-43).

Większość obcokrajowców studiuje w Krakowie i województwie małopolskim na uczelniach publicznych. Tylko nieliczni obcokrajowcy studiują w Krakowie w trybie niestacjonarnych, a zdecydowana większość (7,680 osób) preferuje tryb stacjonarny. Jak wspomnieliśmy powyżej, cudzoziemcy studiujący w Krakowie pochodzą z ponad 120 krajów świata. Najliczniejszą grupą narodową wśród studentów zagranicznych tworzyli w ostatnim roku, tak jak i w roku akademickim 2018-2019, studenci z Ukrainy. Przykładowo na Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (AFM), stanowią oni ponad 80% wszystkich studentów zagranicznych. Jednocześnie, co ważne z perspektywy umiędzynarodowienia krakowskich uczelni ich udział w całości studentów zagranicznych maleje. Jeśli według szacunków Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Ukraińcy stanowili ponad 65% obcokrajowców, którzy w roku akademickim 2018-2019 podjęli studia na jednej z krakowskich uczelni (Łobodzińska i Górniak, 2019: 30-31), to według wyliczeń Urzędu Statystycznego w Krakowie ich udział w całości w ostatnim roku

akademickim znalazł w Krakowie do 61,3% wszystkich zagranicznych studentów. Inne znaczące liczebnie grupy studentów zagranicznych tworzyli Białorusini – 0,6 tys. studentów (6,9%), Norwedzy – 0,4 tys. (5,1%) i Hiszpanie – 0,3 tys. (3,6%). Na studiach pierwszego stopnia kształciło się 4,7 tys. cudzoziemców (57,3% studentów obcokrajowców), z których 3,8 tys. studiowało z zamiarem uzyskania tytułu licencjata, a 0,9 tys. – tytułu inżyniera. Na studiach drugiego stopnia naukę pobierało 2,4 tys. cudzoziemców (28,9% ich ogólnej liczby), a na magisterskich jednolitych – 1,1 tys. (13,8%) (USKrk 2020).

Na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie jak zostało to przedstawione powyżej kształciło się prawie 3 tys. obcokrajowców, zdecydowana większość studentów cudzoziemców to kobiety (63%). Na drugiej pod względem liczby obcokrajowców uczelni w Krakowie i pierwszej pod względem procentowego udziału studentów zagranicznych w całej populacji studenckiej (o czym poniżej), czyli AFM, struktura płci kształtowała się bardzo podobnie do tej na UJ. Prawie 62% obcokrajowców studiujących w minionym roku akademickim na AFM to kobiety i tak jak na UJ tylko nieliczni obcokrajowcy studiuje na tej uczelni w trybie niestacjonarnym. Na Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, gdzie jak pokazaliśmy powyżej w sposób bardzo znaczący uszczupliła się grupa studentów zagranicznych, wśród osób kształcących się większość stanowiły kobiety (56%). Na AGH studentki zagraniczne w przeciwieństwie do wyżej omawianych uczelni, stanowiły zdecydowaną mniejszość wśród obcokrajowców, którzy podjęli tu studia. Jednocześnie ich udział wśród wszystkich studentów zagranicznych wzrósł w analizowanych latach z 34% do 35%. Brak równowagi płciowej ze zdecydowaną dominacją mężczyzn na kobietami występuje jeszcze na kilku innych uczelniach w Krakowie (np. PK, SAN, UR, UPJP2 - szczegóły w tab. 17).

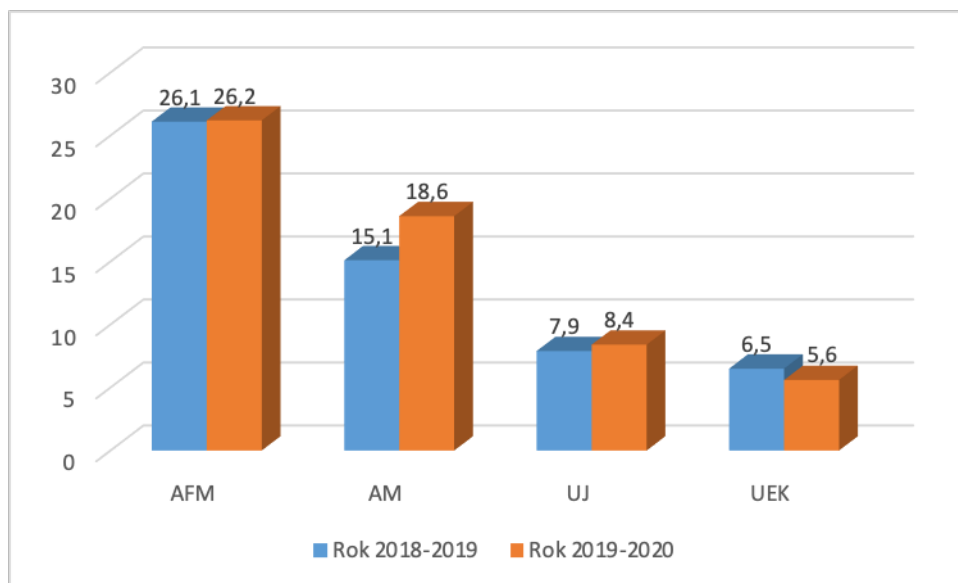
Studenci zagraniczni koncentrują się często jedynie na wybranych kierunkach studiów. Według raportu Urzędu Statystycznego Krakowa cudzoziemcy kształcili się głównie w ramach dwóch grup kierunków studiów – biznes, administracja i prawo (2,3 tys. osób, 28,1% ogólnej liczby studentów cudzoziemców) oraz nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja (1,6 tys., 19,6%). Popularne były też nauki humanistyczne i sztuka (1 tys. studentów, 12,7%) (USKrk 2020). Jeśli chodzi o konkretne uczelnie, to przykładowo na UEK największą popularnością w ostatnim roku cieszyły się studia w Kolegium Nauk o Zarządzaniu i Jakości. W minionym roku akademickim studiowało na nich prawie połowa obcokrajowców na tej uczelni. Zdecydowanie mniejszym zainteresowaniem cieszyły się studia w Kolegium Gospodarki i Administracji Publicznej. Podobne zróżnicowania możemy

zaobserwować na innych uczelniach, co skutkuje znacząco wyższym udziałem obcokrajowców na pewnych wybranych kierunkach studiów i może mieć istotny wpływ na przebieg procesu kształcenia. Dane sprzed kilku lat pokazywały, że na Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego ukraińscy studenci skupiają się w szczególności na stosunkach międzynarodowych, turystyce i rekreacji, a także dziennikarstwie i komunikacji społecznej (Leśniak, 2016), co oznaczało, że stosunek ich udziału na tych kierunkach studiów był znacznie wyższy niż średnia ogólnouczelniana. Najnowsze dane pozyskane dzięki uprzejmości władz i administracji uczelni¹⁵ pokazują, że Ukraińcy wciąż dominują na wyżej wymienionych kierunkach (np. stosunkach międzynarodowych – 393 osoby, zarządzaniu – 347 osób, turystyce i rekreacji – 167 osób), ale również coraz liczniej reprezentowani są na takich kierunkach jak informatyka i ekonometria (144 osoby), kosmetologia (131 osób), organizacja produkcji filmowej i tv (85 osób), fizjoterapia (39 osób), czy pielęgniarstwie (23 osoby). Raport OWIM z ubiegłego roku pokazał również, że na AFM jest całkowicie odmienny niż na UJ rozkład obcokrajowców w zależności od typu studiów. Jeśli na UJ znacznie więcej studentów zagranicznych studiach na studiach magisterskich to na Akademii Frycza-Modrzewskiego, prawie trzy-czwarte studentów zagranicznych jest na studiach licencjackich (Mucha i Pędziwiatr 2019: 27-29).

Jeśli chodzi o udział studentów zagranicznych do wszystkich studentów danej uczelni, to najwyższe wskaźniki notuje największa uczelnia niepubliczna w Krakowie, czyli Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego. Analizy przeprowadzane przed pięcioma laty pokazywały, iż wówczas udział obcokrajowców wśród wszystkich studentów AFM wynosił 16% (Brzozowski i Pędziwiatr, 2015: 219-220). W roku akademickim 2018/2019 był on natomiast o 10% wyższy. W ostatnim roku wzrósł o 0,1%. Zdecydowanie wyższy wzrost udziału obcokrajowców w całej populacji uczelni nastąpił na Akademii Muzycznej w Krakowie. W roku akademickim 2018-2019 wynosił on 15,1%, a w ostatnim roku już 18,6%. O 0,5% wzrósł również udział cudzoziemców wśród społeczności studenckiej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tu warto pamiętać, że Collegium Medicum funkcjonujące w ramach UJ, gdzie studia szczególnie upodobali sobie studenci zagraniczni (nade wszystko z Norwegii), ma zdecydowanie wyższy wskaźnik umiędzynarodowienia niż całe UJ (zob. Pędziwiatr et al. 2019). W tym samym czasie o prawie 1% skurczył się udział obcokrajowców wśród żaków UEK (zob. rys. 36).

¹⁵ Specjalne podziękowania dla Pani Angeliki Hejmej.

Rysunek 36. Udział procentowy obcokrajowców wśród studentów wybranych uczelni krakowskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z USKrk 2020, GUS 2020b i UMK 2020b.

Oprócz studentów licencjackich i magisterskich obcokrajowcy dość licznie wstępują również wśród doktorantów będących na studiach doktoranckich oraz robiących doktoraty w ramach szkół doktorskich. Według najnowszych danych w roku akademickim 2019-2020 w Krakowie było 239 cudzoziemców na studiach doktoranckich i 33 w szkołach doktorskich. Zarówno w tej pierwszej, jak i w drugiej grupie ponad trzy-czwarte osób ukończyło studia wyższe poza granicami Polski. Innymi słowy osoby te nie znały polskiego systemu edukacji wyższej przed rozpoczęciem pracy nad swoimi projektami doktorskimi. Ponad 40% z zagranicznych doktorantów to kobiety. Pośród zagranicznych doktorantów na krakowskich uczelniach najliczniejsze grupy tworzą osoby pochodzące z Ukrainy (70 doktorantów), Indie (34 doktorantów), Włochy (13), Iran (11), Rosja (10), Niemcy (8), Białoruś (7), Wietnam (6) (UMK 2020b).

Warto pamiętać, że do Krakowa przybywali również licznie - szczególnie w pierwszym semestrze 2019-2020 niedotkniętym pandemią COVID-19 - studenci w ramach wymiany Erasmus+. Na poziomie krajowym najliczniejszą grupą studentów zagranicznych przybywających do Polski w ramach wymiany Erasmus+ są od wielu lat obywatele Turcji, a na drugim miejscu są obywatele Hiszpanii (w roku akademickim 2016-17 było ich odpowiednio 4.203 i 3.599 osób, a w roku 2017-2018 odpowiednio 4.601 i 3.636 osób - por. FRSE, 2019, 2020). Jak sugerował raport OWIM z 2019 w Krakowie, to Hiszpanie byli

najliczniejszą grupą Erasmusów na większości uczelni, a obywatele Turcji plasowali się na drugiej i kolejnych pozycjach (patrz Mucha i Pędziwiatr 2019: 32-33). Niestety najnowsze statystyki FRSE z 2020 dotyczą roku akademickiego 2017-2018 i nie pozwalają na przeprowadzenie analizy w odniesieniu do omawianego roku akademickiego 2019-2020 (FRSE 2020). Warto jednak pamiętać, że nie wszyscy studenci Erasmusowi są uwzględniani w rejestrach GUS, a ich obecność w mieście nawet na jeden semestr ma znaczący wpływ umiędzynarodowienie życia akademickiego i imigracyjny charakter Krakowa.

6. Imigranci a gospodarka Małopolski i Krakowa

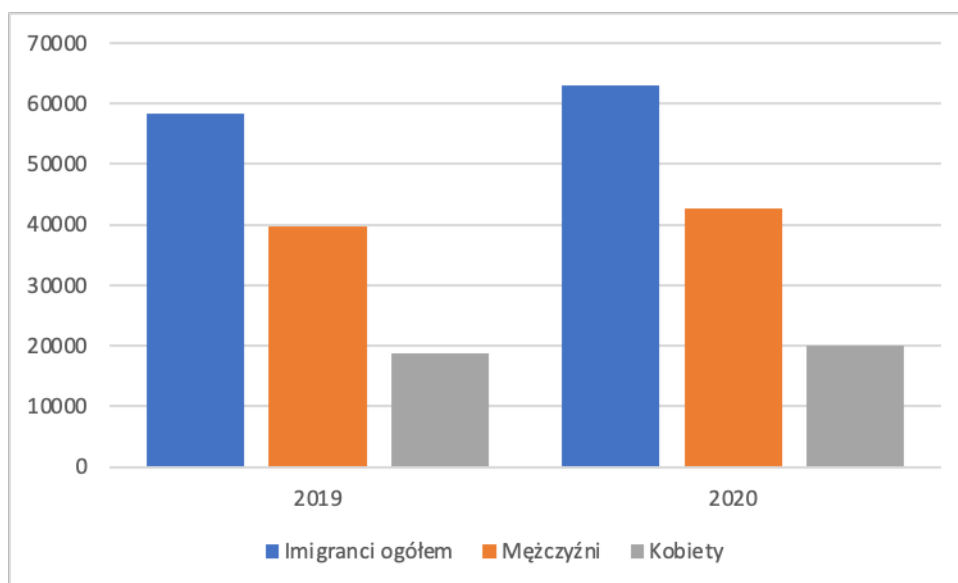
Okres pandemii i powiązane z nim restrykcje w zakresie funkcjonowania niektórych sektorów (tzw. „zamrożenie” gospodarki trwające z różnym natężeniem w okresie marzec - maj 2020 i począwszy od października 2020) niewątpliwie musiały wpłynąć negatywnie na krajową gospodarkę, a także na pracowników - w tym i cudzoziemców. Tuż przed wybuchem pandemii liczebność cudzoziemców w Polsce wykazywała nadal tendencję wzrostową. Zgodnie z danymi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w grudniu 2019 do ubezpieczeń emerytalnych i rentowych zgłoszone było 651,5 tys. cudzoziemców, zaś na koniec lutego - tuż przed wybuchem pandemii - było to już 670,2 tys. osób. Tymczasem przez kolejne miesiące większość branży zatrudniających cudzoziemców „stanęła” lub funkcjonowała na „jałowym biegu”. W rezultacie do czerwca 2020 liczebność imigrantów zarejestrowanych w ZUS spadła do 605,4 tys. osób, a więc blisko o 10 procent. Można się domyślać, że większość cudzoziemców wyrejestrowanych z ZUS to imigranci z Ukrainy: o ile na koniec lutego 2020 w rejestrach ZUS było ich 493,1 tys. o tyle na koniec czerwca było to zaledwie 433,5 tys. osób. Warto tutaj dodać, że począwszy od ponownego otwarcia granic w czerwcu aż do momentu wprowadzenia nowych restrykcji w październiku i listopadzie 2020 liczba cudzoziemców w rejestrach ZUS znowu gwałtownie wzrosła, osiągając rekordową wartość 689 tys. osób na koniec września 2020. Co ciekawe, aż 507 tys. stanowili obywatele Ukrainy, co oznacza przyrost imigrantów z tego kraju zarejestrowanych w systemie ubezpieczeń społecznych w okresie lipiec-wrzesień aż o 73.5 tys. osób (Kropiwiec 2020). W dalszej części rozdziału analizujemy strukturę i liczebność cudzoziemców w rejestrach ZUS w województwie małopolskim i w Krakowie, porównując bieżącą sytuację (dane na koniec października 2020) z tą z 2019 roku.

6.1. Pracownicy cudzoziemscy w województwie małopolskim

Jak na tle zarysowanych wyżej trendów wyglądała gospodarka województwa małopolskiego, jeśli chodzi o zatrudnienie imigrantów? W ramach naszego regionu spadek liczby imigrantów był stosunkowo mniejszy niż w przypadku całego kraju - pod koniec lutego 2020 było to 60 tys. cudzoziemców, zaś pod koniec czerwca 2020 – 54,7 tys. - a więc spadek o 9% (ZUS 2020b). W kolejnych miesiącach nastąpiło „odmrożenie” gospodarki, dzięki czemu ponownie

wzrosła liczba zatrudnionych cudzoziemców – ostatecznie na koniec października 2020 roku było to blisko 63 tys. osób, a więc ca. 4,5 tys. więcej niż na koniec października 2019. Proporcja kobiet i mężczyzn nie uległa zmianie – nadal wśród cudzoziemców dominują mężczyźni (ca. 43 tys. osób, czyli 68% ogółu cudzoziemskich pracowników w województwie).

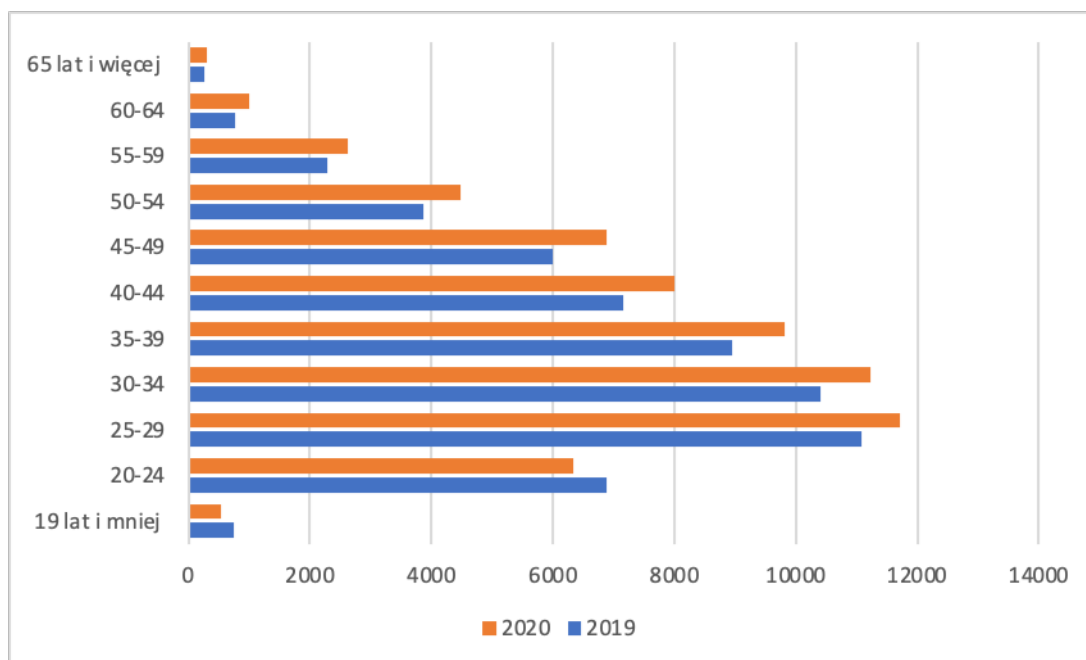
Rysunek 37. Imigranci w województwie małopolskim zarejestrowani w ZUS (na koniec października danego roku)

Źródło: ZUS (2020c).

W zakresie struktury wieku cudzoziemców ujętych w rejestrach ZUS nie nastąpiły rewolucyjne zmiany w stosunku do 2019 roku, niemniej widać spadek liczby najmłodszych pracowników, a więc tych w wieku 19 lat i mniej oraz w grupie 20-24 lat. Można to tłumaczyć z jednej strony spadkiem zapotrzebowania na pracę dorywczą studentów w gastronomii, hotelarstwie i innych sektorach obsługujących turystów, a z drugiej – przejściem wielu uczelni wyższych w województwie małopolskim na zajęcia prowadzone w trybie online. W takiej sytuacji wielu zagranicznych studentów zrezygnowała z wynajmowania mieszkania w Polsce, a tym samym i dorywczej pracy, uczestnicząc prawdopodobnie w zajęciach za pośrednictwem Internetu w domu rodzinnym.

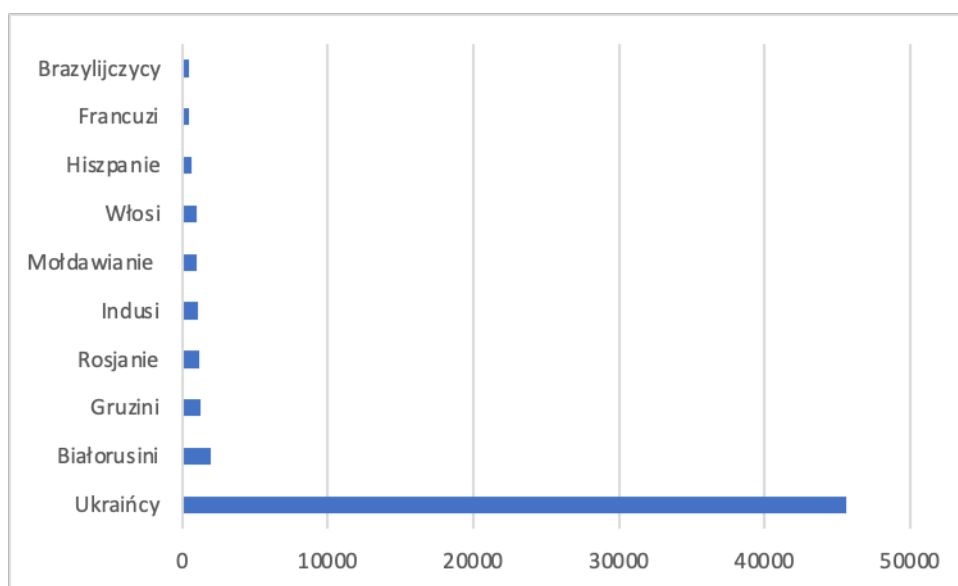
Rysunek 38. Struktura wieku cudzoziemców w rejestrach ZUS w województwie małopolskim (dane na koniec października danego roku)

Źródło: ZUS (2020c).

Jeśli chodzi o obywatelstwo pracujących w województwie cudzoziemców, to oczywiście nadal dominującą grupą są Ukraińcy – 45,6 tys. osób (czyli 72,4% pracowników z zagranicy zarejestrowanych w ZUS). Na kolejnych miejscach są tradycyjnie inni obywatele Europy Wschodniej, jak Białorusini (1923) i Rosjanie (1190), jednak nowością jest już znacząca liczba obywateli Gruzji (1226) i Mołdawii (1011), a także – oprócz krajów członkowskich UE – także bardziej egzotycznych i odległych od Polski krajów jak Indie (1070) czy Brazylia (425 osób).

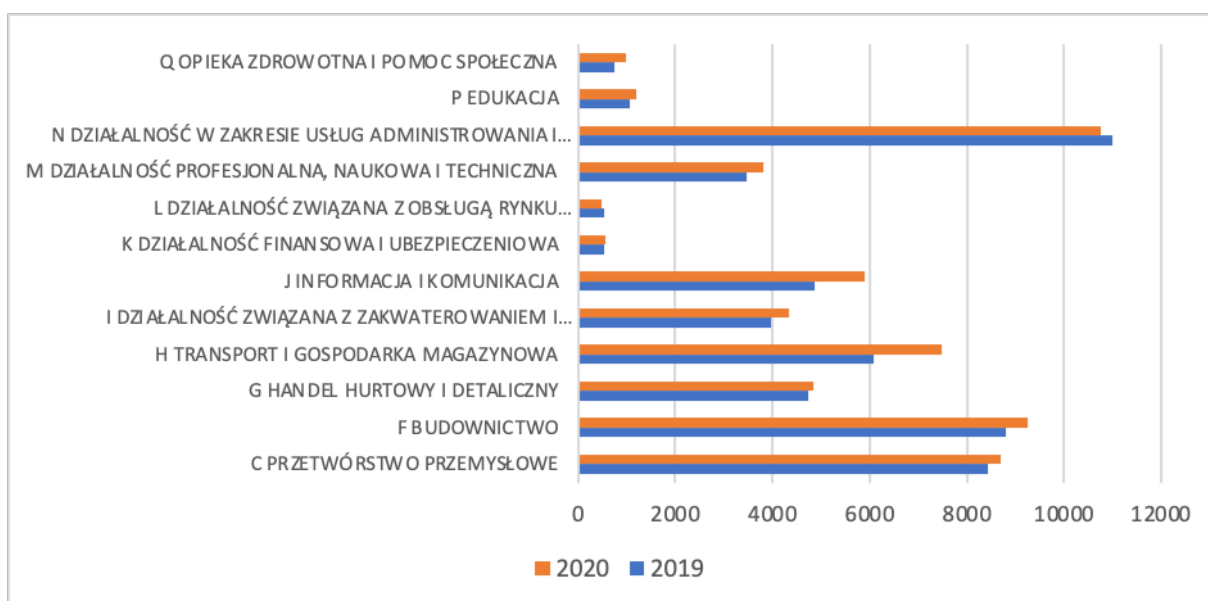
Rysunek 39. Pracownicy zagraniczni w województwie według obywatelstwa (X/2020)

Źródło: ZUS (2020c).

Większość branż mimo lockdownu i czasowego ograniczenia aktywności ekonomicznej między październikiem 2019 a 2020 roku doświadczyła zwiększenia zatrudnienia cudzoziemców. Największe przyrosty odnotowano w branży transportowej, informacji i komunikacji, działalności naukowej i technicznej oraz w edukacji, nieco mniejsze – w budownictwie i przetwórstwie przemysłowym.

Rysunek 40. Cudzoziemcy w rejestrach ZUS w województwie małopolskim wg. branż PKD (dane na koniec października danego roku)

Źródło: ZUS (2020c).

W branży handlowej sytuacja w 2020 w relacji do 2019 roku nie uległa znaczącej zmianie, natomiast wyraźny spadek odnotowano w sekcji N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca), w której głównie ewidencjonowane są agencje pracy tymczasowej. Niewątpliwie w okresie zamknięcia gospodarki cudzoziemcy zatrudnieni w najbardziej elastyczny sposób (np. leasing pracowniczy) tracili zatrudnienie, jednak spadek zatrudnienia w tej branży powiązany z wzrostami w innych może wskazywać na to, że imigranci w okresie pandemii stali się bardziej wybredni, jeśli chodzi o zatrudnienie i wybierali formy umów dające większe poczucie bezpieczeństwa, w tym pewność ubezpieczenia rentowego i chorobowego.

Tradycyjnie imigranci w krajach docelowych specjalizowali się w pewnych sektorach gospodarki – na przykład, Włosi w USA zdominowali kamieniarstwo, zaś Polacy obróbkę mięsa czy górnictwo (Walaszek 2007). W województwie małopolskim z uwagi na dość niedługą historię masowej imigracji nie ma jeszcze tak ściśle wyodrębnionych specjalizacji etnicznych, niemniej można już zauważyć pewne ciekawe trendy. Na przykład aż 75 procent Mołdawian i 25 procent Gruzinów zatrudnionych jest w przetwórstwie przemysłowym, 32 procent Filipińczyków w transporcie i gospodarce magazynowej, zaś 41,7 procent Indusów oraz 43,5 Rosjan w informacji i komunikacji.

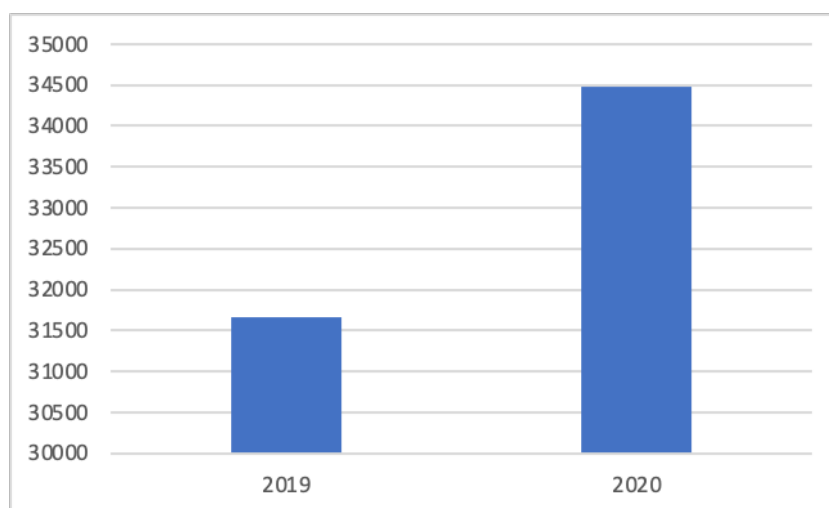
Ciekawostką jest też to, że mimo dramatycznego szoku dla gospodarki regionu wynikającego z pandemii COVID-19, w województwie małopolskim w ciągu roku przybyło ponad 200 przedsiębiorców-imigrantów: z 1.728 do 1.925 osób. Nadal jednak osoby prowadzące działalność gospodarczą są stosunkowo mało liczną grupą, ponieważ stanowią 3,1 procent cudzoziemców ewidencjonowanych w ZUS. Liczba cudzoziemców prowadzących działalność gospodarczą jest jednak z pewnością wyższa, bo rejestry ZUS nie uwzględniają przedsiębiorców prowadzących firmy w spółkach kapitałowych, najczęściej mając za partnera obywatela Polski.

6.2. Imigranci na krakowskim rynku pracy

Obserwując opustoszałe w marcu i kwietniu historyczne centrum Krakowa, zamknięte z powodu braku turystów restauracje, hotele i sklepy, można było odnieść wrażenie, że w naszym mieście szczególnie wśród imigrantów – nadreprezentowanych w branży turystycznej - nastąpi dramatyczny spadek zatrudnienia. Jednak paradoksalnie – mimo realnych zwolnień i dramatów ludzkich (co opisujemy w osobnym raporcie poświęconym pandemii, cf.

Brzozowski et al., 2020) – dane rejestrowe Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazują na coś innego. Proste porównanie liczebności imigrantów zarejestrowanych w ZUS w Krakowie pod koniec października 2019 i 2020 roku wskazuje na ich znaczący przyrost - z 31,7 tys. do 34,5 tys., a więc o około 9 procent. Ponadto w całym 2020 roku zarejestrowano 29629 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi, z czego zdecydowaną większość - ca. 27 tys. - stanowili Ukraińcy (GUP 2021). Pamiętać jednak należy, że jest to przyrost netto w ujęciu rocznym: w ciągu tych 12 miesięcy, ze szczególnym natężeniem w okresie wiosennego lockdownu znaczna część – choć nie wiemy dokładnie jaka – imigrantów wróciła do domu. W oparciu o dane ogólnopolskie, wiemy że byli to przede wszystkim Ukraińcy.

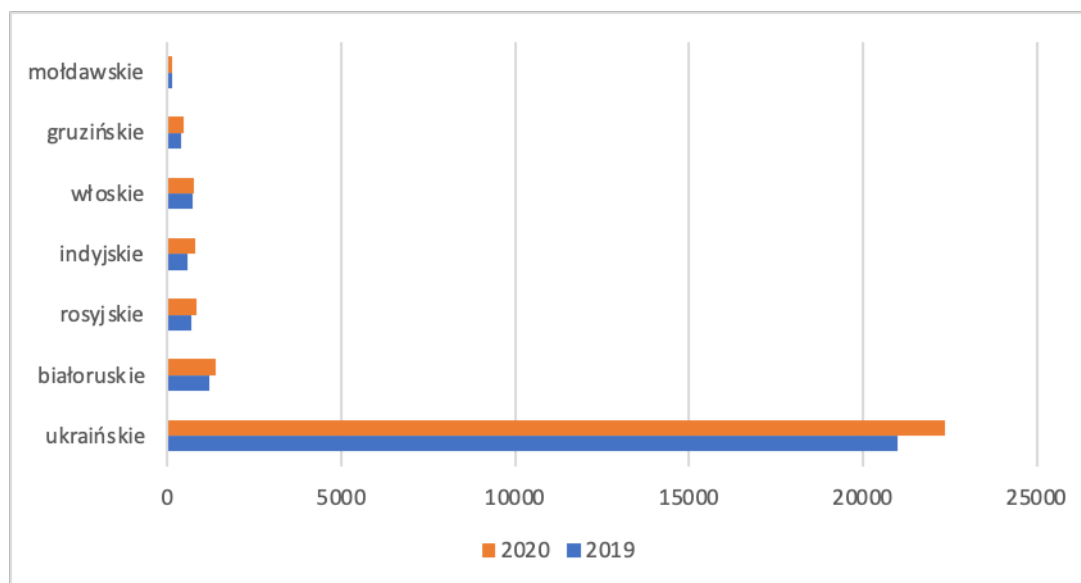
Rysunek 41. Imigranci z Krakowa zarejestrowani w ZUS na koniec października danego roku

Źródło: ZUS (2019, 2020c).

Pośrednio tezę o chwilowym powrocie do kraju pochodzenia potwierdzają dane Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. Otóż przez cały rok 2020 zaledwie 262 cudzoziemców było zarejestrowanych jako bezrobotni, zaś 82 osoby skorzystały z pomocy Urzędu przy poszukiwaniu pracy. W przypadku osób korzystających z zasiłków dla bezrobotnych, od marca 2020 można zaobserwować wzrost - z 12 do 42 osób w czerwcu 2020 (GUP 2021). Niemniej widać wyraźnie, że skala rejestrowanego bezrobocia wśród cudzoziemców w Krakowie w 2020 roku była marginalna.

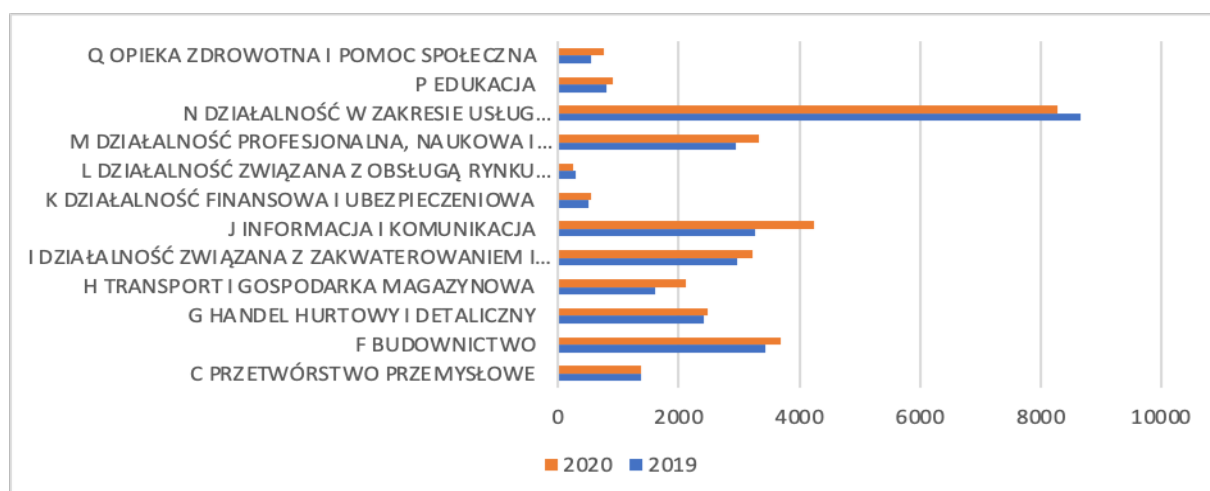
Rysunek 42. Imigranci z Krakowa zarejestrowani w ZUS na koniec października danego roku wg. obywatelstwa

Źródło: ZUS (2019, 2020c).

Analizując strukturę etniczną imigrantów (a w zasadzie: posiadane obywatelstwo), między 2019 i 2020 nie nastąpiły rewolucyjne zmiany. Nadal wśród imigrantów dominują pracownicy z Ukrainy (22,3 tys. w 2020). Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż dynamika wzrostu ich liczebności (6,5 procent) jest niższa niż ogółu imigrantów. Świadczyć to może zarówno o rosnącej atrakcyjności Krakowa dla imigrantów innych narodowości, jak i o wyczerpywaniu się potencjału migracyjnego na Ukrainie. Niemniej w oparciu o wahania jednoroczne trudno o głębszą analizę w tym zakresie. Na pewno ciekawym zjawiskiem jest dynamiczny przyrost liczby pracowników z Rosji i Gruzji (o ponad 20 procent) oraz z Indii (o blisko 39 procent), choć należy przyznać, że nadal grupy te liczą zaledwie po kilkaset osób.

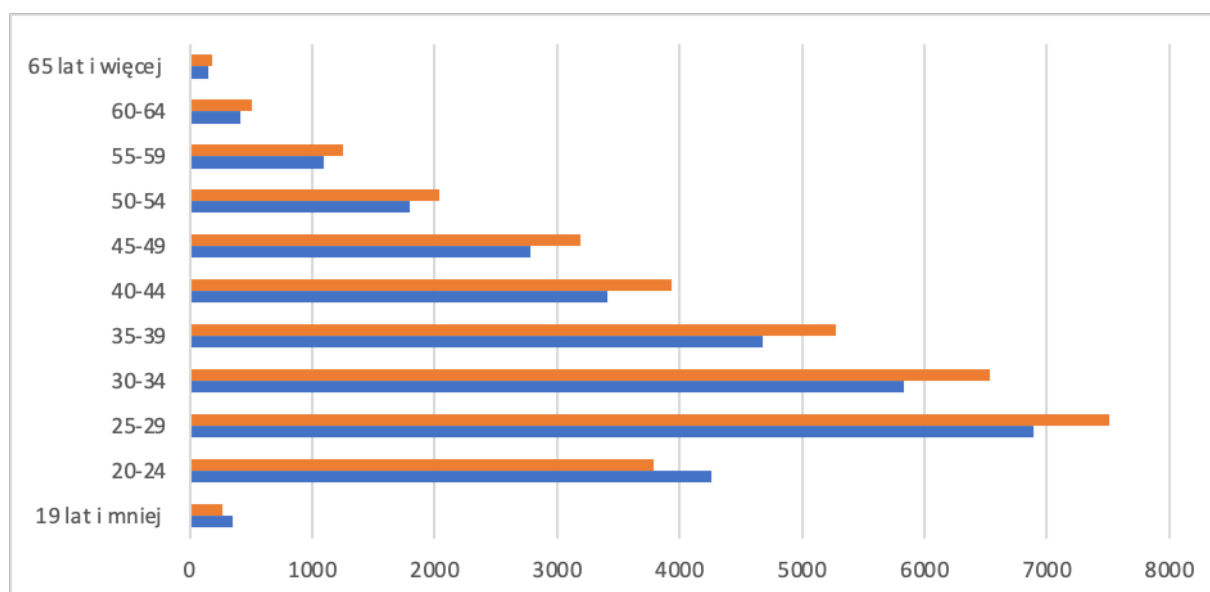
Rysunek 43. Imigranci z Krakowa zarejestrowani w ZUS wg. branży PKD

Źródło: ZUS (2020c).

W przypadku branż PKD wbrew pozorom nie nastąpiła rewolucja. Zgodnie z oczekiwaniem największy przyrost zatrudnienia odnotowano w informacji i komunikacji (z 3,2 tys. w 2019 do 4,2 tys. w 2020). Było to najprawdopodobniej związane z tym, że wiele przedsiębiorstw próbowało przeorientować się na funkcjonowanie online, co wymagało poprawy funkcjonalności ich stron internetowych, komunikacji z klientem na portalach społecznościowych, marketingu internetowego etc. Kolejną branżą, która odnotowała wzrosty są transport i gospodarka magazynowa (z 1,6 tys. do 2,1 tys.) oraz budownictwo (z 3,4 tys. do 3,7 tys.). Co zaskakujące, wzrosło choć nieznacznie zatrudnienie imigrantów w branży działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (z 3 do 3,2 tys. osób). Jedyną rozsądną interpretacją tego zjawiska dla branży, która najbardziej ucierpiała w okresie lockdownu, to fakt korzystania przedsiębiorców z tarczy antykryzysowej oraz nieznaczne ożywienie branży w okresie letnim (pamiętajmy, że dane są na koniec października i jeszcze nie odzwierciedlają skutków drugiej fali zamknięć restauracji oraz branży hotelarskiej). Natomiast największy, choć nadal stosunkowo nieznaczny spadek (z 8,7 tys. do 8,3 tys.) dotyczył branży PKD działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, pod którą najczęściej kryją się agencje pracy tymczasowej (i leasing pracowniczy).

Rysunek 44. Struktura wiekowa cudzoziemców w rejestrach ZUS

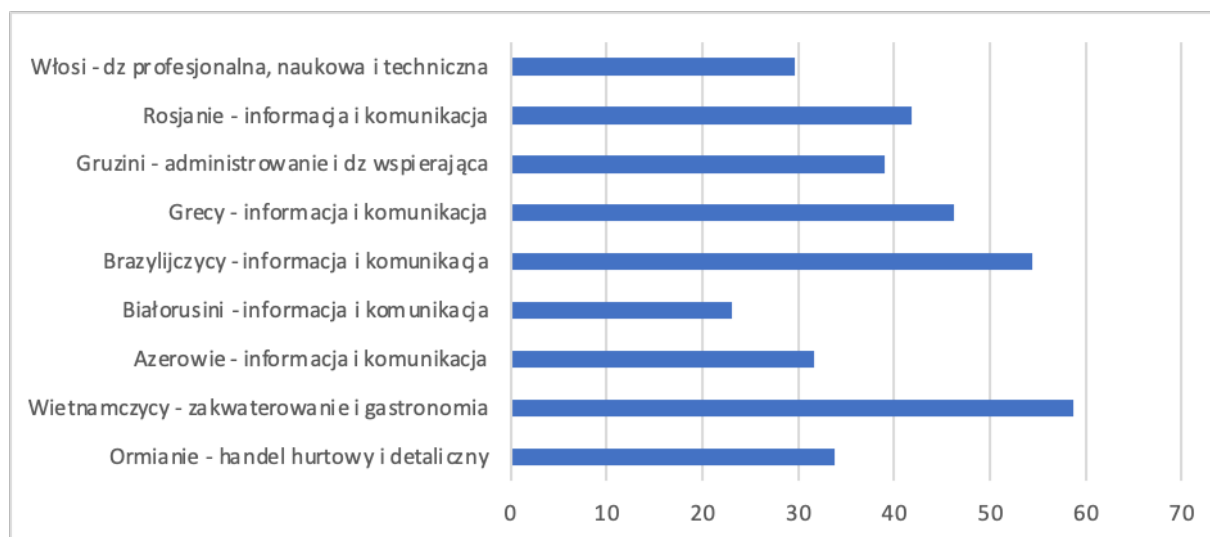

Źródło: ZUS (2020c).

W zakresie struktury wieku pracujących cudzoziemców widać wyraźnie podobny trend jak w całym województwie – spadek liczby najmłodszych pracowników (tzn. poniżej 19 roku życia i w przedziale 20-24 lata). Kryzys w branży turystycznej doprowadził bowiem w pierwszej kolejności do likwidacji najbardziej niestabilnych miejsc pracy w barach, restauracjach, hostelach, firmach transportujących turystów i organizujących wycieczki – a te w znacznej części obsadzone były przez cudzoziemskich studentów w Krakowie, którzy łączyli edukację z pracą dorywczą.

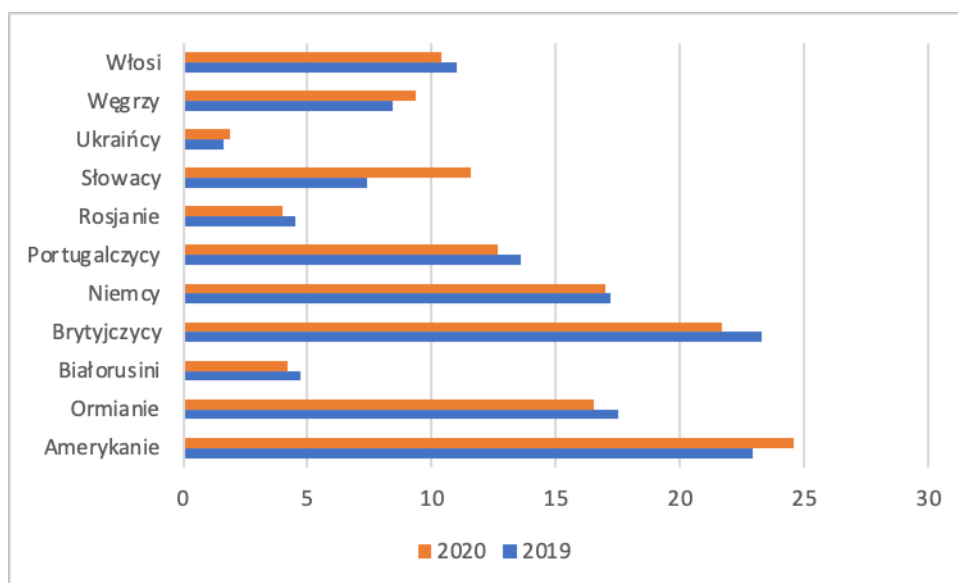
Porównując z sytuacją w całym województwie, w przypadku samego Krakowa o wiele bardziej widoczne są specyficzne etniczne „specjalizacje”, jeśli chodzi o rynek pracy. Historycznie najdłużej obecne w krajobrazie miejskim grupy takie jak Ormianie i Wietnamczycy (Brzozowski i Pędziwiatr, 2014) nadal są szczególnie skoncentrowane w swoich tradycyjnych branżach – odpowiednio 34 procent Ormian znajduje zatrudnienie w handlu hurtowym i detalicznym, a blisko 60 procent Wietnamczyków w zakwaterowaniu i usługach gastronomicznych. Widać również istotne znaczenie sektora usług dla biznesu (B2B) w Krakowie – w informacji i komunikacji pracuje aż 54 procent Brazylijczyków, 46 procent Greków, 42 procent Rosjan, 32 procent Azerów oraz 23 procent Białorusinów. Z kolei Gruzini bardzo często (39 procent) zatrudniani są przez agencje pracy tymczasowej (administrowanie i dz. wspierająca), zaś Włosi koncentrują się w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.

Rysunek 45. Procentowa koncentracja imigrantów z danego kraju w wybranych sektorach (2020)

Źródło: ZUS (2020c).

Rysunek 46. Procentowy udział cudzoziemców prowadzących działalność gospodarczą w danej grupie etnicznej według rejestrów ZUS (dane na koniec października danego roku)

Źródło: ZUS (2020c).

Podobnie jak w całym województwie, również i w Krakowie wzrosła liczba cudzoziemców prowadzących działalność gospodarczą, choć w przypadku naszego miasta był to przyrost nieznaczny – z 1.204 osób w 2019 do 1.365 w 2020 roku. Do najbardziej przedsiębiorczych nacji w Krakowie należą Amerykanie i Brytyjczycy, następnie obywatele UE – Niemcy, Słowacy i Włosi. Znaczący, choć mający długą już tradycję (cf. Brzozowski i Pędziwiatr, 2014) jest odsetek Ormian prowadzących własne firmy. Natomiast wśród

najliczniej reprezentowanych grup narodowościowych – Ukraińców, Białorusinów i Rosjan – odsetek przedsiębiorców jest niewielki, choć w przypadku Ukraińców nieznacznie wzrósł (przyrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą o 83 osoby w 2020).

7. Wnioski i rekomendacje

Pomimo pandemii COVID-29 dane o populacji obcokrajowców dostępne z rejestrów w 2020 roku wskazują na wzrost liczby imigrantów w Krakowie w stosunku do roku poprzedniego. Jednocześnie w analizowanym okresie nastąpił spadek liczby osób zameldowanych, głównie na pobyt czasowy, na terenie miasta. Najbardziej dynamicznie rozwijającą się grupą obcokrajowców pod względem liczebnym były osoby pochodzące z Ameryki Południowej.

Po raz kolejny nasze analizy pokazały, że imigranci w Krakowie są populacją bardzo dobrze wykształconą. Dotyczy to wszystkich grup imigrantów wyodrębnionych ze względu na region obywatelstwa. Około 70% obcokrajowców, którzy zadeklarowali wykształcenie posiada jej najwyższy poziom. Podobnie, jak w roku ubiegłym większość obcokrajowców przebywa na terenie Krakowa na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy.

W zakresie rynku pracy, widać wyraźnie, że imigranci przebywający w Krakowie dobrze adaptowali się do zmieniających się warunków gospodarczych. W obliczu pierwszej fali pandemii część z nich wyjechała z Krakowa i Polski, jednak po odblokowaniu i ożywieniu gospodarki w miesiącach letnich wielu z nich ponownie wróciło do naszego miasta. W rezultacie w ujęciu rocznym zatrudnienie cudzoziemców nawet nieznacznie wzrosło, natomiast liczba osób bezrobotnych - mimo pewnego zwiększenia - ma nadal charakter marginalny.

Dane rejestrowe opracowane w ramach Centrum Zaawansowanych Badań Ludnościowych i Religijnych UEK pozwoliły na sporządzenie szczegółowych map rozmieszczenia obcokrajowców w Krakowie. To nowatorskie podejście dostarczyło interesujących informacji o koncentracji przestrzennej imigrantów oraz wybranych grup tej populacji. Wskazaliśmy między innymi na znaczną koncentrację osób narodowości wietnamskiej w jednej z dzielnic miasta.

Choć zmniejszyła się liczba obcokrajowców w systemie szkolnictwa od poziomu przedszkolnego, aż do uczelni wyższych, to spadek jest jedynie nieznaczny. Warto jednocześnie zauważyć, iż w znacznym stopniu wynika on z decyzji rodziców by nie wysyłać najmłodszych dzieci do przedszkoli (które w pierwszej połowie roku miały bardzo długi okres przestoju spowodowanego pandemią), oraz decyzji części studentów zagranicznych (w tym nade wszystko krótkoterminowych przyjeżdżających do miasta w ramach programu Erasmus) o odwołaniu swoich przyjazdów na uczelnie krakowskie. Wskazaliśmy jednocześnie na braki

danych w udostępnionych nam informacjach rejestrowych dotyczących obcokrajowców w systemie szkolnictwa w odniesieniu do jednej ze szkół policealnych.

Praca badawcza OWiM w zakresie analiz o charakterze ilościowych populacji obcokrajowców w Krakowie wymaga dużej ilości dobrej jakości danych z dostępnych rejestrów gromadzących dane o mieszkańcach tego miasta. Dotychczasowe doświadczenia w tej pracy wskazują na brak zintegrowanych baz danych, które umożliwiłyby bardziej dogłębną analizę w tym temacie. Istniejące dane są rozproszone po różnych instytucjach i na poziomie dostępu badacza nie pozwalają na ich harmonizację i integrację. Na te problemy i kwestie jakości niektórych danych wskazywaliśmy już w zeszłorocznym raporcie (Pędziwiatr et al. 2019). Sugerowaliśmy również pewne rozwiązania, które w znacznej mierze do dziś pozostają w mocy.

Badając populację imigrantów Krakowa należałoby rozszerzyć obszar przestrzenny analiz na całą aglomerację Krakowa w celu objęcia badaniem obcokrajowców, których znaczna część życia zawodowego i prywatnego upływa na terenie miasta. Jednakże dane meldunkowe nie są zawarte w jednej bazie danych dostępnej dla UMK, a rozproszone w poszczególnych gminach. Uważamy, że taka baza powinna powstać przy współpracy z gminami tworzącymi aglomerację miasta Krakowa. UMK lub porozumienia gmin, np. Metropolia Krakowska, powinny pełnić wiodącą rolę w wypracowaniu modelu procesu tworzenia zintegrowanej bazy danych o mieszkańcach obejmującej szereg informacji z różnych obszarów, np. mieszkalnictwa, szkolnictwa, działalności zawodowej, co wpłynęłoby pozytywnie na poziom wiedzy o mieszkańcach i obcokrajowcach dostępnej dla decydentów na obszarze aglomeracji Krakowa. Tego typu dane pozwoliłyby na tworzenie lepszych polityk, na terenie miasta oraz gmin sąsiadujących z Krakowem, dotyczących nie tylko obcokrajowców i rozmaitych wyzwań integracyjnych na jakie natrafiają, ale również innych mieszkańców miasta/metropolii.

Z uwagi na fakt, iż wciąż trwa pandemia COVID-19, należy liczyć się z kolejnymi lockdownami i ograniczeniami w zakresie przemieszczania się, funkcjonowania branż i dostępu do usług publicznych. Dlatego tak istotne jest umożliwienie imigrantom dostępu do bieżącej informacji na temat nowych regulacji i funkcjonowania urzędów. Pewną rolę w tym zakresie pełni społeczność facebookowa „Expats in Kraków”, jednak szczególną nadzieję pokładamy w mającym wkrótce się otworzyć Centrum Wielokulturowym, oraz Punkcie Informacyjnym dla Obcokrajowców, które ma działać w jego ramach.

Podziękowania

Niniejszy raport powstał dzięki pomocy bardzo wielu instytucji i osób. W szczególności pragniemy podziękować następującym instytucjom za udostępnienie cennych danych do analizy: Urząd Miasta Krakowa (Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Wydział Edukacji oraz Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji, Wydział Spraw Administracyjnych oraz Centrum Obsługi Informatycznej), Grodzki Urząd Pracy w Krakowie (Referat ds. Promocji i Zarządzania Informacją), Małopolski Urząd Wojewódzki (Wydział Spraw Cudzoziemców) oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Wydział Opracowań Statystycznych). Dziękujemy również władzom i administracji uczelni krakowskich (m.in. Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego oraz Uniwersytetowi Ekonomicznemu w Krakowie). Ponadto autorzy składają serdeczne podziękowania Pani Małgorzacie Jedynek za opracowanie map do raportu.

Bibliografia

Ardittis, S., Laczko, F. (2020). Introduction - Migration Policy in the age of immobility, Migration Policy Practice. A Bimonthly Journal for and by Policymakers Worldwide, 10(2), April-June.

Biznes w Krakowie (2020) Komunikat dostępny na stronie - https://business.krakow.pl/get_html.php?dok_id=210456 (30.12.2020)

Brzozowski, J., Pędziwiatr, K. (2014). Analiza procesu integracji imigrantów w Małopolsce [w:] E. Pindel (red.), Imigranci w Małopolsce. Między integracją, asymilacją, separacją, marginalizacją. Akademia Ignatianum, Kraków, s. 117-240.

Brzozowski, J., Kaczorowski, K., Pędziwiatr, K., Wiktor-Mach, D. (2020). Pandemia Covid-19 a sytuacja imigrantów w Krakowie. Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków.

Borjas, G. J., Cassidy, H. (2020). The Adverse Effect of the COVID-19 Labor Market Shock on Immigrant Employment, IZA - Institute of Labor Economics Discussion Paper No. 13277. <https://www.iza.org/publications/dp/13277/the-adverse-effect-of-the-covid-19-labor-market-shock-on-immigrant-employment> (13.12.2020).

- Clark, E., Fredricks, K., Woc-Colburn L., Bottazzim M.E., Weatherhead J. (2020). Disproportionate impact of the COVID-19 pandemic on immigrant communities in the United States. *PLoS Negl Trop Dis* 14(7): e0008484. <https://doi.org/10.1371/journal.pntd.0008484>
- Datta, K. (2011). Last hired and first fired? The impact of the economic downturn on low-paid Bulgarian migrant workers in London. *Journal of International Development*, 23(4): 565-582.
- Dyer, O. (2020). Covid-19: Black people and other minorities are hardest hit in US. *BMJ* 2020. Published online 14.04.2020. <https://doi.org/10.1136/bmj.m1483> (12.12.2020).
- EWL (2020a). Pracownik zagraniczny w dobie pandemii <https://ewl.com.pl/raport-ewl-s-a-pracownik-zagraniczny-w-dobie-pandemii-pdf/> (12.12.2020).
- EWL (2020b). Pracownik zagraniczny w dobie pandemii. II edycja. <https://ewl.com.pl/raport-ewl-s-a-pracownik-zagraniczny-w-dobie-pandemii-ii-edycja-pdf/> (12.12.2020).
- Fernández-Prados, J. S., Lozano-Díaz, A. & Muyor-Rodríguez, J. (2020). Factors explaining social resilience against COVID-19: the case of Spain. *European Societies*, <https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1818113> (12.12.2020).
- FRSE 2020 Wyjazdy i przyjazdy studentów i pracowników uczelni w ramach Erasmus+ w edycji 2017 r. <https://www.frse.org.pl/badanie/wyjazdy-i-przyjazdy-studentow-i-pracownikow-uczelni-w-ramach-erasmus-w-edycji-2017-r/> Dane udostępnione 25.06.2020
- Guadango, L. (2020). Migrants and the COVID-19 pandemic: An initial analysis, International Organization for Migration, Migration Research Series, No. 60, <https://publications.iom.int/books/mrs-no-60-migrants-and-covid-19-pandemic-initial-analysis>. (13.12.2020).
- GUP, (2021). Dane statystyczne dotyczące pracy cudzoziemców w mieście Kraków: stan na 31 grudnia 2020, Grodzki Urząd Pracy: Kraków.
- GUS. (2016). Uczelnie wyższe i ich finanse w 2015 roku. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS. (2017). Szkoły wyższe i ich finanse w 2016 roku. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS. (2018). Szkoły wyższe i ich finanse w 2017 roku. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS. (2019). Szkoły wyższe i ich finanse w 2018 roku. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2020a). *Populacja cudzoziemców w Polsce w czasie COVID-19*, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/6329/12/1/1/populacja_cudzoziemcow_w_polsce_w_czasie_covid-19.pdf (13.12.2020).
- GUS. (2020b). Szkoły wyższe i ich finanse w 2018 roku. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.

- Kraków Airport (2021). Statystyki miesięczne 2020, <https://www.krakowairport.pl/pl/b2b,c56/uslugi-lotnicze,c57/bettercountonnumbers,c58/statystyki,c68/statystyki-miesieczne-2020,a983.html> (01.01.2021)
- Kropiwiec, K. (2020). Prezes ZUS: Rośnie liczba ubezpieczonych cudzoziemców, 21 października 2020, Bankier.pl, <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Prezes-ZUS-Rosnie-liczba-ubezpieczonych-cudzoziemcow-7985700.html> (13.12.2020).
- Kugiel P., Pędziwiatr, K. (2014). The Indian Diaspora and Poland-India Relations (p. 38) [PISM Report]. Pobrano z PISM website: http://www.pism.pl/files/?id_plik=18701, (11.11.2020)
- Mucha, J., Pędziwiatr, K. (2019). Cudzoziemcy na uczelniach krakowskich, Kraków: OWIM. <https://owim.uek.krakow.pl/wp-content/uploads/user-files/reports/Cudzoziemcy%20na%20uczelniach%2015.12.2019%20Wersja%20finalna.pdf> (13.12.2020).
- MUW, (2020), Ważne dokumenty pobytu wydane cudzoziemcom przez Wojewodę Małopolskiego – stan na 1 października 2020, Kraków: Małopolski Urząd Wojewódzki.
- Pędziwiatr, K. (2014). Imigranci w Polsce i wyzwania integracyjne. Studia BAS, 4(40), 135–153.
- Pędziwiatr, K., Stonawski, M., Brzozowski, J. (2019). Imigranci w Krakowie w świetle danych rejestrowych, Kraków: OWIM. <https://owim.uek.krakow.pl/wp-content/uploads/user-files/reports/Raport%20demograficzny.pdf> (13.12.2020).
- Puculek A., Chojnowska, A. (2020). *Mniej zagranicznych studentów na polskich uczelniach. Kolejny rok nie będzie lepszy*, 09.10.2020, https://lodz.wyborcza.pl/lodz/7,35136,26378775,mniej-studentow-zagranicznych-w-polsce-kolejny-rok-lepszy-nie.html?fbclid=IwAR1nyoRyglUBxeHPO_uZJDyzwW4z2B7kElN2wPuHQa0eClCcJZ3WdiWuqsI (13.12.2020).
- Radio Kraków, (2020). Niecałe osiem mln osób odwiedziło Kraków w tym roku, Radio Kraków, 15 grudnia 2020, <http://www.radiokrakow.pl/wiadomosci/krakow/niecale-osiem-mln-osob-odwiedzilo-krakow-w-tym-roku/> (30.12.2020)
- Sönmez, S., Apostolopoulos, Y., Lemke, M. K., & Hsieh, Y. C. J. (2020). Understanding the effects of COVID-19 on the health and safety of immigrant hospitality workers in the United States. *Tourism Management Perspectives*, 35, 100717. Published online 14.07.2020. <https://dx.doi.org/10.1016%2Fj.tmp.2020.100717> (13.12.2020).
- Ślęzak, E. (2019) Mobilność korporacyjna na przykładzie Krakowa. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne
- UDSC (2020) Aktualne statystyki migracyjne – stan na 30.12.2020. Migracje.gov.pl (30.12.2020)
- USKrk (2020) Szkolnictwo wyższe w województwie małopolskim w roku akademickim 2019/2020. Informacje sygnałowe 08.10.2020 r. Kraków: Urząd Statystyczny w Krakowie.

UMK, (2020a), Dane meldunkowe mieszkańców Krakowa – stan na 12 grudnia 2020, Kraków: Urząd Miasta Krakowa.

UMK (2020b) Dane dotyczące cudzoziemców w przedszkolach i szkołach w roku szkolnym 2020-2021 (stan na listopad 2020) udostępnione Autorom przez Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa. Kraków.

Walaszek, A. (2007). Migracje Europejczyków 1650-1914. Wydawnictwo UJ.

Waluś, M., (2020). Prezes Kraków Airport: Przed nami być może najtrudniejsza jesień i zima w historii lotniska, Gazeta Wyborcza, 1 października 2020, <https://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,26359000,prezes-krakow-airport-przed-nami-byc-moze-najtrudniejsza-jesien.html?disableRedirects=true> (30.12.2020)

World Bank, (2020). COVID-19 Crisis Through a Migration Lens. Migration and Development Brief 32 April 2020, World Bank, <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33634> (10.12.2020).

ZUS (2020a) Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, lipiec 2020, <https://www.zus.pl/documents/10182/2322024/Cudzoziemcy+w+polskim+systemie+ubezpiecze%C5%84+spo%C5%82ecznych+2020.pdf/8a693717-9b66-3e70-737b-28fe827ea41e> (10.12.2020).

ZUS (2020b) Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych w I półroczu 2020 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, październik 2020, <https://www.zus.pl/documents/10182/2322024/Cudzoziemcy+w+polskim+systemie+> (30.12.2020)

ZUS, (2020c), Dane dotyczące ewidencji cudzoziemców w systemie ubezpieczeń społecznych w Krakowie i Małopolsce – stan na 31 października 2020, Warszawa: Departament Statystyki i Prognoz Aktuariatnych.

Xiang, B. (2020a) The Coronavirus Pandemic and Forced Immobility, Recording of the OWIM - MMO Seminar 9.04.2020, https://www.youtube.com/watch?v=bvYBdm0Xyko&t=270s&ab_channel=OWiM-MMO (10.12.2020).

Xiang, B. (2020b) Shock Mobility: Acute convulsions in human migration may have long-term impacts. *LuchtforschungsBlog*. <https://blog.fluchtforschung.net/shock-mobility/> (15.12.2020)

Spis rysunków

Rysunek 1. Rozmieszczenie imigrantów posiadających ważne karty pobytu na mapie Polski	12
Rysunek 2. Liczba obcokrajowców w Krakowie w 2019 i 2020 roku według źródła danych	14
Rysunek 3. Struktura obcokrajowców w Krakowie według regionu obywatelstwa i źródła w 2019 i 2020 roku	16
Rysunek 4. Liczba obywateli Ukrainy w Krakowie w 2019 i 2020 roku według źródła danych.....	17
Rysunek 5. Struktura obcokrajowców według regionu obywatelstwa w 2020 roku.....	18
Rysunek 6. Struktura populacji obcokrajowców wg płci w 2019 i 2020 roku	20
Rysunek 7. Struktura populacji według wieku i płci w 2019 i 2020 roku (dane MUW)	22
Rysunek 8. Struktura populacji według wieku i płci w 2019 i 2020 roku (dane ZUS)	23
Rysunek 9. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według płci w 2019 i 2020 z uwzględnieniem braku danych	24
Rysunek 10. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według regionu obywatelstwa w 2020 roku	26
Rysunek 11. Struktura wykształcenia wśród Ukraińców w wieku 25 lat i więcej, legalizujących pobyt w RP, mieszkających w Krakowie w 2019 i 2020 roku.....	27
Rysunek 12. Struktura wykształcenia obcokrajowców według wieku w 2020 roku.....	28
Rysunek 13. Struktura obcokrajowców według stanu cywilnego w 2019 i 2020.....	29
Rysunek 14. Struktura spraw o legalizację pobytu na terytorium RP wśród obcokrajowców w Krakowie w 2020 roku	31
Rysunek 15. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców według dzielnic w Krakowie w 2020.....	35
Rysunek 16. Struktura populacji obcokrajowców według regionu obywatelstwa w dzielnicach Krakowa w 2020 roku	36
Rysunek 17. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Unii Europejskiej według dzielnic w Krakowie w 2020 roku	39
Rysunek 18. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców spoza Unii Europejskiej według dzielnic w Krakowie w 2020 roku	40
Rysunek 19. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Azji według dzielnic w Krakowie w 2020 roku.....	40
Rysunek 20. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Afryki według dzielnic w Krakowie w 2020 roku	41
Rysunek 21. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Ameryki Południowej według dzielnic w Krakowie w 2020 roku	42

Rysunek 22. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Ameryki Północnej według dzielnic w Krakowie w 2020 roku	42
Rysunek 23. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Australii i Oceanii według dzielnic w Krakowie w 2020 roku	43
Rysunek 24. Rozmieszczenie przestrzenne Wietnamczyków według dzielnic w Krakowie w 2020 roku	44
Rysunek 25. Rozmieszczenie przestrzenne Turków według dzielnic w Krakowie w 2020 roku.....	45
Rysunek 26. Rozmieszczenie przestrzenne Armeńczyków według dzielnic w Krakowie w 2020.....	45
Rysunek 27. Rozmieszczenie przestrzenne Brazylijczyków według dzielnic w Krakowie w 2020 roku .	47
Rysunek 28. Rozmieszczenie przestrzenne Indusów według dzielnic w Krakowie w 2020 roku	47
Rysunek 29. Porównanie liczby cudzoziemców w różnych typach placówek oświatowych w roku szkolnym 2018-2019 oraz 2020-2021	50
Rysunek 30. Struktura narodowa cudzoziemców w szkołach samorządowych i nie samorządowych w Krakowie w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 1.11.2020)	62
Rysunek 31. Struktura narodowa cudzoziemców w szkołach samorządowych w Krakowie w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 1.11.2020)	63
Rysunek 32. Struktura narodowa cudzoziemców w szkołach niesamorządowych w Krakowie w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 1.11.2020)	64
Rysunek 33. Liczba wszystkich studentów na uczelniach w Polsce (łącznie z obcokrajowcami – kolor niebieski), oraz liczba studentów zagranicznych na uczelniach w Polsce (kolor pomarańczowy) w latach 2005-2020	66
Rysunek 34. Liczba wszystkich studentów na uczelniach w województwie małopolskim (łącznie z obcokrajowcami)	67
Rysunek 35. Cudzoziemcy wśród wszystkich studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 2014-2020	68
Rysunek 36. Udział procentowy obcokrajowców wśród studentów wybranych uczelni krakowskich .	73
Rysunek 37. Imigranci w województwie małopolskim zarejestrowani w ZUS (na koniec października danego roku)	76
Rysunek 38. Struktura wieku cudzoziemców w rejestrach ZUS w województwie małopolskim (dane na koniec października danego roku)	77
Rysunek 39. Pracownicy zagraniczni w województwie według obywatelstwa (X/2020)	78
Rysunek 40. Cudzoziemcy w rejestrach ZUS w województwie małopolskim wg. branż PKD (dane na koniec października danego roku)	78
Rysunek 41. Imigranci z Krakowa zarejestrowani w ZUS na koniec października danego roku.....	80
Rysunek 42. Imigranci z Krakowa zarejestrowani w ZUS na koniec października danego roku wg. obywatelstwa	81

Rysunek 43. Imigranci z Krakowa zarejestrowani w ZUS wg. branży PKD	82
Rysunek 44. Struktura wiekowa cudzoziemców w rejestrach ZUS.....	83
Rysunek 45. Procentowa koncentracja imigrantów z danego kraju w wybranych sektorach (2020) ...	84
Rysunek 46. Procentowy udział cudzoziemców prowadzących działalność gospodarczą w danej grupie etnicznej według rejestrów ZUS (dane na koniec października danego roku).....	84

Spis tabel

Tabela 1. Obcokrajowcy wg regionu obywatelstwa w 2019 i 2020 roku według źródła	15
Tabela 2. Ranking krajów pochodzenia obcokrajowców wg liczby obcokrajowców w 2019 i 2020 roku	20
Tabela 3. Udział kobiet w 10 największych grupach obcokrajowców według obywatelstwa w Krakowie w 2020 roku.....	21
Tabela 4. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według płci w 2019 i 2020 bez uwzględnienia braku danych	24
Tabela 5. Struktura wykształcenia obcokrajowców według wieku w 2019 i 2020 roku	28
Tabela 6. Struktura obcokrajowców według stanu cywilnego w 2019 i 2020	30
Tabela 7. Struktura spraw o legalizację pobytu na terytorium RP wśród obcokrajowców w Krakowie	32
Tabela 8. Struktura spraw o legalizację pobytu na terytorium RP wśród obcokrajowców w Krakowie według regionu obywatelstwa w 2020 roku	33
Tabela 9. Liczba obcokrajowców według dzielnic Krakowa i wybranych grup pochodzenia w 2019 i 2020 roku	37
Tabela 10. Udział obcokrajowców w populacji dzielnic miasta Krakowa w 2019 i 2020 roku.....	38
Tabela 11. Przedszkola krakowskie z największą liczbą dzieci cudzoziemskich w roku szkolnym 2020 - 2021 (stan na 23.11.2020)	52
Tabela 12. Szkoły podstawowe w Krakowie o największej liczbie obcokrajowców w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 23.11.2020).....	54
Tabela 13. Licea ogólnokształcące w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 23.11.2020).....	56
Tabela 14. Obcokrajowcy w branżowych szkołach I stopnia w Krakowie w roku szkolnym 2020-2021	57
Tabela 15. Technika w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców w roku szkolnym 2020-2021....	58
Tabela 16. Szkoły policealne w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców w roku szkolnym 2020-2021	60
Tabela 17. Obcokrajowcy na studiach w Krakowie w roku akademickim 2019-2020 (kolejność według liczebności populacji studentów zagranicznych)	69